

БЮЛЕТЕН

Културно-информационен център
на българското малцинство "Босилеград" – гр.Босилеград

Година 13, брой 64-65, ОКТОМВРИ 2010 г.

БЕЗПЛАТЕН ЕКЗЕМПЛЯР

Босилеградски танцов състав

БЮЛЕТИН

Основател и издател: гражданско сдружение Културно-информационен център “БОСИЛЕГРАД”, Босилеград, ул.“Маршал Тито” №15

Web: www.kicbos.org

Жиро сметка: 205-115077-80

IBAN/ RS35205001766666500085

Телефон/факс: (00381) 017-878-254

e-mail: kicbos@gmail.com

Редакция: Иван Николов, Александър Димитров, Радко Стоянчов, Мая Николова

Постоянни сътрудници: Ангел Джонев, Валентин Янев, Александра Димитрова, Тодор Димитров, Новица Станков, Димитър Димитров-Треперски, Димитър Стефанов Димитров, Лозан Митев, Драголюб Иванчов

Предпечатна подготовка: Digital Design Studio

Главен и отговорен редактор: Иван Николов

Печат: Графично предприятие “СВЕН”, Ниш, ул.“Стоян Новакович” №10, тел.: (018) 248-142

На кориците:

стр.1 – КИЦ дейности.

стр.59 и 60 – Олимпийски клуб - Босилеград.

СЪДЪРЖАНИЕ:

<i>Робите се стремят към свободата си</i>	<i>стр. 3-4</i>
<i>Национален съвет - с късмет напред</i>	<i>стр. 5-6</i>
<i>Седем загубени години</i>	<i>стр. 7</i>
<i>Господин министър, разрешете да доложа</i>	<i>стр. 8</i>
<i>За държавата на “газда Радиша”</i>	<i>стр. 9</i>
<i>Българите все пак не дойдоха</i>	<i>стр. 10-11</i>
<i>Светите братя Кирил и Методий...</i>	<i>стр. 11-12</i>
<i>Г-н министър, защо ни злепоставяте?</i>	<i>стр. 12</i>
<i>Държим особено много...</i>	<i>стр. 13-14</i>
<i>Скачат хора, които правеха бизнес...</i>	<i>стр. 15</i>
<i>Отговор на най-старата организация</i>	<i>стр. 16-17</i>
<i>Сърби напират за BG паспорти</i>	<i>стр. 18</i>
<i>Г-н министър, ние много добре знаем...</i>	<i>стр. 18-19</i>
<i>Подкрепа за Сърбия в ЕС</i>	<i>стр. 20</i>
<i>България да постави условия...</i>	<i>стр. 20</i>
<i>Обръщение</i>	<i>стр. 21-23</i>
<i>Какъв е европейският път...</i>	<i>стр. 24-25</i>
<i>Ние се превръщаме в източник на зараза</i>	<i>стр. 26</i>
<i>ДСБ съобщение</i>	<i>стр. 26</i>
<i>От Ниш до Страсбург</i>	<i>стр. 27</i>
<i>Сърбия зад маската на православието</i>	<i>стр. 28-30</i>
<i>Подкрепа - безусловна и безотговорна</i>	<i>стр. 31-32</i>
<i>Сърбия пред вратите на ЕС</i>	<i>стр. 32-36</i>
<i>Приемствеността на...</i>	<i>стр. 37-38</i>
<i>Има ли какво още да се отцепи...</i>	<i>стр. 39</i>
<i>Морално предизвикателство</i>	<i>стр. 39-40</i>
<i>Ролята на България в създаването...</i>	<i>стр. 41-42</i>
<i>На Санджак да се признае автономия</i>	<i>стр. 43-44</i>
<i>Сърбия и Босна</i>	<i>стр. 45-46</i>
<i>Марсилийския атентат</i>	<i>стр. 47-49</i>
<i>20 години от смъртта на Иван Михайлов</i>	<i>стр. 50</i>
<i>За железния полк</i>	<i>стр. 51-52</i>
<i>Народните будители</i>	<i>стр. 53-54</i>
<i>КИЦ дейности</i>	<i>стр. 54-56</i>
<i>Поезия</i>	<i>стр. 57</i>
<i>Сатира</i>	<i>стр. 58</i>

Робите се стремят към свободата си!

Навлизаме в есента. Оределите посетители на кръчмите в центъра на градчето, се наливат с бира и се мъчат с политическите теми. По-предприемчивите, се завръщат от печалба. Умората и отчаянието са повсеместни. Всички са угрижени от безработицата и безпаричието и продължават да се навъртат около общинската каса. Кмета отдавна е престанал да се мярка на кръстовището и да се хвали с асфалтираните улички в циганската махала. Май и той самият се чуди как да си изхрани семейството и реже дърва през почивните дни. От трибулата на Общинското събрание обещава по една холандска крава на селянин?! И не се пита защо те си продадоха кравите преди няколко години. Трябваше ли наистина всичко да се унищожи за да разберем кое ни е било нужно?

Опозицията чака властта сама да падне и те да я яхнат наготово. Без да са наясно какво биха правили ако дойдат на власт. Вероятно си мислят, че от Белград ще дойдат чували с пари заради едните бюлетинки за Тадич!

Времето е спряло.

Както се очакваше, през лятото в Сурдулица бе открита паметна костница

на „жертвите на българските окупатори от Първата световна война” с всичките му салтанати: политически речи, опела, попове и епископи размахващи босилек и тамян и едно книжле специално изтипосано за случая от стотина странички с малко текст и разни неразбираеми рисунки и снимки. От „двайсетте хиляди жертви”, колкото ги пишеха сръбските пишман историци и журналисти, в крайна сметка в костницата бяха сложени 18 стъкленни витринки с трийсетина черепа и други костици със съмнителен и неизвестен произход.

Предварително съм наясно със съдбата на държавата изградена върху исторически фалшификации, окупирани територии и асимилирани народи и малцинства. Острата реакция на КИЦ и ДСБ и намесата на българската държава в лицето на българския посланик в Белград Георги Димитров и зам. министъра на външните работи Марин Райков, все пак попречи Сурдулица да се превърне в поредната „сръбска Голгота” (с чужди жертви и на чужда земя)! Представителите на сръбското правителство не се отзоваха на поканата на владиката Пахомий. Дори и кмета на Сурдулица, българинът Новица Тончев отсъстваше „служебно”, което не остана незабелязано от сръбските медии. Нито българската, нито сръбската преса си дадоха труда да отбележат тази очевидна провокация насочена срещу българското малцинство и България. Кое не прави чест на журналистическата гилдия. В Босилеград провокацията бе посрещната с подобаващ отговор: Димитър Димитров Треперски съзря ден очаква на къщата си портретите на Тодор Александров, Ванчо Михайлов, Владо Черноземски, Мара Бунева и Менча Кърничева. Малко по-късно ДСБ писмено поиска от Общинския съвет в Босилеград разрешение за повдигане на паметник на Тодор Александров и Владо Черноземски в центъра на града който разбира се, веднага бе потулен!

Дни след това последваха

лакардийските избори

за Националния съвет на българското малцинство на които заедно се появиха довчера уж непримирими противници и лица с несъвместими длъжности. Въпреки конфликта на интереси и нередностите на изборите, правителството реши че всичко си е наред. Сега чакаме да видим какви ходове ще предприеме новия

Национален съвет, чиито членове до един са политически представители, а самият Национален съвет по закон няма никакви политически правомощия?! Такива абсурди иначе са характерни за прехвалената сръбска демокрация. Само КИЦ, ДСБ и Хелзинския комитет за защита правата на българите не пожелаха да влезнат в капана. Всички останали се уловиха на бюджетната примамка която сръбското правителство заложи на национално мислещата интелигенция на българското малцинство. Все някой ще се улови.

Победителите не се израдиха на победата си затова, че ще свършат някаква полезна работа за опазване на националната идентичност и правата на малцинството, нещо което никога не ги е интересувало, а заради това, че най-после са махнали Владо Захариев и Небойша Иванов които уж били „прекалено много българи?!” То в Сърбия от немай-къде може да си и българин, ама така по-малко, да не е по-много?! Да е таман по мярката на сръбските национални интереси. Да слушкаш и да не крякаш много-много, па ако се налага и да послъгваш, че на българите си им е добре, та и на сръбските политици да им е харно и да не ги укоряват от Европа че са ни стопили до дващестина хиляди. Може пък да ти сложат нещо в плика?!

Лицемерната ориентална демокрация си личи отдалече: ти имаш свобода на словото, но щом се изкажеш че си потиснат и правата ти са нарушени и поискаш от Сърбия да се държи цивилизовано а от България да те защитава, веднага бързат да ти затворят устата, че това не е вярно и че на нас си ни е добре. А то под сръбската власт ни е добре колкото и под турската. Но ние сме малки и незначителни, кой ще ни гледа нас, важното е на Европа и на сръбските и българските управници да им е добре.

Те пък непрекъснато ни натякват, че времето на национализма е минало, и като влезем в Европа и границите паднат, всичко ще си дойде на мястото! Докато те продължават да си плакнат устата с празни европейски приказки, Европа им зашлеви два шамара. Най-напред в центъра на Европа, в Белгия, победи сепаратистката партия „Нов фламандски алианс”, а след това Франция изгони българските цигани! Ето, това е нагледен пример за европейските ценности: ако Фландрия по демократичен начин реши да се отцепи – да заповяда! Никой няма да седне да реве, че Белгия се разпада когато Европа се обединява, както това правят на Дондуков 2. И всяка страна е длъжна да се грижи за гражданите си (макар и от ромски произход), а не както си мислят някои, че можеш да отидеш с катуна си в Европа, да пребъркваш дамските чанти на Шанзелизе, да чакаш подавания и да не плащаш данъци! Такова нещо там не минава.

Вероятно за да се хареса на сръбските управници, министърът за българите в чужбина Божидар Димитров след посещение-то си в Белград, наговори

сума ти небивалици

за сметка на българските организации у нас, които откровено и аргументирано говорят за страданията на българите в Западните покрайнини и обвиняват Сърбия в асимилация на българското население, но и българските управници затова че не си вършат работата. Не може, вика Божо, двама-трима интелектуалци от крайграничните градчета да определят външната политика на България! Да беше жив Левски, Божо вероятно и нему щеше да

подвикне: а бе ти какви бунтове, каква свобода проповядваш, ти знаеш ли каква е външната политика на султана! Безпомощен да оспори и слаб да си признае, Божидар Димитров почна да дава някакви обидни и смехотворни изявления заради които повечето българи го напсуваха, а някои даже се заканиха, че ще го съдят. Той се отрече от „най-старата организация на най-смелите хора“ и се присламчи към довчерашните мижитурки на Милошевич които довчера псуваха всичко българско! Даже изкара, че най-силната българска организация била тази на Жарко Ефтимов в Нови Сад където той беше на посещение и то баш на изборите за Националния съвет?! Те такива представители на българите в Сърбия му трябват на Божо, кротки, послушни, зарязали на време Босилеградските села и седнали на пъла на Войводина. Сега са си спретнали едно сдружение за българска книжовност и литературка, кръщават най-забутаните улички на името на Любен Каравелов, правят си Българиади и плюскат келепир свинско печено и черно вино посред лято на държавна сметка. И като дойде от България я Президент, я премиер, я министър, застават му от лявата страна и на развален български му разправят празни приказки. А родният им Босилеград се е превърнал на най-изостаналото място на Балканите където всеки момент може да плъзне епидемия от заразни болести. Добре, че министърът после се отплесна по мощите на свети Йоан Предтеча, за които не е чак толкова важно дали са автентични или не, важното е туризма в Созопол да върви!

Като се прибра от Белград, той седна да разправи на медиите, че бил поставил важни въпроси пред сръбския патриарх та едва ли не щял да възстанови Българската екзархия в Босилеград. Само няколко дни след това на отец Йоан му взеха заплатата, а междувременно

владиката Пахомий подстрига за дякон

шефа на Радикалната партия в Босилеград! Харесал го защото човека е добър сръбски патриот, член на Отаджбинската управа на Сръбската Радикална Партия, специалист е по национална сигурност и е българин! Хем ще избие коза на българските правозащитни организации че свещениците са сърби, хем ще си води сръбската политика с български ръце! С тази цел владиката си прибра поп Миодраг Драшко от Република Сръбска който се беше бая позасилил по сръбските въпроси в Босилеград.

Апостолските усилия на отец Йоан, на КИЦ и ДСБ да се построи манастир „Св. Иван Рилски“ в Паралово, да се възстанови черквата „Св. Троица“ в с. Извор и черквите в другите села и да се възстанови църковния живот в Босилеградско, не срещнаха разбиране от българска страна и не сполучиха. Според източници близки до кмета Захариев, владиката Пахомий даже му бил изпратил писмо в което изрично му забранил да прави каквито и да било поправки на черквите в Босилеградско! Демек, те са в много добро състояние, та сега и никакви поправки да не се правят! Вярно е, че поправките, там където се правят, не се правят по църковните канони, но със същите тия канони не е казано и че черквите трябва да се оставят да се разпаднат от дъжда и снега. Междувременно, ограбването на ценни икони, стари църковни книги и църковни вещи от босилеградските черкви продължава, но затова никой не повдига въпроса.

В началото на годината, вероятно подведен от професионалните сръбски доносници, Министър Божидар Димитров в едно от интервютата се заканваше че ще поиска „по-строга отчетност“ от българските организации на които той бил давал пари!? Ха сега да видим как ще отчетат ония 15 000 евро дадени от Държавната дирекция по вероизповедания към Министерския съвет за поправка и реставрация на Изворската черква? С оглед на това, че владиката Пахомий не разрешава да се поправят и реставрират черквите в Босилеградско редно е парите да се върнат обратно на дирекция Вероизповедания. А не да ги сполети съдбата на ония 5 000 евро които същата дирекция даде за поправка на Горнолюбатската черква и вече им се позагубиха следите.

И така, докато политици с високо самочувствие и ограничени способности философстват на сериозни теми, унищожителните процеси у нас продължават.

В Босилеград никой не иска да инвестира. Безработицата достига невиджани размери. Администрацията се развъжда с геометрична прогресия и всичките пари които идват от държав-

ния бюджет отиват за заплатите на хората назначени на работа в Дирекцията за пътища и строителни площи според партийните заслуги от последните избори. Жизнено-важни служби и институции се разпадат. Освен здравеопазването което не върши почти никаква полезна работа, се разпадна и ветеринарната служба. След политическите назначения от преди осем години когато на босилеградското небе цъфна кмета Захариев, тя фалира и сега вече никой не прилага предписаните мерки за здравна защита на животните и на продуктите от животински произход. Освен че това пряко застрашава живота и здравето на хората, животновъдите бяха принудени да се откажат от животновъдството защото няма кой да им издаде необходимите ветеринарни удостоверения, че животните са им здрави за да ги предложат на пазара. Вместо това, матрапазите и разни корумпирани чиновници ги изнудват с безобразно низки цени и животните им отиват на черния пазар! Така че заради великосръбските национални интереси час по-скоро да бъде асимилиран и изтрит от етническата карта на Балканите,

Босилеград се превръща в огнище на зараза

което застрашава и околните общини в Сърбия, България и Македония.

И така, докато безработицата застрашава да измете и последните българи от Босилеград, едно бадявно ченге пише гупавите си доноси, че дори и кмета Владимир Захариев бил станал сепаратист и тръгнал да връща Западните покрайнини към България? Доказателство за това било че заковал паметна плоча на Йордан Захариев на входа на общината. А Йордан Захариев бил завършил образованието си в София. Представяте ли си!?

При това, някой неизвестен извършител бил свалил сръбското знаме от общината! Кому от кеф, кому от яд, на всички им скочи кръвното.

Някак си по това време по повод началото на учебната година, по покана на Матицата на българите и Основното училище в Босилеград дойде Председателя на Държавната агенция за българите в чужбина г-н Росен Иванов. Същия бе задържан повече от два часа на границата заради това, че карал книги за българските паралелки. И този сръбски бабаитлък бе премълчан, вероятно пак от етикеция и съображения за „висши“ държавни интереси! В Босилеград г-н Росен Иванов, вероятно обиден на КИЦ и ДСБ заради позициите им срещу нападите на министър Божидар Димитров, не пожела да се срещне с тях а предпочете специално подредената софра на която имаше и месце от дивеч застрелян от един прочут горнотълмински ловджия! С оглед на това, че през май той посрещна и министъра със

зелник и квасено мляко,

никак не е чудно, че в изказванията си по радио „Фокус“ и в-к- „Стандарт“ министър Б. Димитров всъщност преразказва становищата на най-отявените врагове на КИЦ-а и ДСБ от босилеградските кръчми. Няма кой да му обясни, че гошдавайки го със селски вкусотийки, ловджията всъщност го използва за да си отмъсти за счупения нос от юмука на един активист от „най-старата българска организация на най-смелите хора“. Друг е въпросът защо високопоставените български държавни служители падат толкова низко и се заплатват в местните кокошкарски истории.

На 8 септември Деня на освобождението на Босилеград от фашизма, бившите партизани се довякоха отнякъде и сложиха една кошничка пластмасови цветя пред партизанската чешма в центъра на града! То в Босилеград е имало толкова фашизъм, колкото и те са били партизани, ама с тях не може да се говори с аргументи.

Малко по-рано, представителите на ДСБ се поклониха пред гробовете на Тодор Александров над Мелник и на Иван Михайлов в Рим! Все по това време Демократичния съюз на българите предостави подробна информация за положението на българското малцинство на еврокомисаря по разширението на ЕС Стефан Фюле.

Г-жа Тереза Собиески отговори, че тази информация ще бъде взета предвид. И така, докато София и Белград си говорят общи приказки за евроинтеграции, у нас с пълна сила продължава да важи мисълта на Гоце Делчев че „робите се стремят към свободата си, а свободните към съвършенство“!

Иван Николов

Национален съвет - с късмет напред!

През юни националните малцинства в Сърбия претупаха изборите за трн. Национални съвети на малцинствата. От 19 национални съвети, 16 се избраха на преки избори а три на електорални събрания. В случаят с „македонското малцинство”, изборите се повториха защото „електорите” не дойдоха на събранието!? Явно, пренадутия експериментален великосръбски „македонизъм” вече се е спукал, въпреки че определени политически кръгове се опитват да му вдъхнат още малко животец.

С юнските избори, след петгодишна нелегитимност поради липсата на закон който да регулира изборите, най-накрая бяха избрани националните съвети на малцинствата. За разлика от политиците, експертите и някои независими интелектуалци и журналисти правилно забелязаха, че с този закон не се разширяват правата на малцинствата, но затова пък с начина на избирането и създаването на трн. „отделни избирателни списъци” Сърбия отново прави някакви странни и доста съмнителни прецеденти в Европа. Регистрирането на граждани по национална принадлежност не е баш европейска практика.

Осъзнатите представители на малцинствата бяха категорично против създаването на отделните избирателни списъци, особено там където малцинствата са мнозинство и изтъкваха опасността от тяхната злоупотреба. Опасенията на хората са си съвсем основателни. В нашия случай все още не е здравословно да се декларираш като българин. Все още има живи хора които са минали преизподпята на Голи Оток именно заради това че са се декларирали като българи. И никой от тях не е реабилитиран, въпреки че Сърбия донесе Закон за реабилитация на политически затворници. Българският език, културата и националната идентичност на българите все още са обект на преследване. И как тогава да убедиш хората, че днес трябва нотариално да декларират националната си принадлежност за да могат да участват на избори за Национален съвет на българското малцинство който на практика се занимава с – нищо!? Само с голата ли констатация, че Сърбия днес е демократична страна? Да, формално погледнато Сърбия наистина е демократична страна, но това не отмени нито гражданската война, нито убийството на премиера Джинджич посред бял ден на входа на Правителството, нито войната и независимостта на Косово и т.н. Разбираемо е недоверието и подозрението на хората към вечните партийни активисти които им поднасяха декларации и ги канеха да декларират националната си принадлежност. Те довчера размахваха великосръбските байраци и се заканваха на ония които отстояваха националните интереси на малцинството.

Самите национални съвети, Министерството за човешки и малцинствени права и местните органи на властта не се включиха в кампанията за оформяне на отделните избирателни списъци. Използвайки този момент, политическите партии и гражданските организации, съвсем незаконно, тръгнаха да раздават и да събират декларациите за национална принадлежност нарушавайки правото на защита на личните данни.

Въпреки че Националните съвети на малцинствата не са политически органи и според закона не могат да се занимават с политика, изборите за националните съвети се превърнаха в яростна политическа борба между властта и опозицията които пък са еднакво враждебно настроени към малцинствата?! Никой не се и запита какъв е смисълът от участието на изборите, когато беше очевидно, че в Националните съвети ще влязат ония представители на законодателната и изпълнителната власт които най-много нарушават правата на малцинствата. Конфликтът на интересите между представителите на законодателната и изпълнителната власт и членовете на Националните съвети на малцинствата е ясен и налице. Не е нужно да си политически анализатор за да разбереш каква измама се предлага на малцинствата. За съжаление, над това нещо не се замислиха нито лидерите на малцинствените партии и сдружения, нито международната общност, нито държавата майка. Даже напротив, министърът за българите в чужбина гн Божидар Димитров на няколко пъти даде изявления в полза на изборите за национални съвети и даже даваше оценки кои от участниците са „добри” и кои „лоши”?!.

Освен това, по време на провеждане на изборите имаше зле прикрити

опити за цензура на медиите, закани, подкупи, някои изборни листи не можаха да си представят програмите, нарушаване на предизборната тишина, говор на омразата и полицейски заплахи. Въпреки това, в медиите остана забелязан случай когато представители на влашкото малцинство бяха призвани в полицията и им бяха поставяни въпроси дали са се записали в избирателния списък на влашкото малцинство, в коя партия членуват и знаят ли в коя страна живеят?!

По време на изборите бяха забелязани сериозни нарушения на избирателния процес, но никой не се нае да отреагира според закона. В медиите останаха забелязани случаи на разбиване на избирателните урни, поругаване и обиждане на избирателите и пр. Тръпчивият вкус си остана и след като министърът Чиплич огласи, че изборите са минали „в демократичен дух и в най-добър ред”?! Въпросът за правовата държава и нейната легитимност сякаш увисна във въздуха.

В Санджак пък се случи на изборите за Националния съвет на бошнячкото малцинство да се кандидатира един религиозен представител – мюфтията Моамер Зукорлич. Без да обръща внимание на държавата, мюфтията постави ребром въпроса: изборите трябва да бъдат референдум на който бошняците да решат дали ще опазват бошнячката си идентичност или ще се асимилират и изчезнат. Тъй като белградските агенти не успяха да направят разкол в ислямистката общност, Зукорлич използва момента освен като религиозен да се наложи и като политически водач на бошняците: „Ние подаваме ръка и призоваваме Белград да обърне нова страница, защото представянето на бошняците чрез партийни и лични интереси приключи”. На тия избори се утвърдиха още двама политически лидери на малцинствата: Риза Халими с неговата Партия за демократическо действие и Ишван Пас-тор със Съюза на унгарците от Войводина.

Властващата Демократична партия направи всичко възможно да овладее националните съвети, въпреки че не участваше пряко на изборите. В знак на протест Демократичната общност на унгарците във Войводина предложи на Съюза на унгарците да си оттеглят листите и да бойкотират изборите. За съжаление, малко от малцинствените представители разбраха, че отново са ги насадили на куковичи яйца и се оставиха да бъдат излъгани по най-простия начин.

Властта и опозицията бяха заинтересирани да овладеят малцинствените съвети заради ресурсите с които те разполагат, но и заради кадрите и медиите чрез които могат да контролират процесите в малцинствата особено сред техните критично настроени представители. Навремето, Съюза на унгарците от Войводина не подкрепи бюджета в Скупщината на Сърбия което доведе до изостряне на отношенията с Демократичната партия и нейното потискане от местната власт.

Както и да е, изборите минаха. Сега националните съвети са легитимни, но не и независими от политическите партии, от държавния бюджет който по принципа „колкото пари, толкова музика“ ще продължи да ги контролира.

В началото на есента обаче се появи информация че на изборите за национални съвети били направени сериозни пропуски и Министерството за човешки и малцинствени права ги подложило на контрол?! Пропуските са ясни и очевидни. Остава да се види какво ще покаже контрола и в чия полза ще се произнесе: в полза на малцинствата или в полза на държавата?

Национален съвет на българското национално малцинство

Изборите за Националния съвет на българското национално малцинство най-напред започнаха с пазарлъците дали да се формира отделен избирателен списък и да се отива на преки избори, или да се използва старата електорална система. Принципно надделя становището, че изборите трябва да са преки. Отгук нататък се очертаха два съпернически лагера: босилеградски и царибродски и двата разядени от вътрешно-партийните противоречия на сръбските партии. За българските малцинствени партии чиито цели са да защитават и развиват националната идентичност и правата и интересите на малцинството като че ли не остана място за участие. Държавата не се постара да оформи отделните избирателни списъци. Властващите партии в Босилеград и Цариброд, съвсем незаконно, се заеха с тази работа и събирайки декларациите за национална принадлежност, си проведоха и избирателната кампания. Демократичната партия на българите на Ангел Йосифов трябваше да понесе своите на досегашната неуспешна работа на Националния съвет, Партията на българите в Сърбия на Драголюб Нотев влезе в изборите в сянката на Демократичната партия а Демократичния съюз на българите на Драголюб Иванчов беше сред малобройните малцинствени организации от типа на Риза Халими и Ишван Пастор които излязоха със съобщение, че ще се въздържат от участието на изборите именно заради политизацията на Националните съвети, защото според закона, те не са политически органи. Конфликтът на интересите сред членовете на Националния съвет на българското малцинство които са едновременно носители на законодателна и изпълнителна власт е очевиден и опасен за интересите на малцинството.

От 23-имата членове в новия състав на НС верифицирани са мандатите на 22-ма души, понеже Ангел Йосифов не присъства на заседанието. Според приетия Статут съветът ще има зам.-председател и четирима подпредседатели, които ще бъдат избрани на следващото му заседание. Седалището на НС временно ще бъде в Димитровград, а както оповести новоизбраният председател, сетне то ще бъде в Ниш. На

първото събрание се потвърди дълбокото разногласие между тънкото мнозинство и опозицията. След като предложи всички функционери и служещи в НС да не бъдат на щатна работа, Владимир Захариев попита: - Защо се надгласуваме: за пари, за функции или за нещо друго? Защо съотношението е 12:11, когато то може да бъде 23:0!? Зоран Петров: - Надявам се, че занапред ще бъдем по-единни, че няма да мерим силите си кой ще има повече или по-малко гласове, а всички да работим в интерес на малцинството. Учредителното заседание на Националния съвет бе свикано от страна на Министерството за човешки и малцинствени права. На една страна са избраниците от избирателните листи „За европейска Сърбия - Зоран Петров“, „За Босилеград в европейска Сърбия - Глигор Григоров“, „Българско национално малцинство в Сърбия - Драголюб Нотев“ и „Либерална общност на българите – Деян Цолев“ с общо 12 души, а на другата тези от листите на „За нашия Босилеград - Владимир Захариев“, „Коалиция на българите в Сърбия - Небойша Иванов“ и „Да се съгласим - Синиша Ранджелов“ с 11. „Опозицията“ поиска изборът да стане чрез тайно гласуване. Мнозинството не прие предложението и чрез явно деклариране – 12 членове „за“ и 10 „против“, Петров бе избран на поста. Сред гостите на събранието присъства и генералният консул на българското консулство в Ниш Георги Юруков.

Казаха след учредителното събрание

Председателят Зоран Петров:

- Един от приоритетните въпроси в работата на Националния съвет на българското малцинство в Сърбия ще бъде трайното и качествено решаване статуса на печатните и електронни медии и обучението на български език.

Новият състав на НС наследи и финансовия проблем на Издателство „Братство“. Това което в момента мога да направя, докато се изберат всички органи на съвета, е веднага да поискам среща в Министерството на културата на Сърбия за трайно решение, с което да се превъзмогнат финансовите проблеми. Моделът мнозинство – малцинство съществува всякъде, особено когато в работата участват политически представители със свои програми и позиции и когато се приемат качествени решения, които сетне ще се реализират. Ще направя всичко, за да постигнем консенсус при приемане на всички важни решения.

Владимир Захариев:

- От председателя очакваме разумни предложения. Разочарован съм от това, че се делим на димитровградчани и „някои други“, които не бяха споменати. Националният съвет трябва да е един и да е за всички българи, независимо къде живеят, да защитава нашите национални корени и история, за да имаме по-дълго бъдеще. Защо се избираме публично, когато в статута е записано изборът да бъде извършен чрез тайно гласуване? Значи те се боят за своите функции, боят се, защото не са сигурни кой как ще гласува. Аз смятам, че седалището трябва да бъде „променливо“ - и в Димитровград, и в Босилеград, и в Ниш, и в Иваново, и в други места, където има българи. Това ще допринесе нашето малцинство да не се намалява, да не се боим да се кажем, че сме българи, за да ни има много повече.

На Второто заседание разногласията продължиха. Тънкото мнозинство на Зоран Петров продължи да работи без да се съобразява с „опозицията“. Националния съвет копира Скупщината, въпреки че няма нито едно политическо правомощие. Повечето избрани председатели и членове на комисиите са известни с антибългарските си позиции по фундаменталните проблеми на малцинството.

Иван Николов

Седем загубени години

През май 2003 г. в залата на Симфоничния оркестър в Ниш бе избран Национален съвет на българското малцинство в Държавната общност Сърбия и Черна гора. Нека да си припомним най-важните факти за това събитие и да погледнем какво се случи през изминалия период.

Изборното събрание удостоиха с присъствието си бившия президент на Република България Петър Стоянов, градоначалникът на Ниш Горан Чирич, българския посланик в Белград Яни Милчаков, Воислав Станович от Министерството на човешките и малцинствени права на СЧГ и др. В приветствените слова събитието беше оценено като „ИСТОРИЧЕСКИ ДЕН В ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ България и СЧГ“, „преломен момент за българското малцинство“ и т.н. След това 118 електори избраха 21-членен Национален съвет – 12 кандидата от листата „Възраждане“, чийто носител беше Ангел Йосифов, лекар от Димитровград, и 9 от листата „Босилеград – Димитровград“, оглавена от босилеградския кмет Владимир Захариев. В НС не беше избран нито един представител на българите от Сурдулишка община, както и на българите от Войводина.

Тържествената атмосфера маскира голямото напрежение между двете групировки, които излъчиха кандидатските листи, но то си прибра вересията веднага след изборното събрание: НС не успя да се учреди цели 5 месеца!? Острото несъгласие хвърли тежка сянка върху учредителното събрание, което беше проведено на 17 октомври 2003г. в Издателство „Братство“. След бурната дискусия около Статута и Правилника за работа на НС не бяха приети предложенията на Владимир Захариев да има един, а не двама подпредседатели, решенията да се взимат с мнозинство, председателят и подпредседателят на НС да бъдат избрани с тайно, а не с явно гласуване... Револютиран от пренебрежителното отношение на мнозинството, Захариев напусна събранието, придружен от група членове на НС от листата „Босилеград – Димитровград“. От 20-присъстващи останаха 13 члена, които избраха Ангел Йосифов за председател, а Александър Сотиров за подпредседател на НС (и двамата от листата „Възраждане“). Другият потпредседател не бе избран, за да „се даде шанс на групата на Захариев да предложи свой кандидат“. За секретар на НС бе избран Николай Манов от Димитровград, който не е член на НС.

Владимир Захариев и по-голямата част от неговата група бойкотираха събранията на НС все до пролетта на 2010 година, когато НС проведе последното си заседание в Босилеград!? Бойкотът не бе прекратен дори и след помирието на двете групировки в началото на 2008г. защото това помирение не беше продиктувано от (закъсне) грижа за положението и интересите на малцинството, а от политически мотиви.

Враждуващите дотогава групировки всъщност направиха опозиционен съюз, след като групата около Ангел Йосифов, която междувременно се отцепи от Демократичния съюз на българите (ДСБ) и създаде Демократична партия на българите (ДПБ), „смърси конците“ с ръководството на Демократичната партия (ДС) в Димитровград, оказвайки подкрепа на Ищван Пастор, а не на Борис Тадич на президентските избори. Понеже в предизборната кампания ДСС, чийто член е В. Захариев, влезе в отворена борба с ДС, босилеградския кмет веднага даде рамо на своите люти противници в НС.

Според Закона за защита на правата и свободите на малцинствата в СРЮ, първите малцинствени национални съвети бяха избрани с мандат от 2 години, но те изкараха цели 7 лета, следователно вече 5 години са нелегитимни. Без легитимитет и без „единия си крак“, Националният съвет на нашето малцинство нямаше как да изпълни основната си задача: да защити и обогати националната идентичност на българите в Сърбия и

да допринесе за включването на малцинството в обществените и политически процеси в страната. Затова цялата негова „работа“ се сведе до провеждането на три събрания годишно, на които бяха обсъждани третостепенни или петостепенни въпроси. Цели 7 години НС с нищо не показа, че има интелектуални потенциали, морал и отговорност най-напред да се изготви и приеме, а след това пълноценно да реализира програма за всестранно консолидиране на българското малцинство в Сърбия и за неговата реарфимация както в страната така и вън от нейните граници. Дори се случи противоположно нещо. Малката група около председателя, която използва разнебитените обстоятелства и си създаде монопол върху решаването в НС, най-много се грижеше как да използва потенциалите на НС за политическите си цели и амбиции, тъй като същата група е и ръководство на ДПБ. В този свой стремеж тя навсякъде предизвикваше несъгласия и раздори, дори и конфликти, изолирайки по този начин НС от малцинството и отнемайки му всяка възможност да обединява нашенци, независимо къде живеят и какви политически амбиции предпочитат.

Голям револт сред малцинството предизвика и липсата на (коректни) отчети за харченето на държавните пари, които всяка година се отпускат на НС. Те не са малки, например за 2008 година наближиха сумата от 100 000 евро (!), а за изтеклите 7 години според непретенциозни преценки, са получени не по-малко от половин милион евро. Освен малобройните проекти, които бяха подпомогнати финансово, скромните дарения за българските паралелки в босилеградското основно училище и помощта за Издателство „Братство“ от около 2 милиона динара през 2009 г., останалите пари са похарчени за „дейността“ на НС. Но може ли двадесетината проведени събрания през 7-те години да бъдат окачествени като дейност? И каква полза има малцинството от едно незначително заседание на НС, за което държавата – така, общо взето, излиза сметката – отделя над 20 000 евро!?

Заради всичко това напълно основателно и с голяма тревога може да се констатира, че първите седем години на НС бяха прехосани. Това е много голяма загуба за българското малцинство, защото именно тези седем години бяха период на същинска демократизация на Сърбия, в който и нашето малцинство имаше шанс да се освободи от лошото си наследство, да се осъзнае и съвземе, за да си подобри положението. В това ролята на Националния съвет трябваше да бъде изключително голяма, дори и решаваща и незаменима, но една група неотговорни хора почти го приватизираха, за да го използват за задоволяване на своите политически и други амбиции. Никога повече не трябва да бъде допусната такава злоупотреба!

Антрефиле:

Некадърен основател

Според Закона за националните съвети на националните малцинства, НС е носител на малцинствена автономия в областта на образованието, културата, информирането и служебната употреба на майчиния език. Смятайки го за такъв, държавата му отстъпи през 2007 година основателските права върху Издателство „Братство“. Досегашият състав на НС обаче показа, че няма нито интелектуално ниво, нито изискваната отговорност за тази важна роля. Уверени, че „държавата“ ще дава пари колкото трябва, а ние ще управляваме както си искаме“, „монополистите“ в НС побързаха да вземат властта и да назначат свой човек за директор и нему послушни хора в Управителния съвет на издателството. Тази и такава управленска и кадрова политика обаче доведе нашето издателство до ивицата на пропастта.

Кирил Георгиев

Господин министър, разрешете да доложат!

Държава, която се крепи на доносници а не на демокрация и свобода е обречена!

Министерство на просветата
Лично на министър г. Ж. Обрадович

Белград
Управление за контролни работи
Неманина ул. 22-26

Господин министър,

Обръщам се към Вас като към министър на просветата, но същевременно и като към човек който ще разбере истинската причина за такава моя постъпка.

За себе си давам следните данни: Радомир Йойич от Босилеград, ул. Добридолски поток № 3, л.к. № 000738434, издадена в ПС Босилеград, пенсионер по професия, тел. 878151.

Господин министър, причината заради която ви се обръщам, е даване на една информация която касае ОУ „Георги Димитров“ в Босилеград в което моя внук Радомир е първи клас. За да можете напълно да разберете информацията, ще дам възможно най-кратък преглед на събитията които й претхождат.

Много по-рано и особено интензивно от началото на 2009 г. на територията на община Босилеград започва една активност която има за цел територията на община Босилеград, която се нарича „Западна покрайнина“, да се върне в състава на България. За такава своя дейност заетите в КИЦ-а, ръководството на политическата партия ДСБ и някои които наричат себе си патриотични сили като главни носители на тази дейност, използват твърденията, че след 90 години под сръбско робство е дошъл момента за връщане към майка България т.е. освобождение. Тази дейност особено се усилва когато към тия сили се приключва кмета на община Босилеград г. Владимир Захарийев който почти всеки ден промовира необходимостта от връщането на „Западните покрайнини“ към майка България, и при това злоупотребява ОУ и гимназията (значи учениците) и Църквата. Изчерпателна информация за тази дейност би била прекалено обширна за едно такова писмо, така че аз няма да занимавам вниманието ви повече отколкото е необходимо.

Значи, информацията която искам да ви дам е следната:

На 10 май 2010г., на входа на общинската сграда в Босилеград, тържествено е открита паметна плоча на Йордан Захариев, роден в Босилеград на 3 март 1877г., следвал на Софийски университет и по-късно живял в Кюстендил до 8 май 1965 г. когато е починал, а е известен като автор на книгата „Кюстендилско Краище“. Поради липса на законова процедура при поставянето на тази паметна плоча, но и поради отношението на кмета на Босилеград В. Захарийев към държавата Сърбия, това публично събрание не беше заявено на надлежния орган поради което ПС в Босилеград, след консултация с прокуратурата е завела дело за нарушение срещу него.

Господин министър, тази кратка информация показва моята загриженост и причината да се обърна към Вас, защото на едно такова публично събрание, директора на ОУ „Г. Димитров“ в Босилеград, г. Методи Чипев довежда всичките ученици и професори на това ОУ.

Като доказателство ще цитирам част от статията във вестник „Братство“, № 2270 от 14. 05. 2010г.: „освен гражданите и учениците на босилеградското основно училище на тържеството

присъстваха...“ и „ в продължение на тържеството бе изпълнена културна програма, в рамките на която учениците на босилеградското основно училище и гимназията рецитираха стихове...“

Господин министър, чл. 42 от Закон за основите на системата на възпитанието и образованието се отнася за отговорността на институцията за сигурността на децата и учениците, а чл. 46 забранява партийно организиране и действие, но тук същността е много по-сериозна защото за това публично събрание не е подадена заявка и е съществувала възможност то да бъде прекъснато, т.е. разгонено от страна на полицията в Босилеград (което за щастие не стана), и децата щяха да бъдат вмъкнати в един водовъртеж с непредсказуеми последствия за тях в сигурностен смисъл. Когато изразявам загрижеността си, и да бъда откровен, изумлението си от безчувствието на този директор, нямам предвид само моя внук Радомир (който напуснал веднага защото това е не правила и неговата учителка), но и за всички деца на това ОУ.

Господин министър, когато прочетете това мое писмо и получите познание за това събитие, моля най-напред да проверите моите твърдения, а след това да предприемете всички предвидени със закона мерки за предотвратяване на такава грубо застрашаване на учениците на това ОУ което в различни форми продължава много преди това събитие, и да се постигне гаранция че в бъдеще тяхната сигурност няма да бъде застрашена.

Настоявам за проверка и поемам всяка морална отговорност за истинността на предадената ви на разположение информация. Същевременно ви обръщам внимание, че освен проверка чрез МВР и други възможности които са ви на разположение, съществува и една съвсем конкретна и достъпна на Вас информация: приваждам читател от горе посочения вестник „Братство“: „Делегация от високи функционери на Социалистическата партия на Сърбия, на чело с г. Бранко Ружич, шеф на делегатския тоест посланически клуб на тази партия в Народната скупщина на Сърбия и председателят на Изпълнителния съвет на СПС, на 10 май 2010 година посетиха общинската организация на СПС в Босилеград. В делегацията бяха още Милан Николич, делегат в републиканския парламент и член на Президентството на СПС, Негован Станкович председател на окръжния съвет на СПС, Новица Тончев, кмет на Сурдулица и зам. Председател на Окръжния съвет на СПС и Мики Маркович секретар на окръжния съвет на тази партия...“

Значи, всичките тия хора са видели това публично събрание, казват че са били шокирани и твърде изненадани от това което са разбрали, особено от общинското ръководство на СПС в Босилеград.

Господин министър, надявам се бях достатъчно ясен, а ако има нужда за каквото и да е допълнение, аз съм на разположение, разбира се не на Вас, а на някой от вашите близки сътрудници имайки предвид, че аз като средно информиран гражданин мога да посоча много неправилности в работата на това ОУ, а съществуват и конкретни информации които биха могли да се охарактеризират като углавни дела (финансови, според Закона за основите на системата за образованието и възпитанието и т.н....)

На края Ви поздравявам и се надявам, че ще последва Вашата ефикасна и законна интервенция която абсолютно ще възпрепятства този директор и подобни на него да застрашават сигурността и да злоупотребяват с децата.

В Босилеград
17.05.2010г.

Радомир Йойич, Босилеград

За държавата на „газда Радиша“

За пореден път се убеждавам, че метастазите на комунизма и великосръбския национализъм сигурно и безнадеждно разрушават неизлечимо болния държавен организъм на Сърбия и го обричат на дълга и мъчителна агония. Предния донос от 17 май тази година е класически пример за психо профила на сръбско ченге пръкнало се в ташаците на сръбски жандарм дошъл в Босилеград в началото на миналия век и дресирано да върти камшика над беззащитните българи, които нали, искат да се „освободят“ и да се върнат при „майка България“! Като „Прави Сърбин“ и потомствен жандарин, като доверчив и влиятелен комунист, той по навик и днес, в заника на живота си и в ерата на свободата и демокрацията, се чувства призван да пише гадните си доноси Тамкъдетотрябва и патриотично да клепе ония които по един или друг начин се опитват да превърнат Босилеград в що-годе нормално място за живот.

Анализа на писмото-донос до министъра показва, че ченгето си остава верно на принципа да послъгва там където се налага, за да подчертае оня гаден патриотизъм който зави в черно цяла Сърбия и от пиедестала на комунистически комисар да дава „компетентните“ си мнения за своето българско стадо, което трябва да се вкара в „правия път“ ако не с друго – с тояга.

В оскъдните данни които дава за себе си, ченгето тактично премълчава, че не е просто „пенсионер по професия“, а е пенсиониран полицай и полицейски началник, комунист и безбожник, който допреди няколко години караше подчинените си да му докладват защо отиват при комшиите и роднините на служби за „Свети Никола“ и се кръстят и кадят пред Исус Христос, когато от комунизма няма по-добра религия, а уханието на тамяна е нищо пред аромата на сръбската сливовица. Ченгето е премълчало и че дълги години е било член на Училищния съвет който е дал значителен принос за изхвърлянето на майчиния български език от детските главици. Като „Прави Сърбин“ винаги се е застъпвало за това българските дечица да се учат и възпитават на сръбски език в името на какво друго, ако не в името на Велика Сърбия от Дрина до Черно Море!

Ченгето премълчава и че е член на Църковното настоятелство, където пак, като „Прави Сърбин“, бди над вратата и молитвите на българските миряни, да не би някой да прошепне молитва за здравето на българския народ. Ченгето не е много интелигентно и затова прилага стария сръбски урок оставен от баща му: „Сине, ако стане война, и ти не знаеш на коя страна да тръгнеш, стреляй по българите, няма да сбъркаш“! Като достоен син на сръбски жандарм дошъл тука с ботушите и сабята на крал Александър Караджорджевич да завежда ред в окупираните български земи, ченгето не може да постъпи другояче. То не може да разбере времето в което живее и патриотичната му жандармерийска душа се възмуцава докато гледа как босилеградчани въпреки всичко си остават българи, тачат Йордан Захариев, говорят на български, подават молби за българско гражданство купуват коли с български регистрационни номера и както и всеки друг поробен народ, мечтаят за свободата си. Виждайки, че Сърбия на неговите колубарски деди изградена върху чужди окупирани територии, върху фалшиви културни и морални ценности постепенно потъва, ченгето сяда и по навик чатка с кривите си пръсти върху ръждивата пишуща машина: „Господни министър, донасям ви...“ Мислите са му постни, думите бедни, но старешката жандармска злоба не го оставя на мира и то ниже дума след дума, ред след ред... Последната му надежда е Министърът! Той, нали е сърбин, не може да не го разбере.

За него, потомственото ченге, единствено важно е това, че директорът на училището Методи Чипев е извел ученици-

те си пред общината където кмета е открил паметна плоча на Йордан Захариев който е автор на Книгата „Кюстендилско Крайще“ и е учил на Софийски университет! Ако паметната плоча беше на Илия Гарашанин, това щеше да е друга работа, ама на Йордан Захариев си е направо сепаратизъм! И каква наглост, плочата е открита не пред кой и да е, а пред очите на високите партийни функционери на СПС които са „шокирани“ и „изумени“! За него няма никакво значение, че тия деца, за разлика от неговите, са лишени от правото си на обучение на майчин български език в името на великосръбската утопия, че са застрашени от наркотици и алкохолизъм, че образованите им изостава далеч зад съвременните процеси, че родителите им са безработни и не могат да им осигурят издръжка и добро образование и възпитание, че околната среда е толкова замърсена че има опасност да плъзнат заразни болести сред хората! За ченгето това няма никакво значение. То си остава верно на карьеристичния похват с който си е осигурило тлъста заплата и пенсия: първо си измисля враг, очерняш го колкото се може повече, после го преследваш, доклаваш и получаваш пари, отличия, пагони, постове... Ченгето цял живот е гонило идеологически вампири и сега те му се привиждат навсякъде: КИЦ и ДСБ няма що да ги бром, в неговата представа те са по-страшни от УЧК, но ето че сега и директора на ОУ Чипев, кмета Захариев и попа са набелязани за врагове на сръбската държавичка! Дяволът не го оставя на мира и ченгето на стари години се мъкне да събира данни от изкурикалите привърженици на сръбската радикална партия, които, заради някакви кокошкарски истории, клепат комшиите си кой какво бил казал на три меки на погребение или помен.

И така, докато полицаите ни на чашка се занимават с радикалната политика и разследват къде по селата има зайци или диви прасета да ги застрелят и оглозгат с риск да се натръшкат болни от трихинелоза или ехинокок, организираната мафия почти успя да унищожи горите, добитъка, горските плодове и всичко друго което представляваше поминък на хората у нас.

Вместо това полицаите се събират на тумби в центъра на града, зяпат в партийното знаме на ДСБ, следят кой влиза и излиза в КИЦ-а и показно спират колите с българските табелки! Най-голямото им постижение е, че това лято спрели един пийнал български гражданин който в два часа през ноща шофирал през Райчиловци и го закарали с патрулката във Врана. Там съдията му теглил 1300 евро глоба или един месец затвор! Пияните мамини и татини синчета които посред бял ден налуват лъскавите си коли из града със зашеметяваща скорост и заплашително свистене на спирачките, няма кой да ги спре! Те са „наши“ хора. Те това е държавата на „газда Радиша“!

Държава, в която най-скъпо платените жандарми дадоха най-голям принос за разпадането на Югославия, независимостта на Косово, и както си личи, предостоящата независимост на Санджак и Войводина и кой знае какво още. Кое то може би и нямаше да се случи ако ченгетата вместо да гледат ТВ Дневник на РТС, си бяха гледали полицейската работа – да пазят живота и сигурността на гражданите и да се борят срещу организираната престъпност. Вместо това те се превърнаха в мародери които палеха и ограбваха албанските къщи на Косово, изнудваха, изнасилваха и убиваха. Днес се чудят защо са загубили „светите сръбски земи“ и си измислят разни теории в които виновниците са САЩ, Ватикан, масоните и подобни глупости. Не очаквам да се признаят за виновни, да се разкаят или да се променят. Те ще продължават така докато не накарат и най-мирните и послушни граждани да се превърнат в отчаяни борци за права и свободи.

Иван Николов

Българите все пак не дойдоха

Как сръбските меди отразиха откриването на „паметната костница на жертвите на българските фашистки окупатори в Сурдулица?“

В събота в Сурдулица бяха пренесени костите на сърбите които българският окупатор е избил по време на Първата световна война. Ковчезите с костите на мъчениците са съхранени в хранилището на паметната костница в Сурдулица. Литургия и помен на жертвите отслужиха епископите бачки Игнати и вранянски Пахомий.

От поканените гости, в двора на Техническото училище „Никола Тесла“ където се намира Паметната костница, дойдоха „само“ двама епископи и многобройни свещеници, граждани на Сурдулица, основно потомци на жертвите и ученици на училището. Забележително бе отсъствието на първия човек на Сурдулица Новица Тончев. Преди повече от месец бе изпратена покана и на българската страна. Обаче, още преди да се знае датата на отбелязването посланика на България в Сърбия Георги Димитров ипрати остро писмо на Новица Тончев и епископ Пахомий в което изразява „дълбока загриженост поради реална опасност от увеличение на междуетническото напрежение поради изграждането на костницата“.

В негодуванието към българския посланик се придружи и Демократичния съюз на българите в Сърбия, който счита че „твърденията за престъпленията на българските окупатори са класическа замяна на тезисите за да се прекрие безспорната историческа истина че Сърбия е окупира български територии...“

Дали заради протеста на българската страна или заради други задължения, на събиенето в Сурдулица не бе придадено значението което паметната костница е имала когато е била открита за пръв път 1924 година. Тогава в Сурдулица са пристигнали крал Александър Караджодржевич и кралица Мария, както и патриарх Димитрий. В хранилището на Паметната костница са съхранени 18 ковчега с кости на убитите.

Блиц, 29. 05. 2010г.

Как реагираха българите от Босилеград?

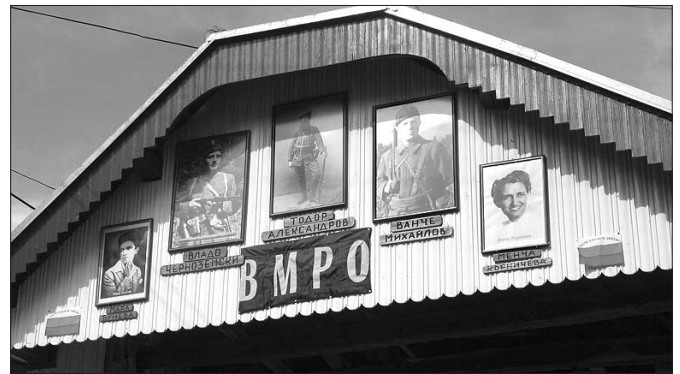
Все пак, рехавото държавно присъствие при откриването на паметната костница в двора на Техническото училище „Никола Тесла“ показва, че СПЦ и крайните великосръбски националисти вече не могат да си правят пиар с подобни мероприятия. В навечерието на гражданската война в Босна се вадеха кости от времето на Втората световна война, изпираха се с мляко и вино и с шествия и опела се пренасяха от едно място на друго и препогребваха. Попове размахваха кандилници над гробовете, политиците изнасяха речи, поети рецитираха стихове кипящи от омраза и призови за отмъщение над „усташите“ и „турците“ заради „невинните сръбски жертви които плачат за отмъщение“. Това беше увод във военните действия в които сръбската армия направи най-жестоките престъпления от Втората световна война.

Водени от тия ужасяващи спомени, КИЦ и ДСБ реагираха остро с цел да предупредят за опасностите от откриването на костницата и то в двора на училище където едва ли може да има друга цел освен да възпитава сръбските деца в дух на омраза и отмъщение а българ-

ските да обременява с чувство за вина и срам, но и от историческите фалшификации върху които е изградена тази костница.

В Босилеград в деня на откриването на паметната костница, Димитър Димитров Треперски постави на къщата си снимките на най-известните борци за свободата и независимостта на Македония от сръбската окупация: Тодор Александров, Ванчо Михайлов, Владо Черноземски, Мара Бунева и Менча Кърничева.

СПОМЕН-КОСТУРНИЦА У СУРДУЛИЦИ ЧУВА УСПОМЕНУ НА МАСОВНО СТРАДАЊЕ СРБА ОД БУГАРСКИХ ОКУПАТОРА
ДАН КАДА ЈЕ ПЛАКАЛА И КРАЉИЦА МАРИЈА
 У Првом светском рату овде је убијено око 4.000 углавном виђених људи из свих крајева Србије
БУГАРИ ПРОТЕСТУЈУ ЗБОГ ОТВАРАЊА СПОМЕН-КОСТУРНИЦЕ У СУРДУЛИЦИ 29. МАЈА
ЉУТИ ШТО СУ УБИЈАЛИ
 Амбасадор суседне земље забринути због „ојасности раста међуетничке тензије“

-Г-н Димитров, какво ви накура да сложите портретите на известните македонски революционери и борци срещу сръбската окупация на Македония?

-Раздразниха ме заглавията в сръбските вестници „Блиц“ и „Вечерни Новости“: „Ден когато е плакала кралица Мария“ и „Сърдити че са убивали“. Дори и така да е, кралица Мария все пак е плакала на чужд гроб издигнат на чужда земя. Но къде са сълзите на българските майки в Македония и Западните покрайнини проляни за избитите синове и изнасилените дъщерите на своя земя от жандармерията на нейния съпруг, прочутия балкански кръвник Александър Караджодржевич в името на утопията за Велика Сърбия??? Защо сръбските професори, писатели, политици и духовници които издигат тази паметна костница не си поставят и този въпрос? Те даже имаха цинизма да поканят и български представители да присъстват на откриването на паметната костница в Сурдулица и по този начин да ги накарат да признаят сръбските фалшификации. Вадят довод че Тадич бил отишъл в Сребреница. Добре, да дойде тук в Западните покрайнини и да се извини за окупацията и асимилацията, за жертвите и грабежите, за политическите процеси... Национално помирение може да има само ако и сърбите признаят зверствата си в Македония и Западните покрайнини. Тогава и българите нека да признаят своите, да се изясни кое е причината и кое е последствието и тогава вече можем да си простим и да направим следващата стъпка към помирието и бъдещето. Но докато окупаторите се правят на освободители, а убийците на жертви

и историческата истина се прекроява за да се промие съзнанието на бъдещите поколения от българската култура и от българската национална идентичност, национално помирение не може да има.

Поставяйки портретите на петимата славни македонски революционери, за мен идоли с които се гордеят и се прекланят пред саможертвата им, аз исках да дам собствен отговор на провокацията която бе хвърлена в лицето на българската общественост и да припомня, че такова едно отношение към българите, на свой ред може да предизвика отговор който са давали Тодор Александров, Ванче Михайлов, Владо Черноземски, Мара Бунева, Менча Кърничева и много други борци за свободата и независимостта на Македония.

-Паметната костница в Сурдулица е най-новият, но не е единствен паметник който е издигнат в Западните покрайнини в памет на жертвите на „тнр. български фашистки окупатори“?

-Да, прав сте, такива паметници, паметни чешми, плочи и надгробни паметници на тнр. „жертви на българските окупатори“ има издигнати на много места. Един от тях е поставен на две крачки от паметника на Апостола в центъра на Босилеград. Тия паметници са издигнати от номенклатурчиците на комунизма и великосръбския национализъм в Съюза на бойците които все още продължават да отбелязват някакъв си „Ден на освобождение на Босилеград от българския фашизъм 8 септември 1944г“, и то с общински пари само и само да произвеждат омраза срещу собствения си народ. Погледнете чешмата в двора на училището в с. Долно Тлъмино, табелката на пощата в с. Долна Любата, паметната чешма край пътя в Църна Трава, табелката до нея... Все жертви на българските фашистки окупатори?! За какъв фашизъм говорим, за кои окупатори говорим? Как можеш да бъдеш окупатор на собствената си земя и собствения си народ? Искам да повдигна въпроса не е ли крайно време всичко това да се премахне? Докога нашите деца ще раснат с убеждението че предците им са били окупатори? По зомбирано поколение едва ли има някъде по света! Това ли са европейските ценности на които трябва да ги учим? Това е смешно и обидно за историческата истина и опасно за бъдещето.

-Сръбската историческа „истина“ е доста тенденциозна и обидна за българите и България...

Защото българските историци не са си свършили работата и са оставили много бели страници в Българската история. Не знам коя друга държава и кой друг народ по света би търпял подобни фалшификации и обиди за своя сметка. Това е въпрос на национална чест и достойнство. И е израз на вражеско отношение и на предизвикване на национална омраза и нетърпимост към българите. Като страна която се стреми към ЕС, Сърбия би трябвало да знае че това е престъпление, еднакво опасно както за нас, така и за самите тях.

Българските медии, лишени от всякакъв патриотизъм, също не дадоха гласност на тази очевидна сръбска провокация която при всички други обстоятелства най-малко щеше да доведе до дипломатически скандал. И накрая искам да попитам до кога Западните покрайнини ще бъдат резерват и колония на Сърбия? За сметка на това инфраструктурата в Босилеград ни е още от преди 1920 година. Тогава поне в Босилеград е имало площад а сега и това няма.

Въпросите зададе: Иван Николов

Светите братя Кирил и Методий спояват Изтока и Запада

Министърът на българите в чужбина Божидар Димитров, в интервю за радио „Фокус“ – Кюстендил

Фокус: Министър Димитров, какво послание отнасяте в Рим от българите за Папата?

Божидар Димитров: Ние не отправяме послания, а отиваме там. И ако това е послание, съм съгласен и подчертаваме, че ние сме наследници на делото на Кирил и Методий. Двама истински хора между другото, обявени за Светии, които спояват Изтока и Запада. Те са в календара и на католическата църква като светци и на православната като такива включително и Вселенският патриарх подчерта, че са и на тяхната Патриаршия, не само на Българската православна църква, а и на руската. Т.е така както Кирил и Методий искаха навремето да обединят българите с останалата част на Европа, където християнството вече беше победило и те улесняваха с богослужения на роден език, бързото настаняване и усвояване на християнството, норми и ценности. Защото християнството е преди всичко това. И то най-чужданието измислени досега от човечеството норми и ценности, други няма. Те могат и днес да ни обединят или с примера си, че могат да се обединят хората на Земята без да воюват помежду си. Ние сме на мнение, че който воюва за религията си, воюва всъщност против религията си. Затова не искаме да воюваме и мисля, че това е в съгласие с принципите на Съвременна Европа.

Фокус: Като министър на българите в чужбина имат ли оставане българите да се гордеят?

Божидар Димитров: Много от тях се гордеят. Различни митове царуват, насаждани понякога от недобросъвестни хора чрез медиите. Искам да уточня, че нямам предвид журналисти, а някои обидени от живота хора въобще. Българите в чужбина се обединяват и аз като историк с изумление наблюдавам вече десет месеца пред очите ми как се множат българските училища. Миналата година така се случи, че като застъпих на 27 юли, то на 31 същия месец раздадохме средствата, предвидени като бюджет и слава богу, че ги раздадохме, защото мой колега Дянков щеше да ги прибере. Известно е, че той обича тези работи. Тогава бяха 56 училища. Сега изтича срока за подаване на молби за помощ, и те вече са 108. Наблюдаваното увеличение е двойно и то само за десет месеца. Множат се и българските църкви по света. Т.е. църквата, училището отново както през Възраждането стават обединителни центрове на българите по света. Най-радостното е, че в редица училища се изучава български език. Като пример ще посоча Париж, Кипър, Одрин. Освен българци, в училищата учат и български език и история, и децата на български цигани и български турци, които са гастърбайтери като останалите българи.

Фокус: Една болна тема както за Кюстендил така и за България – Западните покрайнини, вие много често ходите на там. Каква е ситуацията в момента и какъв е вашият коментар на тяхната позиция, българите, които живеят в Западните покрайнини относно неприемане на Сърбия в ЕС?

Божидар Димитров: Това не е позицията на българите в Западните покрайнини. Това е позицията на няколко човека, които са представители само на една от българските организации. Признавам си, това е най-старата българска организация на най-смелите хора на времето, но в момента нещо стана с тези хора. Появиха се и други български организации, много по-силни и по-мощни и те се чувстват някак си застрашени, позициите си

на единствените представители на българите. И може би затова са толкова резки и в момента имат абсолютно неадекватно поведение по ред въпроси. Покрай всичко друго, покрай неприемане на Сърбия в ЕС, те твърдят, че не бива да се изучава български език в училищата са, на тази позиция са. Водят кампании. Председателят на КИЦ Босилеград Иван Николов каза по една телевизия, че децата така се разделяли на сръбчета и на българчета. Истината е, че няма такова нещо. В Босилеград всички са българи, дори циганите – един процент от населението не знаят сръбски език, а български. А какво лошо има в това Сърбия да влезе в Европейския съюз, знаем, че тя не може да бъде приета без да спазва всички европейски норми и критерии? Да няма граници, тук например на ГКПП Олтоманци не може да мине товарен камион и вината не е в нас, в България. Вината си е там в Сърбия, които казват всичко през Цариброд. Просто по-силни са, наложили са се. Какво лошо има в това да тук няма граници. Какво ще се случи на българите? Кой ще провежда политика на сръбизация ако Сърбия е в ЕС? Ако те са почтени би трябвало да кажат, че и сега няма? Не са времената на Милошевич и на Тито.

Фокус: Така е, но те на практика упрекуват българското правителство, че то не полага достатъчно грижи за българите, които са зад граница, и по отношение на образованието на децата?

Божидар Димитров: Те просто говорят неподплатени приказки и всичките им училища получиха субсидия миналата година на 31 юли, направили сме пет църкви. За да се нахванат за нещо, те без да са били на църквата в Паралово /Сърбия/ – 100 % платена от българската държава, обявиха, че не била осветена, че се пее на сръбски език. Там бяха два свещеника от България и местния свещеник – Йоан. А единият свещеник от България притежава гласа на Борис Гяуров- несебърският свещеник Петър. Аз бях там, те не бяха.

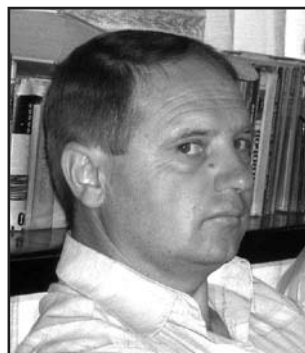
Фокус: По-твърдо ли трябва да бъде отношението към тях?

Божидар Димитров: Трябва да се осъзнаят, там е работата. Някакъв страх, че ще изгубят, а те я нямат през последните години. И това, че критикуват българското правителство, че нищо не прави за тях, което е дълбоко невярно, показва, че или са изгубили контрол над ситуацията и не знаят за какво става въпрос или играят някаква друга политика в полза на друга чужда сила вътре в Сърбия. Там явно не всички искат да влязат в ЕС, и те волно или неволно помагат на тези ретроградни сили вътре в обществото. През Сърбия минава, само това е достатъчно, най-краткият ни път през Европа. И още нещо когато казват, че не помагаме, може би, не искам да бъда толкова лош, но може би ги боли, че вече парите не ги даваме на тях за църкви и манастири, както беше едно време. Директно ги даваме на посолствата, то ги дава на кмета. Само преди три дни изпратихме 15 000 евро за реставрация на църквата в село Извор. Там е най-хубавата църква, с Килийното училище- двор. Допълнително на вече готовата църква в Паралово 5 500 евро, защото отец Йоан дето уж никой не му помагал, му помагаме да направи около църквата и манастир. Това е първоначален етап. А може би много ги боли някой хора, включително и Сърбия – Законът за българското гражданство, който ликвидира посредниците. Сега вече не можеш да взимаш по 200 -300 евро от хората само за да им попълниш документите и да ги пренесеш в София. Второто е, че не можеш да искаш от по-богатия 10 -15 000 евро за да получи по-бързо българско гражданство.

Фокус: Това ли седи в основата на конфликта?

Божидар Димитров: Не знам, може би и аз се чудя. А съм помагал на тези хора и те го знаят отлично. Не може до оня ден да ми вика негласният консул на българите на Западните покрайнини, а сега да казват, че Димитров е лош, българското правителство е лошо. Нещо има, след като буквално за 24 часа си смениха отношенията, а и аз нищо не съм направил срещу тях. Нормално е да поискам по строга отчетност, нашето правителство се бори с корупцията. Не може с хвърчащи бележки да се отчетат суми. Дяна СТЕФАНОВА

Г-н Министър, защо ни злепоставяте!

Драголюб Иванчов

най-последователните борци за правата и интересите на българите в Западните покрайнини.

Същевременно, министър Божидар Димитров застава на страната на организациите и личностите които продължават да обслужват великосръбската националистическа политика срещу българското малцинство. Ние смятаме, че неговата намеса в сложните взаимоотношения между българските организации от позицията на български министър е недопустима. Още повече, че при частните си посещения в Западните покрайнини, министър Божидар Димитров не се е срещал с нас, не се е запознал с нашите становища и виждания и не е чел нашите документи.

Принципно защитавайки правата и интересите на българското малцинство от великосръбската асимилационна политика и от безхаберие то и грешките на българските правителства, ние никого лично не засягаме.

Напълно безотговорни са неговите изявления, че ние сме против членството на Сърбия в ЕС, че имаме „неадекватно поведение по ред въпроси“, че провеждаме политика в полза на „чужди сили“ вътре в Сърбия, че сме водили кампании против изучаването на български език в училищата и че в Западните покрайнини „нямало асимилация“.

Ние не оспорваме нищо добро и полезно което България е направила за нас, но ние аргументирано твърдим, че нашите права продължават да се нарушават и сме застрашени от разрушителни икономически, духовни и политически процеси. Недоумяваме защо министърът за българите в чужбина трябва да ни оспорва, когато именно той би трябвало най-много да ни защитава, а не да се влияе от подмолните действия на определени политици и лица с които иначе често се среща в Босилеград и Цариброд.

Давайки такива злонамерени изявления, министър Божидар Димитров окуражава крайните великосръбски националисти които, чувстват липсата на подкрепа от страна на официална България, усилват натиска срещу най-изявените борци и интелектуалци защитаващи правата на българите в Западните покрайнини.

Инсинуациите на министър Божидар Димитров за засегнати финансови интереси на тнр. „посредници“ за придобиване за българско гражданство са обидни и жалки. Измененията в Закона за българско гражданство не засягат посредниците, а кандидатстващите за българско гражданство, които, изправени пред сложната административна процедура се отказват. При сегашната процедура един кандидат за българско гражданство трябва да пътува най-малко шест пъти в София в продължение на около два месеца. Тази процедура се усложни още повече с изискването молбите за придобиване на удостоверения за български произход да се предават и получават лично в Агенцията за българите в чужбина. Това допълнително усложнява и кандидатстудентската кампания сред българите в чужбина както и учениците които искат да учат в професионалните гимназии в България.

Държим особено много на спазването на правата на българското малцинство в Сърбия

Министърът без портфейл Божидар Димитров, който отговаря за българите зад граница, проведе двудневно посещение в Сърбия на 7 и 8 юни. Агенция „Фокус“ разговаря с Божидар Димитров за това – кои бяха основните акценти

на посещението в Сърбия, разговорите със сръбските институции и с представителите на българското малцинство.

Фокус: Г-н Димитров, какви бяха основните ви разговори в с. Бело Блато в Сърбия?

Божидар Димитров: В с. Бело блато бях на 7 юни. Там се проведе среща с представители на Културно-просветно дружество (КПД) „Трендафер“. Имаше представяне на българското училище към КПД и разговор с членовете на ръководството на дружеството в сградата на т.нар. „Българско училище“. Подчертано бе, че има относително добра учебна материална база, която е създадена благодарение на съвместните усилия на екипа на министъра без портфейл и Посолството в Белград. Сред поставените проблеми бе този за липса на подходящо помещение за дружеството и съответно - за обучението по български език на децата от него (училището представлява стара къща в лошо състояние от XIX век). През 2008 г. е закупен парцел за изграждането на нов дом на българите в Бело блато от фирма „Приста ойл“ и за изграждането му са необходими около 27 000 евро. Необходимо е доставка допълнително на още 5 - 6 компютърни конфигурации за нуждите на обучението по български език на децата от дружеството. Необходимо е и осигуряване на еднократна помощ на Културно-просветното дружество в размер на 1000 евро за настоящата година за обучението по български език и фолклор.

Фокус: В село Иваново какво обсъдихте?

Божидар Димитров: В с. Иваново присъствах на закриване на учебната година по български език за децата от Дружество „Иваново 1868 г.“ Децата изнесоха литературно-музикална програма на български език под ръководството на учителката Емилия Неделчева (която преподава български език същевременно и в с. Бело блато). Раздадох дипломите на завършилите и подаръци на децата. В Иваново беше проведен разговор с членовете на ръководството на КПД.

Сред поставените въпроси и проблеми бе този за запаз-

ване на мястото на Емилия Неделчева и през следващата учебна година и евентуални постъпки пред Министерство-то на образованието за това. Също така бе поставен проблемът за липса на подходящо помещение за дружеството и съответно - и за обучението на децата по български език. Предлага се закупуването на подходяща къща в селото на приблизителна стойност от 25 000 евро, която да бъде и дом на Културно-просветното дружество и българите в с. Иваново. Обсъдихме необходимостта от доставката на два броя тонколони и един усилвател за нуждите на обучението по български език и изучаването на български фолклор. Също така е нужно осигуряване на еднократна помощ на дружеството в размер на петстотин евро за настоящата година за обучението по български език и фолклор. Следва да се отбележи също така, че в началото на всяка учебна година децата, изучаващи унгарски език, получават еднократна помощ за закупуване на учебници и учебни помагала в размер на 100 евро.

На следващия ден, 8 юни, проведох среща в Секретариат за администрация, актове и национални малцинства в автономна област Войводина. Предвижда се като конкретна помощ с цел намиране на средства от спонсори и дарители за изграждане на ново училище в с. Бело блато, както и закупуване къща за нуждите на училището и КИЦ в с. Иваново. Представителите на домакинските заявиха, че местната власт във Войводина е готова и би предпочела да се включи в проекти, които са съвместни с други държави. Достатъчно е да има подписан меморандум или друг документ и подобен проект би имал приоритет. Беше заявено също така, че би било добре изучаването на български език да се институционализира. Желателно е и децата от българското национално малцинство да бъдат стимулирани да учат своя език в училищата. В областта няма изисквания за минимален брой децата в паралелка, които желаят да изучават родния си език. При наличие на заявено желание властите са длъжни да осигурят подобно обучение. Много е важно обаче инициативата да идва от самите представители на българското национално малцинство.

Фокус: Имаште ли среща в Министерство по вероизповеданията на Сърбия?

Божидар Димитров: Да. Стигнахме до извода за наличие на сходни проблеми по отношение на мюсюлманските общности. Както в България, така и в Сърбия те са две, но в Сърбия и двете са легитимни. Домакинът, проф. Боголюб Шиякович, не пропусна да спомене българската позиция по отношение на Косово и признаването на независимостта от Прищина от българска страна. Направи ми впечатление много доброто познаване и предварително подготовка за състоянието на българското национално малцинство в Западните покрайнини от страна на домакините. Разликата е в данните им за населението от български произход, като в Босилеград се споменава цифрата от 70%, а в Димитровград - 50% население от български произход. По въпроса за богослужения на български език беше изразено становище, че принципно за сръбската страна не съществува проблем, що се касае за светската власт, но все пак представителите на Българската православна църква и Сръбската православна църква трябва да се договорят взаимно по въпроса. Също така от сръбска страна беше поставен въпросът и за задълбоча-

ването на връзките между Сръбската православна църква и Българската православна църква, които бяха определени като „не лоши, но с голям потенциал за развитие”. От страна на домакините беше отбелязан и фактът, че разколниците в БПЦ в миналото са признали и ръкоположили за архиепископ на непризната Черногорска православна църква Мираш Дедеич. Аз ги парирах с аргумента, че практически разкол в БПЦ вече не съществува и много малкото останали разколници са без реално практически влияние и значение или са се покаяли. В края на срещата беше отправена покана до министър Шиякович да посети България. Считам, че това посещение следва да се осъществи в края на тази година в периода ноември - декември 2010 г. Извън предварително уточнената програма се проведе и среща с патриарх Иринеи. На нея беше поставен въпросът за назначаването на двама български свещеници съответно в Димитровград и Босилеград, които да водят богослужения на български език, като по този начин ще бъдат създадени и две български църковни общини под юрисдикцията на Сръбската православна църква. Сръбската страна уклончиво отговори на предложението, без обаче да го отхвърля, като патриарх Иринеи обясни, че въпросът следва да бъде дискутиран и с патриарх Максим.

Фокус: Как решава Сърбия въпроса за правата на малцинствата?

Божидар Димитров: На 8 юни проведох среща в Министерството за човешки и малцинствени права на Сърбия. Там беше отбелязано, че по неофициални данни, изборителната активност за нов Национален съвет сред българското национално малцинство е била най-високата - над 60%. Информирах ги, че страната ни държи особено много на спазването на правата на българското национално малцинство в Сърбия, като следва да се отбележи, че те се спазват в много по-пълнен обем, отколкото в миналото. Следва да се отбележи и фактът, че все още има наличие на страх от българско самоопределение сред известна част от българското национално малцинство. Обективно, гравитационен център за хората от Западните покрайнини е София и поради тази причина те имат реалната възможност за образователна и професионална реализация в България. В тази връзка беше изказано желанието на българската страна за подпомагането и стимулирането на процеса по въвеждането на български език като редовен учебен предмет в районите на Босилеград и Димитровград. Министър Чиплич отбеляза, че повереното му министерство ще продължи в срок от една година активно да работи с новоизбраните Национални съвети, като ще започне и дейност по тяхното обучение за изготвяне и кандидатстване по европейската програма ИГТА за достъп до средства от европейските фондове. Също така беше отбелязано, че в прерогативите на новите Национални съвет е залегнало и обучението на майчин език, така че новоизбраният Национален съвет на българското национално малцинство се очаква да играе сериозна роля в този процес. В края на срещата беше отправена покана до министър Чиплич да посети България през септември тази година.

Фокус: Поставен ли беше въпросът за правата на сърбите в България?

Божидар Димитров: В сръбското Министерство за диаспората министър Сречкович съобщи, че на 3 юли 2010 г. в Белград ще се проведе учредително събрание на

Сръбската диаспора в чужбина, на което ще присъстват 45 делегати от сръбската диаспора от цял свят. На това събрание ще присъстват ресорните министри, президентът на Сърбия Борис Тадич, представители от висшия клир на Сръбската православна църква, както и от Стопанската камара на Сърбия. Преди два месеца в София е проведено учредително събрание, на което за председател на сдружението на сърбите в България е избран Джоко Росич. Сръбската оценка е, че в България живеят около 1500 сърби, които не са автохтонно население, а основно икономическа имиграция. Сръбската страна също сподели негативния си опит по отношение на процеса по придобиване на сръбско гражданство и забавянето на процеса идвало основно от страна на местното МВР, което пропорционално на увеличаването на молби за гражданство, ги обработвало все по-бавно. В края на срещата беше отправена покана до министър Сречкович да посети България през октомври.

Фокус: Разбрахме, че сте се срещнали с българи в Нови Сад?

Божидар Димитров: Освен с българи, се срещнах и с председателя на Градския съвет на Нови Сад. На срещата беше изразено задоволство от досегашното сътрудничество с представителите на българското национално малцинство, както и от посещението на президента Георги Първанов в Нови Сад и откриването на паметната плоча на Любен Каравелов в града. Те биха се радвали, ако успее тяхната инициатива да се побратимят с гр. Пловдив като два града, които са втори по големина в своите страни, а имат и общи интереси в областите на организирането на ежегодни панаири. Срещнах се с представители на българското национално малцинство в Нови Сад – „Дружество за български език, литература и култура” с председател Жарко Евтимов. Първият въпрос, който беше поставен от представителите на българското национално малцинство, беше свързан с липсата на помещение за дружеството. В него би могло да се разположи и библиотека, а също така и да бъде място за срещи. Наличието на подобно помещение ще бъде предпоставка и за основаването на Културно-информационен център - Нови Сад. В момента от Нови Сад нямат никаква връзка с двата КИЦ-а в Димитровград и Босилеград. Вторият въпрос е липсата на участия в Нови Сад на професионални български културни институции - филхармонии, оркестри, театри и др., които да демонстрират на високо ниво българската култура в столицата на автономна област Войводина.

09 юни 2010 | 17:01 | Агенция „Фокус”

Скачат хора, които правеха бизнес с паспортите!

Срещу мен скачат хора, които правеха бизнес с паспортите. В Сърбия ще има български църкви. Платихме €3000 на свещениците ни в Европа, каза министър Божидар Димитров.

Какви са най-големите проблеми на българите в Сърбия? Има ли още наплив от кандидати за наши паспорти и какво доведе до рокадите в Агенцията за българите в чужбина? Могат ли частните колекционери да засенчат НИМ? "Стандарт" потърси отговорите на тези въпроси от министъра без портфейл Божидар Димитров.

- Г-н Димитров, какво постигнахте по време на визитата ви в Сърбия за българите там?

- Първо бих искал да поясня, че българското население в Сърбия не бива да се ограничава само с това в историко-географското понятие Западни покрайнини - с двете общини Босилеград и Цариград, откъснати от България съгласно Ньойския договор. Българи има в цялата Тимошко-Морavsка област - в Ниш, Пирот, Враня, Сурдулица. Там, благодарение на демократизацията на Сърбия, все повече хора заявяват открито чувството си за принадлежност към българската нация. Да не забравяме и за сънародниците ни във Войводина. Те не са само потомците на старите българи католици, бежанци от Чипровското въстание в големите села Иваново и Бяло блато, но и преселници от времето на кралска и Титова Югославия от Поморавието и Македония. В Белград имах срещи с тримата министри, които имат отношение към проблемите на българското малцинство в западната ни съседка - на външните работи, на просветата и на малцинствата. На срещите с тях поставих целия комплекс от проблеми. Най-вече - относно изучаването на българския език. Поставих въпроса за изцяло обучение на роден език в Босилеград и Цариград, както е било до 1987 г. Но най-важното, на което пристъпах, бе провеждане на избори за Национален съвет на българите в Сърбия, който да бъде легитимната институция, която да отстоява техните права пред официалните сръбски власти.

- Срещнали сте се и със сръбския патриарх Иринеи?

- Това стана наистина съвсем случайно, но разговорът бе много полезен. С Негово светейшество разговаряхме за духовното обгрижване на православните българи в Сърбия. Хората в българските селища искат свещеници, които да водят служби на български език. Проблемът е в тяхната издръжка. Имайки предвид съществуващия вече прецедент с нашата църковна общност в Цариград, предложих да се създадат две български църковни общности - в Цариград и Босилеград. Те, разбира се, си остават в подчинение на сръбския патриарх. Но след като са институционализирани, ще могат да получават съвсем законно помощи и от БПЦ, и по линия на Дирекцията по вероизповеданията. Но това е въпрос, който трябва да решат самите църкви. И още нещо - след приключването на недоразуменията в Западно- и Средноевропската епархия на БПЦ и възстановяването на дядо Симеон като неин митрополит, днес (вчера - б.р.) написах превода от Дирекция Вероизповедания на задържаните в продължение на 6 месеца заплати на българските свещеници там - по 3000 евро на човек.

- Визитата ви в Сърбия, както и тази на министър Младенов бе съпроводена с критики и протести на част от българските организации?

- За съжаление, някои хора все още живеят в началото на 90-те години на миналия век. Аз не отричам, че създаденият тогава Демократичен съюз на българите в Югославия направи много за пробуждане на хората от Западните покрайнини и за постепенното отърсване от натрупания в продължение на десетилетия страх. Но нещата се промениха, и тези хора някак си изостанаха от събитията и се изолираха от хората. Някой да е видял Зденка Тодорова или Марко Шукарев миналата есен, когато се освещаваха църквата в Паралово? Което обаче не им попречи да сипят обвинения, че поповете пеели на сръбски език. Е как ще пеят на сръбски, като единият беше от София, а другият - от Несебър? Време е тези хора да разберат, че не може няколко интелектуалци от две пригранични градчета да определят външна-

та политика на България по отношение на Сърбия. България има стратегически интереси в този район. И не може да се говори, че не се прави нищо за българите в Сърбия. Дали сме достатъчно пари и за училища, и за църкви. Подчертавам отново - нямам нищо лично против тези хора и оценявам извършеното от тях досега. Но нека малко поразтърсят глави и помислят къде са сгрещили. А и някои от тях за съжаление се бяха включили в търговията с български паспорти като посредници. И сега много болезнено посрещнаха поправките в закона, които ги отстраняват от подобен бизнес.

- Работи ли вече този закон?

- Над 8000 души са получили българско гражданство за първите 5 месеца на тази година, което е повече от всички през 2008. И ако така вървят нещата, ще имаме до края на годината 18 000 - 20 000 нови български граждани.

- Но колко от тях все пак ще се върнат в България?

- Ами че част от тях вече са тук. И това са главно образовани хора - лекари, икономисти, компютърни специалисти. А и не е казано, че всички трябва да се върнат. Но вече с български паспорти, те стават част от легитимно българско малцинство, на което нашата държава може също така да помага и да ги защитава. Имаме и много чужденци, които също кандидатстват за българско гражданство. И които също живеят тук. При това не става въпрос само за футболисти от Африка или Бразилия. Има англичани, има американци, женени за българи.

- Какво все пак доведе до уволнението на Райна Манджукова като шеф на Агенцията за българите в чужбина?

- Не мога да кажа, че някой е бил недоволен от работата на Райна Манджукова, просто защото такава нямаше. Краткият й престой на този пост се изрази в дълги командировки в чужбина, където тя говореше на българските общности, че България няма национална политика към тях и нищо да не чакат от нея. Не може след като си станал висш държавен служител, с ранг на зам.-министър, да продължаваш да се държиш като журналист от опозиционна медия. Да критикуваш, без да предлагаш нищо. Ето, пред мен е концепцията за национална стратегия за българите зад граница, която новият шеф на агенцията Росен Иванов изработи за по-малко от месец.

- Като бивш шеф на НИМ не ревнувате ли, че се появи "Другия музей" на частните колекционери?

- Не ревнувам, защото той доказва блестящо необходимостта от съществуването на частните колекции. А регламентирането им вече е въпрос на закон. Но мога да заявя категорично, че 70 на сто от експонатите на всички големи световни музеи са от дарения или откупки на ниска цена на части колекции. И в НИМ са например колекциите на бившите банки "Славяни" и Балканска универсална банка, голяма част от събраното от Боян Радев, колекцията на д-р Шулуц и т.н.

- Притеснява ли ви падащият рейтинг на кабинета?

- Разбира се, че ме притеснява. Но това е нормално. Всички не могат да бъдат доволни от дадено правителство. Но приказките, че то не прави нищо, и че кризата не преминава само при нас, просто не са верни. Виждаме какви драстични мерки се предприемат в Италия и Румъния, как се понижават заплатите до 25%, вдига се пенсионната възраст и т.н. При срещата на българската делегация на 24 май в Рим с премиера Силвио Берлускони, той ми каза: "Не само гърците - всички европейци живяхме не по джоба си. И сега ни идва нааногорно". Но аз съм оптимист. Макар и бавно, следващите месеци можем да започваме да изгазваме от най-лошото.

- Как се отнасяте към кампанията на ВМРО за провеждане на референдум за членството на Турция в ЕС?

- Не смятам, че този въпрос изобщо стои на дневен ред. Турция има прекалено много проблеми от външен и вътрешен характер - с Армения, по кипърския въпрос, с кюрдите, но най-вече с изпълнение на европейските критерии за правата на човека. И скоро няма да получи покана за членство в ЕС.

Отговор на „най-старата българска организация на най-смелите хора“

Министерски съвет на Р България
До Министър-председател г-н Бойко Борисов
До Министър без портфейл г-н Божидар Димитров

Министерство на външните работи
До министър г-н Николай Младенов

Посолство на Р България – Белград
До посланик г-н Георги Димитров

Генерално консулство – Ниш
До генерален консул г-н Георги Юруков

В интервюто на Министъра без портфейл г-н Божидар Димитров от 23 май пред радио „Фокус“ – Кюстендил, са изказани редица неточности, клевети, обвинения и мнения по отношение на представители на български организации в Западните покрайнини които ги злепоставят пред българската и сръбската общественост и държавните институции в България и Сърбия и ги излагат на опасности. От намеците и инсинуациите в интервюто може да се заключи, че Министър Божидар Димитров визира Културно-информационния център „Босилеград“ и Демократичния съюз на българите.

От въпросното интервю на Министър Божидар Димитров произлизат следните тези:

1. Че ние сме против членството на Сърбия в ЕС и че това не е позицията на българите от Западните покрайнини, а на „няколко човека“ от „най-старата българска организация на най-смелите хора на времето“, с които „в момента нещо стана“.

2. Че са се появили и други български организации „много по-силни и по-мощни“ и че ние се чувстваме застрашени от това и че имаме „абсолютно неадекватно поведение по ред въпроси“.

3. Че „водим кампании“ против изучаването на български език в училищата.

4. Че Председателят на КИЦ-а Иван Николов бил казал „че десета така се разделяли на сръбчета и българчета“ и че в Босилеград дори и циганите били българи и не знаели сръбски език.

5. Че България не била виновна за това, че на ГПП Олтоманци не може да мине товарен камион, защото в Цариград били „по-силни и са се наложили“.

6. Че ако ние сме „почтени“, трябва да признаем, че и сега нямало сръбизация и че сега не са времената на Милошевич и Тито.

7. Че на (не)освещаването на черквата в с. Паралово „Св. Иван Рилски“ ние не сме били, а той е бил там

8. Че критикувайки българското правителство, че не прави нищо за Западните покрайнини, „играем някаква друга политика в полза на друга чужда сила вътре в Сърбия“.

9. Че „може би“ ни боли това, че парите за църкви и манастири не ги дават на нас, а директно на посолствата а то ги дава на кмета.

10. Че Закона за българското гражданство бил ликвидирал посредниците и „сега вече не можеш да взимаш по 200-300 евро от хората за да им попълниш документите и да ги пренесеш в София“.

1. Не е точно, че ние сме против членството на Сърбия в Европейския съюз. Подкрепата на Сърбия за евчленство трябва да има срещу задължението да спазва правата на българското малцинство, които сега се нарушават в сферите: образование, религия, административно ползване на езика, етническо противопоставяне /Сурдулица/, административно разпокъсване. Ние само протестирахме против изявлението

на Председателя на Народното събрание г-жа Цецка Цачева за „безрезервната подкрепа на България за членството на Сърбия в ЕС“ без да се поставят насрещни искания за подобрене на положението на българското малцинство. Тия наши становища са известни, написани са във формата на документи и защитени в многобройни изказвания и интервюта и над 5 часа радио и телевизионни изказвания, така че всякакво спекулиране с тази наша принципна позиция може да се окачестви само като клевета. Точно е, че това не е позиция на българите в Западните покрайнини, но не е и на „няколко човека“ от „най-старата българска организация на най-смелите хора“. Тия хора представляват легално регистрирана малцинствена партия от 1 100 членове с нотариално заверени заявки за членство. С тия хора не е станало нищо, те продължават последователно да защитават правата и интересите на българско малцинство в Западните покрайнини, както от натиска на великосръбската националистическа политика, така и от страна на безхаберното на българските правителства. С Божидар Димитров обаче явно се случи нещо, след като бе назначен за Министър без портфейл – той просто си смени становищата и с необмислените си изказвания и постъпки настрои срещу себе си и срещу правителството на Бойко Борисов представителите на повечето български организации в Македония и Западните покрайнини. Представители, които на последните парламентарните избори активно работиха за победата на ГЕРБ и в Босилеград, победа благодарение на която г-н Божидар Димитров стана министър.

2. Ние никак не се чувстваме застрашени от „много по-силните и по-мощни български организации“, които се създадоха напоследък с щедрата финансова подкрепа от 100 000 евро годишна субсидия от страна на сръбското правителство. Застрашено е българското малцинство от разрушителните икономически, политически и културни процеси, които се развиват под ръководството на тия организации. Нашето поведение винаги е било адекватно по въпросите засягащи правата и интересите на българското малцинство. Когато тия права и интереси налагат да се критикува българското правителство или Министър Божидар Димитров – няма място за никакви сантименталности и ние го правим.

3. Цинична лъжа е, че ние водим кампании против изучаването на български език в училищата. Точно обратното, КИЦ-а в Босилеград и Демократичния съюз на българите водят последователна борба обучението на всички нива в Босилеград и Цариград да се провежда изцяло на български език. Това определение е най-важната точка от нашите програми и ние винаги сме го отстоявали и продължаваме да го отстояваме с всяко свое действие и с всяко свое изказване. Това наше право за цялостно обучение на майчин език е гарантирано от Сръбската конституция в раздела и за Образование Член 7, но единствено за българското малцинство не се спазва и прилага, а се ограничава чрез анкети сред родителите. С тази цел КИЦ „Босилеград“ организира Петиция за обучение на майчин български език която подписаха 600 граждани от община Босилеград и която бе доставена на Правителството на Сърбия.

4. Изхождайки от тази последователност в действията си, ние критично се изказваме срещу приетата и наложена от „много по-силните и по-мощни български организации“ практика на разделение на учениците от български произход на „български“ и „сръбски“ паралелки с две различни системи на обучение и опасното им противопоставяне в междучасията и всекидневния живот.

5. Г-н Божидар Димитров твърди, че България не била виновна за това, че на ГПП „Олтоманци“ не могат да минават товарни камиони. Не става дума дали тя е виновна или не, а за необходимостта от откриване на митница, която е от жизнен

но-важно значение за развитието на бизнеса и оцеляването на българското малцинство в Босилеград и само България може да защити потребността от такава митница пред сръбското правителство. Неразкриването на митница за товари надвишаващи личния багаж е целенасочен акт от страна на официалните сръбски власти за „стопанско и икономическо капсулиране“ на Босилеградския край водещ в крайна сметка до неговата агония.

6. Също така, Божидар Димитров твърди, че ако ние сме „почтени“, трябва да признаем, че в момента „няма сърбизация“!? Защо тогава българското население непрекъснато намалява? И с каква цел бе издигната паметната костница на „жертвите на българските окупатори“ в двора на училище в Сурдулица, ако не за да насажда чувство на вина и срам сред българските ученици? Ако според Божидар Димитров е точно, че и циганите в Босилеград били българи и не знаели сръбски език, тогава как по статистика 1300 сърбина са се декларирали в Босилеград? От нас се изисква да говорим „почтено“. Това отнася ли се и за Министър г-н Божидар Димитров? Изцяло провеждащото се на сръбски език обучение на децата от детската градина до последния клас в гимназията и „факултативното“ изучаване на българска граматика 4 часа седмично са асимилация в най-чист вид! Възпрепятстваното водене религиозните служби на български език в българските черкви сред българското население е също асимилация в най-чист вид!

7. Вече за втори път Божидар Димитров твърди, че ние не сме били на (не)освещаването на черквата в с. Паралово на 31 август 2009г. Ако паметта му вече не му служи добре, има достатъчно снимки и видеозаписи, с които може да си послужи и на които много добре се вижда, че там бяхме всички с изключение на „много по-силните и по-мощните българските организации“, които никога не са се интересували от подобни прояви. На снимките много добре се вижда и присъствието на Генералния консул в Сърбия г-н Георги Юруков, така че това твърдение на Божидар Димитров, вече два пъти повторено в ефир, е умишлена лъжа, предназначена да ни злепостави пред българската общественост.

8. Инсинуациите на Божидар Димитров, че „играем някаква друга политика в полза на друга чужда сила вътре в Сърбия“, са обидни и злонамерени обвинения за хората които посветиха живота си на националната кауза на българското малцинство в Западните покрайнини. И които за своята културно-просветна дейност са получавали многобройни обществени и държавни признания от България. Това са много тежки клевети преминаващи границата на допустимото. Цели се нашата дискредитация, както пред българското население в Западните покрайнини, така и пред нашите приятели в България. След такива оскърбителни изказвания България трудно би намерила в бъдеще приятели, които да провеждат политика на духовно единение между България и съответните български общности извън страната.

9. Нас изобщо не ни боли това, че парите за църквите и манастирите България ги дава чрез посолството на кмета Владимир Захариев. Ние също даваме всичко от себе си да запазим българските църкви и манастири. Но внимателно ще следим дали парите ще се използват по предназначение. Ние считаме, че парите за църкви и манастири са единственото нещо, което министър Божидар Димитров може да подари на босилеградския кмет Владимир Захариев. Ние даваме безвъзмездно на църквите по нашия край традиционните културни български празници, обичуването с Бога на майчиния език, стремежът за въвеждане на истинско вероучение в училищата, довеждането на десетки и стотици гости от България за запознаване, общуване и съпреживяване с църквите в Извор, Паралово, Долна Любата, Рибарци и другаде.

10. Ние изобщо не се чувстваме засегнати от твърдението на Божидар Димитров, че Законът за българското гражданство бил ликвидирал посредниците. Твърдението че „сега вече

не можеш да взимаш по 200-300 евро от хората за да им попълниш документите и да ги пренесеш в София“, е отправено на погрешен адрес. Истината е, че този Закон няма да засегне посредниците и адвокатите които по един или друг начин пак ще предлагат услуги и ще взимат пари за тях. Законът ще засегне кандидатите за българско гражданство, които изправени пред изкушението да пътуват най-малко 6 - 7 пъти до София за да оформят документите си за придобиване на българско гражданство, се отказват от намерението си. Това се вижда и от спадането на интереса за кандидатстване за българско гражданство, вследствие на умишлено създаваните административни спънки и бавенето на процедурата по 5 - 6 години. Ако това е била истинската цел на законодателя, той я е постигнал. Но това е кошунство към българите в Западните покрайнини, чиито предци са проливали кръвта си, и са давали животите си за свободата и независимостта на България. И които и до ден днешен милеят за България отстоявайки българската си национална принадлежност въпреки че срещу тях продължават да се прилагат всички известни в света механизми за асимилация. Ако Божидар Димитров желаше истински да улесни българите за получаване на българско гражданство би разкрил структури и хора работещи по места, където е компактно българско население/Цариброд, Босилеград/ за обработка на документите им вместо да се въвежда нотариално заверяване на Декларациите им от сръбски адвокати, вероятно за да излезнат „на светло“ желаещите да се волеизяват като българи.

И накрая, ние сме абсолютно съгласни, че с „хвърчащи бележки“ не могат да се отчитат суми. Вярваме, че Божидар Димитров ще поиска същата отчетност за една сума и от лидера на една от „много по-силните и по-мощни“ български организации.

Интервюто на Божидар Димитров нямаше да заслужава абсолютно никакво внимание, ако не бе дадено в качеството на български Министър. За съжаление, неточностите, и меко казано, несериозните становища, изразени в него, както и постоянните опити на Божидар Димитров да манипулира общественото мнение и да заблуждава своя работодател министър-председателя Бойко Борисов, излагат българското Правителство. Навлизайки в сложните взаимоотношения между българските организации в Западните покрайнини и техните идеологически различия, и атакувайки най-изявените и принципни правозащитници на българското малцинство, министър Божидар Димитров политически се ангажира на страната на едни срещу други, което е недопустимо от негова страна. От друга страна, така изразените становища насърчават действията на великоисръбските националисти срещу нас. Ние помним, че комунистическата власт в България 1944 година е предала и е избила дейците на национално-освободителното движение в Западните покрайнини.

Изразявайки учудването си, че становищата, мислите и дори фразите от въпросното интервю на Божидар Димитров съвпадат с неведнъж изразените становища от управляващите в Босилеград политици, известни с антибългарските си действия и изказвания в сръбските медии, ние изразяваме опасението си, че по време на **честите си частни посещения** през последните няколко месеца в Босилеград, министър Божидар Димитров е попаднал под тяхното влияние.

Оперирането с така формулираните становища от страна на българското правителство може да се окаже изключително вредно и опасно за българите в Западните покрайнини.

С оглед на това, че нападите и обвиненията срещу нас са отправени публично в ефира, ние също сме принудени да се защитаваме публично чрез медиите и пред лицето на българската общественост.

Сърби напират за ВГ паспорти

Нашенците в Поморавието се връщат към корените си
Заседанията в Босилеград дори се записват на български
Завършване на учебната година

Когато се заговори за българите в Сърбия, в съзнанието ни автоматично изниква понятието Западни покрайнини - областта, откъсната от България през 1919 г. по силата на Ньойския договор. В тези 1500 квадратни километра на запад от границата са разположени 120 села и две градчета - Босилеград и Цариград (Димитровград). Второто е кръстено на Георги Димитров. "Всъщност българите в Сърбия са много повече. Има още поне две големи групи, за които не знаем нищо или предполагаме, че са асимилирани", каза пред "Стандарт" министърът на българите в чужбина проф. Божидар Димитров. Това са нашенците в Поморавието - областта, откъсната от българската етническа територия, а в църковно отношение - от Българската екзархия. Този район се простира от Западните покрайнини до река Българска Морава. Чуждестранните пътешественици в периода XV-XIX век са отбелязвали, че границата между българите и сърбите са двете реки Морави. В тази територия, простираща се до 150 км на запад от нашата граница, попадат градовете Ниш, Пирот, Враня, Сурдулица, Бабушница и т.н. Тази област е запазила българското си население и до 1878 г. е била част от Българската екзархия с център на епархия Ниш. След Берлинския конгрес областта е дадена на Сърбия като компенсация за участието ѝ в Руско-турската война. "Смяташе се, че българското население там отдавна е претопено, но с напредването на демократизацията в западната ни съседка оцелелите българи загубиха територията си, че могат да бъдат репресирани и започнаха да се самоопределят като българи, да създават сдружения, да искат и да получават българско гражданство. Техните лидери твърдят, че са повече от тези в Западните покрайнини", допълва министърът. Само на последното си заседание специализираният съвет даде българско гражданство на 125 души от западната ни съседка. Според техните изчисления само в Ниш българите са над 10 хиляди. На последните избори за Български национален съвет пък се записаха 13 600 души. Прегледът на молбите за наше гражданство показват също солидно присъствие на българи от Поморавието. Български дружества има и в големите градове, включително създадени и от нашенци от Македония. Едно от най-силните е дружеството в Нови Сад, област Воеводина. В него членуват както православни българи, така и католици. Не се карат и заедно решават проблемите. Всички в ръководството на клуба са с висше образование. В новата сръбска конституция е предвиден Съвет на малцинствата, който да поставя щекотливи въпроси пред сръбското правителство. В изборите преди месец и половина участваха 7 български организации и партии. Избран бе и Национален съвет от 23-а души. В неделя за председател на БНС беше избран Зоран Петров - депутат от управляващата прозападна Демократическа партия в Скупщината и победител на вота. Съветът има мандат от 6 години и отпуснат бюджет от 600 000 евро. Типично по балкански една малка, но гръмогласна група, наричаща себе си Демократичен съюз на българите, не участва във вота незнаяно защо. Всъщност те първи започнаха борбата за българско самосъзнание в най-тежките години - при управлението на Милошевич. Те получиха и помощ от българската държава - бяха открити културни центрове в Босилеград и Димитровград. "Сърбия се демократизира - хората не се преследват заради изява на българската си идентичност. А тези хора вдигат шум, може би защото си мислят, че ако не са заплашени, няма да им даваме пари. Те обвиняват всички други за агенти на сръбските служби", смята Божидар Димитров. Според него в някои степени демократизацията на Сърбия надминава и нашата. Например Общинските съвети в Босилеград и Димитровград водят протоколите си на български език. Министърът изпитва смесени чувства към множеството народи се сдружения. "От една страна, е хубаво, че има много български организации. От друга - е лошо, тъй като те си съперничат, на моменти много люто", заключава проф. Димитров. При посещението си в Сърбия министърът постави два въпроса пред властите - единият е да се върне изцяло обучението на български език в етническите ни селища. Другият е да се назначат двама свещеници, които да провеждат богослуженията на български език в Босилеград и Димитровград.

Руслан Йорданов

Г-н Министър, ние много добре знаем къде живеем!

Демократичния съюз на българите със съжаление констатира, че министърът без портфейл г-н Божидар Димитров в своите изказвания по медиите продължава да изнася твърдения и оценки с които злепоставя представители на Демократичния съюз на българите пред българската общественост и пред властите в Сърбия. Негово изказване пред радио „Фокус“ от 23 май т.г. бе причината ДСБ да излезе със съобщение за медиите и да свика пресконференция в БТА на която да защити становищата и позициите си.

Министър Божидар Димитров се отнесе пренебрежително към всичко това и в интервюто си пред в-к „Стандарт“ от 11 юни отново излезе с вече известните си становища които отново ги повтори пред същия вестник от 8 юли в статията „Сърби напират за БГ паспорти“.

В интервюто си от 11 юни в отговор на журналистически въпрос защо неговата и визитата на министър Младенов е била съпроводена с критики и протести на част от българските организации, министър Божидар Димитров отговаря: „...някои хора живеят в началото на 90-те години на миналия век. Аз не отричам, че създадения тогава Демократичен съюз на българите в Югославия направи много за пробуждане на хората от Западните покрайнини и за постепенно отърсване от натрупвания през десетилетия страх. Но нещата се промениха, и тези хора някак си изостанаха от събитията и се изолираха от хората... Време е тези хора да разберат, че не може няколко интелектуалци от две пригранични градчета да определят външната политика на България по отношение на Сърбия. България има стратегически интереси в този район...оценявам извършеното от тях... но нека малко поразтърсят глави и помислят къде са сгрешили. А и някои от тях за съжаление се бяха включили в търговията с български паспорти като посредници.“

Уважаеми г-н Министър, ние много добре знаем къде и в кое време живеем и не сме нито „изостанали“ нито „изолирали се“ от събитията. Проблемът е, че вие, както сами си признавате, заради „стратегически интереси в този район“ не допускате „интелектуалците от двете пригранични градчета да определят политиката ви по отношение на Сърбия“! Очевидно за вас, политиките и интелектуалците от столицата, нашите аргументи и становища нямат никакво значение. Допуснете ни все пак да възразим, че именно заради политиките и интелектуалците от столицата, ние, в началото на миналия век, попаднахме под чужда окупация и до ден днешен плащаме за грешките и глупостите им. Вече 90 години ние не можем да разберем заради какви „стратегически интереси“ българската държава трябваше да ни предаде на монструозната великосръбска политика която продължава да прилага върху нас всички известни методи на национална асимилиция. Надяваме се, че вашето разбиране за „стратегически интереси“ със Сърбия, не противоречи на утвърдените европейски принципи и стандарти за правата на човека и гражданина и особено за правата на малцинствата.

В изказването си от 8 юли в статията под заглавие „Сърби напират за българско гражданство“ (заглавието много точно отразява nihilизма на съвременния българин, за ко-

гото ние все пак сме „сърби“!) вие продължавате с вашите неточни твърдения както за „едно от най-силните сдружения в Нови Сад“, така и за „7-те български организации и партии“ с които бе избран Националният съвет на българското малцинство който, според вас, имал мандат от 6 години и бюджет от 600 000 евро!? По-нататък вие твърдите: *”Типично по балкански, една малка, но гръмогласна група наричаща себе си Демократичен съюз на българите, не участва във вота, незнаяно защо. Всъщност, те първи започнаха борбата за българско национално самосъзнание в най-тежките години – при управлението на Милошевич. Те получиха и помощ от българската държава – бяха открити културни центрове в Босилеград и Димитровград. Сърбия се демократизира – хората не се преследват заради изява на българската си идентичност. А тези хора вдигат шум, може би защото си мислят, че ако не са заплашени, няма да им даваме пари. Те обвиняват всички други за агенти на сръбските служби.*

Според Вас, сръбската демократизация е надминала и българската, защото Общинските съвети в Босилеград и Димитровград водят протоколите си на български език?! Искаме да припомним, че в друга статия „Сърбия ни става вилна зона“ във в-к Стандарт от 12 април, на няколко места бе споменат термина „сръбски Димитровград“!?

Уважаеми г-н Министър, ние „не сме наричащи себе си Демократичен съюз на българите“, а легално регистрирана българска малцинствена политическа партия според изискванията на Закона за политически-те партии в Сърбия с 1112 нотариално заверени заявки за членство. Точно е, че ние не участвахме във вота, но не „незнаяно защо“, а съзнателно и аргументирано, за което издадохме съобщение в медиите. Ние не искаме да ставаме съучастници на великосръбската политика срещу българското малцинство която се провежда чрез този Национален съвет въпреки че, както казвате, той разполагал с бюджет от 600 000 евро. Ние много добре знаем, че за разлика от България, Сърбия дава страшно много пари за финансиране на великосръбската асимилационна политика както в Западните покрайнини, така и в Македония, но нас тия пари не ни интересуват. Защото тия пари не са предназначени за развитието на нашата национална и културна идентичност а за нашето сърбизиране. И защото учредителното събрание на този Национален съвет на 3 юли в Ниш се проведе на сръбски език! Неговите 23 члена, не са членове на „7 български организации“ а членове на сръбски партии които са част от изпълнителната и законодателната власт. Според нас, ония които нарушават правата ни от позициите на властта, не могат да ги защитават от позициите на Националния съвет поради конфликт на интереси. Вие продължавайте да си мислите че сме „изостанали“ и „изолирани“ се но, ако ние с цената на живота сме отстоявали правата и интересите на българите в Западните покрайнини по времето на Милошевич, защо мислите, че сега сме ги предали? Защото, според вас, *Сърбия се демократизира – хората не се преследват заради изява на българската си идентичност.* Това, че премиерът Бойко

Борисов ви е назначил за министър без портфейл който отговаря и за българите в чужбина, не ви дава правото да говорите от наше име, че не ни преследват. Истината е, че тнр. „български организации и сдружения“ които сега ви се подмазват и ви заливат с погрешни информации, и по времето на Милошевич и сега никой не ги преследваше. И тогава и сега те са част от системата и ви говорят това което искате да чуете. Нас ни преследваха и тогава и сега. Сега сме даже още по-зле: тогава ни преследваха само сръбските власти, сега и Вие минахте на тяхна страна. Ние много добре знаем, че без нас и вие и сръбските ви колеги сякаш да се чувствате много по-конфортно, но затова пък истината никога нямаше да излезне наяве.

За Ваша информация, Общинските съвети в Босилеград и Димитровград не водят протоколите си на български език – подвели са ви с погрешна информация ония които ни клеветят и ви се подмазват.

В Общинската скупщина в Босилеград протоколите се превеждат от сръбски на български език и то пак благодарение на „гръмогласните“ общински съветници на Демократичния съюз на българите, точно на тия, които според вас, „вдигат шум“, но не защото ги е страх, че „няма да им дават пари“ а защото са убедени в правотата на идеите които защитават. Ако ги беше страх за вашите пари, те отдавна щяха да си глътнат езика от вашите унижителни закани. Вие на нас не сте ни давали пари, даваше ги българската държава за възстановяване и развитие на българската култура и европейския начин на мислене и поведение в Западните покрайнини и ние можем

да отчетем всяка стотинка от тях, както, надяваме се, и вие можете да отчетете пред българския народ стоте хиляди евро за чалгата на Горан Брегович в центъра на София! Искаме да запомните веднъж и завинаги, че не парите, а идеалите и вечния човешки стремеж към свободата са нашата двигателна сила.

Искаме да ви помолим да посочите имената на лицата които са се „включили в търговията с български паспорти като посредници“. Ако някой се е занимавал с незаконни неща, бъдете така добри да го предадете на правосъдието. Но не е човешко под лозунга за борба срещу „посредниците“ умишлено да създавате административни пречки за кандидатстване за българско гражданство на българите извън България. Защото повечето от тях я носят в сърцето си за разлика от някои които искат да я сложат в джоба си.

И накрая, за Поморавието. Вие като историк знаете как апостолите по окръзи през 1876 година представяха нещата в поробена България - че хиляди са готови с пушки в ръце да хванат Балкана и да водят война с турската империя. Финала го знаете. Ние чакаме да видим колко десетки хиляди българи от Поморавието са се осъзнали като българи и колко от тях са готови да ходят шест пъти в София за да подадат една молба за българско гражданство и после да го чакат пет години за да го получат. За това си помислете.

Няма нужда да се захващате с ДСБ. Нали сме малка и незначителна организация?

**Главен съвет на ДСБ в Босилеград
Председател: Драголюб Иванчов**

Подкрепа за Сърбия в ЕС само срещу гарантиране правата на малцинствата

“АТАКА няма да подкрепи членството на Сърбия в ЕС, ако не бъде гарантиран проблемът с правата на българското малцинство в Западните покрайнини.” Това заяви вчера Волен Сидеров по време на заседание на комисията по европейските въпроси и на комисията по външна политика и отбрана, чийто зам.-председател е лидерът на АТАКА. Двамата депутати на националистите в тази комисия

- Сидеров и Лаков, не подкрепиха ратификацията на споразумението за асоцииране между ЕС и Сърбия. “Българската външна политика е пасивна по отношение на нашите съседи - непрекъснато ги подкрепяме, а не поставяме своите условия”, заяви Сидеров.

Той отрязва бодряшките реплики на червената Миглена Плулчиева, която обясняваше, че със сърбите сме съседи и че трябва да ги подкрепим по пътя на евроинтеграцията. “Да, Сърбия ще влезе в ЕС, но нека не мълчим и не й позволим да се разсейва, когато става въпрос за българското малцинство. Не е нужно все да тичаме първи и да рапортуваме, че сме признали някакви актове, както стана между другото и с признаването на Македония. Първи я признахме и какво се получи - образно казано, ни се изплюха в лицето”, заяви Сидеров. Той напомни, че и до ден днешен в Македония има репресия срещу хората с българско съзнание. “По същия начин сега някой иска да действаме и по въпроса с приемането на Сърбия в ЕС. Трябва, без да създаваме конфликти, много ясно и аргументирано да заявим, че там има проблеми. Хората с българско съзнание са ограничавани да учат български език, да създават общности, да се реализират и да развиват културна дейност. Това е факт, за който имаме доста сигнали, защото АТАКА поддържа връзка с техните организации. Затова да не бъдем бодрячески готови да рапортуваме как първи ще подкрепим кандидатурата на Сърбия, а да поставим проблемите, които имат нашите сънародници в тази държава”, призова лидерът на АТАКА. Националистът заяви, че трябва да бъде преразгледан Ньойският договор от 1919 г., тъй като единият политически субект в него - Югославия, вече не съществува. “АТАКА се е консултирала с юристи по международно право и сме представили проблема в ЕП. Трябва да повдигнем на европейско ниво въпроса за преразглеждането на договора в Ньой”, призоваваше депутатите лидерът на патриотите. Сидеров поиска отговор от зам.-министъра на външните работи Милен Люцканов дали тези теми са повдигнати пред сърбите. “Съседите ни са чувствителни, да не се държим предизвикателно”, заобяснява Люцканов. “Говорите за чувствата на съседите, като чий гражданин се изказвате?”, попита националистът. Той припомни, че не говорим за нарушаване на баланса на Балканите, защото Хърватско и Словения са поставили веднага въпроса след разпадането на Югославия, а ние я караме на принципа “Дай да не ги дразним”. “Кое е предизвикателство - това, че говорим за българите в Сърбия или че повдигаме въпроса за юридическата несъстоятелност на един договор”, попита Сидеров. Той беше категоричен, че АТАКА не е нито против членството на Сърбия в ЕС, нито за разваляне отношенията със съседите, но България трябва да отстоява своето.

България да постави условия

До Председателя на Народното събрание
г-жа Цеца Цачева

Уважаема госпожо Цачева,
90 години след незаконната окупация на Западните български покрайнини ВМРО настоява българската държава да постави безусловно изискване пред Република Сърбия да върне тези български територии. Настояваме българските институции да уведомят властите на Сърбия, че бъдещето на всякакви преговори за присъединяване на Сърбия към Европейския съюз зависи от съдбата на Западните покрайнини. До момента на връщането им настояваме Сърбия незабавно да въведе политическа автономия за Западните покрайнини по примера на статута на Войводина.

Ще изброим накратко елементите в правния статут на Автономната област Войводина. Най-висшият правен акт в нея е Статутът на областта, хармонизиран с Конституцията на Република Сърбия. Най-висшето законодателно тяло е Областната скупщина, в която след свободни избори влизат 120 депутати, избирани само от територията на Войводина. Най-висшето изпълнително тяло е Изпълнителният съвет, който се състои от Председател и секретари.

Войводина е член на Съвета на европейските региони към Европейския съюз. Това е първият (и засега е единственият) еврорегион, разположен в държава, която още не е член на ЕС или Съвета на Европа.

Предоставяме на Вашето внимание и кратка информация за историята и настоящето на Западните български покрайнини. На 27 ноември беше траурната годишнина от Ньойския диктат. На тази дата преди 90 години за пореден път от територията на България са откъснати земи, изцяло населени с българско население - в Кулско, Трънско, Царибродско и Босилеградско. От България са отнети 122 села, 25 от които са разсечени на две. Извън територията на нашето отечество остават над 54 750 българи. След като сърбите окупираха тези територии на 6 ноември 1920 г., те закриват една българска гимназия, 6 прогимназии, 45 църкви. 1/3 от поробеното българско население се принуждава да намери убежище в свободните предели на България. 25 от откъснатите села са разделени на две. Разделени са не само селата, а и къщите, землищата, а дори и църкви. Отделени са деца от родители, братя от сестри, мъже от жени. В Царибродско са разделени селата: Градина (където днес е направен граничният пункт Градина – Калотина), Долна Невля, Сливница, Бачево, Круша. В Трънско са разделени селата: Банкя, Петаченци, Врабча и Стреземировци. Последното село е било и най-голямото от разделените села. В ръцете на сърбите попадат и църквата, и училището на селото, което след това е закрито и разрушено. В Босилеградско разделените села са най-много. Те са: Груинци, Бранковци, Божица, Ресен, Жеравино, Бобешино, Рибарци, Шишковци или Царево (което сърбите обезлюдяват и днес дори то не съществува). Селото Рибарци е разделено на две като днес там се намира граничният пункт Рибарци – Олтоманци.

В днешно време разделените села са почти обезлюдени, а останалото, макар и малко, население живее основно в окупираните територии. Въпреки това, къщите, строени основно през Възраждането, гордо стоят и показват, че тук е кипял бурен обществен живот, и че някога отново в полуразрушените

черкви и училища ще звучи българска песен. Борбата на българите от покрайнините срещу сръбския окупатор започва веднага след налагането на Ньойския диктат и продължава до Освобождението през април 1941 г. Изпратени са хиляди протестни писма, апели, проведени са стотици протестни събрания и демонстрации, както в самите Покрайнини, така и във всеки един град, където се заселват бежанците, бягащи от ножа на „брата славянин“. Създадени са много организации и сдружения в свободните предели на Родина. Сред тях се откроява Временният върховен комитет на бежанците от Западните покрайнини. През пролетта на 1941 г. всички българи в Покрайнините изваждат скритите по мази и тавани български трибагеници, за да посрещнат българската армия, която идва да освободи своите поробени братя и сестри. Още преди това да стане факт много млади българи от Покрайнините успяват да си пробият път през телените мрежи и да стигнат до София, за да се запишат като доброволци в армията. В периода 1941-1944 г. правителството полага големи усилия да възстанови нормалния живот в Покрайнините. Възстановени са старите училища и църкви, затворени от сръбския окупационен режим. Впечатление прави построената в с. Извор (тогава най-голямото село в Босилеградска област) гимназия, която е била най-голямата за това време не само в Покрайнините но и в цяла Западна България (без тези в София). Изградена е пътна мрежа достигаща дори и до най-отдалечените села. Голяма част от бежанците прогонени след 1919 г. се връщат по родните места. След 1944 г. настъпват още по-тежки времена за българите в Покрайнините. За втори път голяма част от тях търсят убежище в свободните предели на майка България. Тези, които остават, продължават борбата за българщината. Няма семейство, в което поне един член да не е минал през лагерите в Голи оток и Идризово. Много българи никога не се завръщат от там. За съжаление терорът над българите (официално признати за малцинство) продължава и днес. По официално преброяване на сръбските власти, направено през 2001 г, населението в Царибродско е 92% българско, а в Босилеградско - 98%.

През 21-ви век в цивилизована Европа българи продължават да лежат по сръбските затвори (Милчо Манолчов, преподавател в Техническото училище в Сурдулица). Продължава гонението срещу български свещеници (отец Йоан съден, защото отслужва литургии на български език). Икономическата политиката на Р Сърбия е „успешна“, защото именно общините Сурдулица, Цариброд и другите български общини са най-бедните. Почти всички са безработни. Цялото българско население живее в крайна бедност, забравено от българската държава. Тя дори спря да издържа институцията на българите в Покрайнините – културно-информационните центрове (КИЦ). КИЦ „Цариброд“ затворни врати, а този в Босилеград е пред закриване. Българската държава спря да доставя учебници за българските паралелки в Покрайнините. Дискриминацията срещу българите през последните месеци достигна до нов решителен етап. През лятото на тази година сръбските власти приеха закон, с който се опитват да закрият едно от най-силните патриотични обединения на българите в Покрайнините – Демократичен съюз на българите. Но и този път няма да успее да сломят българския дух.

Госпожо Цачева, молим Ви да проявите интерес към съдбата на Българските западни покрайнини и в по-нататъшните си изказвания да не прибързвате с подкрепата за Р Сърбия. Тази Сърбия не може да стане член на Европейския съюз и не би следвало да получи подкрепата на България. Вие председателствате институцията, която представлява българския народ. Във връзка с това Ви молим да не поемате подобни ангажменти от името на българските граждани.

Изпращаме Ви като подарък книгата на френския журналист Анри Позе, в която са описани сръбските жестокости над българското население в Македония. Нека написаното в тази книга Ви напомня, че в отношенията между България и Сърбия има огромни нерешени въпроси, които не могат да се пренебрегват.

ОБРЪЩЕНИЕ

До депутатите на Народното събрание
До българските евродепутати в Европейския Парламент

Обръщаме се към Вас, с надеждата, че ще намерите сили и воля да защитите Българските национални интереси по един въпрос, който управляващите правителства в България в продължение на 20 години negliжират – въпроса за „съдбата на Западните покрайнини“.

Неотдавна министърът на външните работи г-н Младенов декларира пред своя сръбски колега в Белград, че България „безусловно“ ще подкрепи Р Сърбия за приемането ѝ за член в ЕС. По-късно българският парламент подкрепи това предложение на г-н Младенов. Тази позиция на г-н Младенов би била съвсем естествена при условие, че между България и Сърбия наистина не съществуват никакви проблеми. А истината е, че имаме нерешени проблеми.

Става дума за „съдбата на Западните покрайнини“ след разпадането на Югославия и неправомерното им присъединяване към Р Сърбия. В името на какво си затваряме очите пред този проблем?

Съгласно Лисабонския договор, за да се приеме една държава в ЕС тя трябва да уреди всички висящи въпроси в отношенията ѝ със своите съседи!

Ще си позволим да Ви припомним, че Словения декларира, че няма да покрепи приемането на Хърватия в ЕС, заради присвояване от нейна страна на 27 кв.км. крайбрежна ивица на Адриатическо море. Проведените напоследък преговори са завършили с удовлетворяване претенциите на Словения, поради което тя заяви, че ще подкрепи кандидатурата на Хърватия. По този начин Словения с чест защити своите национални интереси.

Гърция провали приемането на Р Македония в НАТО заради името на републиката, въпреки, че тя няма историческото право върху това име. Тя заяви отново, че няма да покрепи и кандидатурата на Македония за членство в ЕС.

Какви са нашите претенции към Р Сърбия?

Известно е, че след Ньойския мирен договор от 1919 г. две околии – Босилеградска и Царибродска, както и анклавите от Видинско и Трънско (1545 кв.км. с 2 града и 120 села) са отнети от България и присъединени към Кралството на сърбите, хърватите и словенците, по-късно преименувано в кралство Югославия.

През 1947 г. въз основа на Парижкия мирен договор тази територия бе предадена към Федеративна народна република Югославия (обърнете внимание - не на Р Сърбия).

След гражданската война през 1991 г. Югославия се разпадна на пет, а по – късно на шест републики.

Югославия престана да съществува като държавно правен субект!

Съгласно международното право, подписаните от всяка държава, която престава да бъде държавно правен субект, международни договори губят правна сила.

След разпадането на Югославия, бившите републики на тази федерация не определяха **правоприемник** върху активите и пасивите ѝ, както и на присъединената през 1947 г. към нея територия – Западните покрайнини.

Нека уточним, че всяка една от тези държави има равни права върху тази територия. Тъй като те не проявиха интерес към Западните покрайнини, Сърбия мълчаливо я присъедини в нарушение на международното право. Защо нарушение? За-

щото Р Сърбия няма документ за правопримемство (който би играл ролята на „*нотариален акт*“) за тази територия.

След този акт на присъединяване, сръбската дипломация очакваше някаква реакция от страна на България. Никое българско правителство по това време не реагира. След почти 5 години, сръбското правителство покани през 1996 г. министър - председателя Жан Виденов на посещение в Белград. След водените разговори се състоя пресконференция, на която по повод на зададен въпрос за Западните покрайнини, г-н Жан Виденов заяви, че повече „*не трябва да се говори за Западни покрайнини, а за Източна Сърбия*“. Тази декларация бе шокираща. Тя бе изречена с категоричен тон без да се основава на решение на Народно събрание на Р България. Известно е, че единствено то, съгласно Конституцията има право да обсъжда и да взема решение по този въпрос.

Всичко това става без да се вземат предвид новите за времето си политически реалности, произтичащи от разпадането на Югославия, както и националните интереси за България.

Как се посрещна тази декларация в България? За съжаление без коментари, освен лаконичното вестникарско съобщение за случилото се в Белград. Българските политици, представители на левите, десните и центриските партии у нас мълчаха.

По същото време президентът на Р Хърватия г-н Туджман в една своя публична реч постави въпроса да се обсъди съдбата на Западните покрайнини в смисъл да се върнат на Р България.

Оказа се, че трасираната линия на тотално задоволяване на интересите на сърбите от времето на Георги Димитров продължава и до наши дни. Трудно ни е да приемем, че в нашия политически елит няма достатъчно подготвени личности, които да защитят националните ни интереси. Въпреки това сме свидетели на флагрантно безразличие към националната ни съдба от по-голямата част представители на политическия елит на България.

В разговор с хърватския посланик през 2004 г. ни бе обяснено, че няма решение на бившите югославски републики за правопримемство на Западните покрайнини, и че България има пълно право да предяви претенции по въпроса пред Хагския съд.

По този повод, ние предизвикахме през 2004г. парламентарно питане до тогавашния министър на външните работи г-н Паси за отношението на правителството на НДСВ. Бяхме безкрайно изненадани, че 4 месеца след вънасяне на питането в парламента от трибуната на Народното събрание г-н Паси поднесе една неточна и по-точно невярна справка подготвена от неговите „експерти“. Съгласно нея преразглеждането на въпроса за Западните покрайнини е недопустимо от Виенската конвенция от 1969г., която не разрешава ревизия на границите между държавите. Това се оказа невярно. Съгласно чл.4 от тази конвенция такава ревизия на границите не се допуска след датата на нейното сключване. Ньойския договор обаче е сключен през 1919 г., а Парижкият мирен договор е подписан в 1947 г. т.е. далеч преди подписването на Виенската конвенция.

Тази позиция на г-н Паси се опроверга от живота. В нарушение на Виенската конвенция се интегрираха и дезинтегрираха много държави:

СССР се разпадна на няколко независими държави;

Чехословакия се разпадна на Чехия и Словакия;

ГФР и ГДР се обединиха във ФР Германия;

Каква е съдбата на Кипър?

Откъснато бе Косово от Р Сърбия;

Унгария успя да постигне административна и културна автономия на унгарците от Трансилвания (Румъния) и Войводина (Сърбия).

Намери ли се някаква международна сила или форум, който да осъди тези процеси, които в крайна сметка възстановиха историческата справедливост?

Безхаберното и бездействието на българските правителства по този проблем непременно ще бъде интерпретиран по подходящ начин в бъдеще от историята.

Ние желаем Р Сърбия да бъде приета за член на ЕС, но не на всяка цена, а цивилизовано, след като решим въ-

проса за съдбата на Западните покрайнини!

От направените от нас консултации с юристи-специалисти по международно право се очертаха няколко възможни варианта от претенции, които можем да отправим към Р Сърбия, съгласно международното право?

Липсата на международноправен документ (документ за правопримемство) за присъединяване на Западните покрайнини към Р Сърбия изисква безусловно връщане на тази територия на България. Това е най – правилното и справедливо решение.

Западните покрайнини да се върнат на България поради коренна промяна на условията, при които е подписан договорът (*modus sic stantibus*). Този подход е използван от кралство Сърбия след окупацията на Македония от нейната армия през 1912 г., която отказва да се оттегли от „безспорната и спорната зони“ съгласно междуправителствения съюзен договор.

Западните покрайнини могат да се превърнат в протекторат на шестте републики и да се управляват от Кондоминиум (съвместно управление) с участието на България.

Ако посочените възможни варианти не могат да се осъществят, то България има моралното право да поиска Западните покрайнини да получат „административна и културна автономия“ под егидата на шестте републики и България. Подобно решение получи Войводина под натиска на Унгария.

Както се вижда съществуват възможности за дипломатическо маневриране между представените 4 варианата, от най – справедливия до компромисния.

Българското правителство трябва да прецени кое от посочените възможни решения трябва да се защити в евентуалните преговори с правителството на Р Сърбия.

Незаконното присъединяване на Западните покрайнини към Р Сърбия след разпадането на Югославия се осъзнаваше добре от сръбското правителство, затова то за да смекчи обстановката предприе някои половинчати мерки на либерализация за удовлетворяване на минималните претенции на българите от Западните покрайнини?

Създаден бе „*Национален съвет на българите*“, в който влизат внимателно подбрани колаборационисти, които славословят „*братството*“ между сърби и българи. Досегашното съществуване на съвета показва, че това е една декоративна институция без никакви права. Защо този съвет не постави досега въпроса за „*Административна и културна автономия*“ на Западните покрайнини, както това стана с Войводина?

По въпроса за българско училище сръбското правителство вместо да разкрие закритите български училища взема византийско решение. Родителите, които не се страхуват да демонстрират българската си национална идентичност записват децата си в български паралелки. Тези от тях, които се страхуват да я засвидетелствуват дават децата си в сръбски паралелки. Така се създава изкуствено противопоставене на българските деца, които се разделят на „*българи*“ и „*сърби*“. По този начин провеждайки политика на разделяй и владей се създават предпоставки за изкуствени конфликти, които разединяват българската общност.

Известно е, че сръбската православна църква е изразител на великосръбския национализъм и шовинизъм. Затова тя продължава да не разрешава назначаване на български свещеници в църкви построени от българи в български селища. Нейното твърдение, че тези църкви са в диоцеза на Сръбската православна църква и за свещеници могат да бъдат назначавани само сърби, са неоснователни. Дори по време на Османското владичество на България, когато духовният живот в България бе под върховенството на Вселенския Патриарх - грък и гръцки Свети Синод, в България се назначаваха в българските селища за свещеници българи, като едновременно с това са издигнати в епископски сан и няколко българи.

Близо 50 години сръбското правителство финансираше антибългарския вестник „*Братство*“, който по всякакъв начин се стараше да докаже, че населението на Западните покрайнини е съставено не от българи, а „*шопи от сръбски етнически произход*“. Сега в израз на „грижа“ на Сръбското

правителство за демократизиране на политически живот на българите в Западните покрайнини спря финансирането на вестника и отпрати бившите си агенти - журналистите с антибългарско национално съзнание да търсят финансова помощ от българското правителство. Какво да се прави?

Това са няколко факти, документиращи важни проблеми, които българските политици не виждат и/или не търсят път за тяхното решаване. От какво се страхуват те? Защо продължават да робуват на политическата линия на поведение определена от Коминтерна и идеологемите лансирани в Доктрината за интернационализма? С други думи политическата позиция на всички правителства от 1989г. до днес е продължение на едно поддържане на политическо статукво на Балканиите, формулирано още по времето на тоталитарния режим.

Днес ние чуваме отделни гласове на просръбски настроени български политици, които продължават да тръбят: „Защо трябва за говорим за промяна статута на Западните покрайнини“. „Видите ли щом приемем Сърбия в ЕС всички проблеми от само себе си ще се решат“. „Западните покрайнини щели да се превърнат във вилна зона на София“. Да, ама не. Нима има нужда да привеждаме доказателства? Спомнете си. Сърбия се оттегли от Македония, но сърбизмът продължава да контролира обществения, културния и политически живот в тази страна. А антибългарската пропаганда вместо да намалява се засилва там.

Иска ни се да обясним на българското правителство, че то трябва да намери сили и кураж да застане на български национално отговорни позиции за да се реши справедливо съдбата на Западните покрайнини.

След 1989 г. стана модно да се хвалим, че в България е настъпила свобода, че демокрацията е неразделна част в обществените ни отношения, че правата на човека са защитени от законите и държавата. Никой обаче не говори за българските национални интереси, които никой български политик или държавник, камо ли обикновен гражданин не припознава и защитава.

За съжаление почти цялата ни нация е зомбирана от времето на комунизма, че всички, които милеят за род и родина са националисти. Днес почти всички политици и държавници продължават по инерция от онова време да се отнасят с безразличие към интересите на нашата нация и национална държава. Малко или нищо не си спомняме за историческото ни наследство, особено това, което се отнася за българо-сръбските отношения, за разлика от десетките антибългарски статии и книги публикувани в Сърбия, които подклаждат перманентно напрежение между двата народа.

Но за да не бъдем голословни нека се обърнем към историческите факти:

Още от времето на Османското робство сръбските политици са впивали жаден поглед върху картата на България и са точили зъби кога, как и колко да отхапят от нашите земи. Това е документирано в Сръбската национална доктрина „Начертанието“ предложена от техния политик Илия Гарашанин още през 1844 г. В нея ясно е посочено, че Сърбия трябва да разкътва тухла по тухла от българския зид“ за изграждане на Велика Сърбия.

Първата стъпка е направена. Благодарение на своята хищническа политика, те успяват да представят пред Русия Тимошко-Реченското въстание на българското население за сръбско. В резултат на това Русия налага на Турция с Одринския мирен договор от 1829 г. тази исконна българска земя с българските градове Неготин и Зайчар заедно с близо 800 000 българи да бъде присъединена към Сърбия.

След Руско-Турската война през 1877-78 г. Русия придава още при подготовката на Сан - Стефанския мирен договор „Българското поморавие“ със център гр. Ниш и градовете Пирот, Враня и Лясковец на Сърбия без да иска съгласие на българите, което се потвърждава от Берлинския конгрес.

След Съединението на Княжество България с Източна Румелия през 1885 г., Сърбия вероломно ни напада. Вместо да бъде наказана от Великите сили по време на Букурещката

мирна конференция, тя не получи дори и упрек.

В стремежа си за териториално разширение към Македония, тя изпраща редица емисари с цел да пропагандират сърбизма. Впрочем между тях е и Веркович, който недвусмислено доказва със своя сборник „Песме македонских бугара“, че населението на Македония има български произход и се чувства българско.

По време на подписването на Балканския пакт, Сърбия предявява териториални претенции към Северна Македония и Скопски окръг. Така се стига до формирането на Българска и Сръбска „Безспорни зони“ и една „Спорна зона“. Въпреки споразумението, докато българската войска воюва в Източна Тракия, Сръбската армия окупира Българската безспорна, така и Спорната зони и отказва да изтегли от тях войските си. Претекстът е *Rebus sin standibus* (промяна на условията), при които е сключен договора. Така се стигна до Втората балканска война.

След Първата световна война България е сред победените страни. Наложеният ѝ Ньойски мирен договор е съставен под силния натиск на Сърбия и Гърция. Нещо повече, Сърбия успя да откъсне т.нар. Западните покрайнини (Босилеградска и Цариградска околии, и анклави от Видинско и Трънско) подлагайки българското население на денационализация и асимилация.

След Първата световна война Българската работническа партия (комунисти) благодарение на своите денационализирани водачи- интернационалисти постепенно субординира своята политическа дейност на сръбските комунисти, подкрепяйки тяхната фалшива и користна идея за Балканска федерация. След създаването на Коминтерна нейната политическа линия на поведение е била винаги просръбска. Това личи от подкрепата, която дават на решението на Коминтерна на 11 януари 1934 г. за създаването на македонска нация. По този начин българските комунисти официално се обявяват против единството на българската нация, подчинявайки своите политически и национални интереси на сръбските комунисти. От тук нататък те са постоянни застъпници на интересите, амбициите и действията на сръбските комунисти.

През 1945 г. Георги Димитров и ръководената от него БРП (к) прие искането на комунистите на Сърбия за денационализиране на българите от блоговградски окръг и тяхното македонизиране. Това е политически феномен непознат в историята на нито една страна по света.

След 1989 г. българската външна политика на Балканиите се развива също в сянката на сръбските интереси. Нека си припомним подкрепата на БСП за Милошевич, както и протеста им при интервенцията на НАТО в подкрепа на сръбските комунисти.

Политическата линия на поведение на българските комунисти, сега социалисти, е известна и разбираема. Трудно ни е обаче да разберем, защо представителите на десните партии СДС и ДСБ, както и центриската НДСВ подкрепят тази линия на поведение на БСП по отношение на Западните покрайнини. Очевидно е, че интернационалистите, социалисти и космополитите демократи от десницата представляват един клан известен под името национал нихилисти.

От всичко казано до тук можем да заключим, че политическото поведение на управляващите и опозицията в България начело с президента и неговата институция не правят нищо за да защитят българските национални интереси за Западните покрайнини, които се заключават в диапазона - от връщане на тази територия на България до осигуряване на административна и гражданска територия управлявана от кондоминиум с участието на България.

20.09.2010г.

Изм. № 47/2010г.

С уважение:

Председател на БАНИ:

/акад. проф. д-р Григор Велев/

Председател на Асоциацията на българите по света:

/акад. проф. д-р Ал. Чирков/

Зам. председател на Световния парламент на българите:

/акад. д-р Ем. Александров/

Какъв е европейският път на българите в Западните покрайнини?

Белгия се намира на културната граница между германска и романска Европа. Географски и културно Белгия е на кръстопътя на Европа и в продължение на последните 2 000 години е била свидетел на непрестанни приливи и отливи на различни раси и култури. В нея се говорят два основни езика — холандски (често наричан и фламандски) във Фландрия на север и френски във Валония на юг. В източните райони има официално признато малцинство, говорещо немски, а столицата, столичен регион Брюксел, официално е двуезична. Това езиково разнообразие, което често води до политически конфликти, е оставило своя отпечатък в сложните институции и политическата история на Белгия.

Белгия е разделена на три региона: Брюксел (предимно холандско и френско-говорещи, с население от 1 000 000 души), Фландрия (предимно холандско-говорещи, с население от 6 000 000 души) и Валония (предимно френско-говорещи, с население от 3 300 000 души).

Белгия често е наричана „сърцето на Европа“. Причина за това са не само географското ѝ положение, но и множеството европейски и международни институции със седалище в Брюксел. Това, от своя страна се дължи на отличната транспортна система. Страната има съвременна и безплатна пътна система, свързана е с европейската железопътна мрежа, а Антверпен е второто по големина пристанище в Европа. Тука са разположени главните институции на Европейския съюз: Европейската комисия, Съвета на Европа, Европейският парламент (пленарните заседания се провеждат в Страсбург) и щабквартирите на НАТО и на Западноевропейския съюз, седалище на множество международни организации.

Точно заради това световната общественост бе изненадана когато на изборите през юни в Белгия, сърцето на Европа и символ на европейската демокрация, спечели сепаратисткият „Нов фламандски алианс“. Това е безпрецедентен резултат за партия, която се обявява за независимост от френскоговорящата част на страната Валония, който ще увеличи опасенията от разделяне на страната на две. Партията защитава идеята за превръщането на Белгия, на първо време в конфедерална държава, в която съществената част от властта и правомощията да бъдат поверени на районите. Лидерът на партията Барт Де Вевер настоява за по-голяма автономия на местните власти и в далечна перспектива създаването на независима фламандска държава. Засега едната трета от фламандците споделят идеите на Де Вевер. Досега здравеопазването, образованието и транспорта са от компетентностите на местната власт. Де Вевер настоява в бъдеще това даважи и заданъчната система и социалното осигуряване. Според него, сега богатата Фландрия издържа бедна Валония. Валонците пък са на друго мнение — те са доволни от социалната система и потвърдиха това чрез победата на социалистите, водени от 59-годишния Елио Ди Рупо, син на италиански емигранти. Фламандските националисти предлагат отделянето на

Фландрия и в бъдеще влизането ѝ в Европейския съюз. Безработицата във Фландрия е на половината на тази във Валония, а доходът на глава от населението е с една четвърт повече. Тези парламентарни избори трябва да отговорят на един изключително важен въпрос — какъвто в бъдеще ще тръгне Белгия като държава. Посоките са две — запазване на сегашната федерална структура или разцепването ѝ и обособяване на две.

Всъщност, в победата на „Нов фламандски алианс“ няма нищо чудно. Точно това е същността на демокрацията. Глобализацията и евроинтеграцията, не пречат на фламандците да разпознават националните си интереси и свободно да ги защитават на изборите. Именно в това се оглеждат европейските принципи и ценности.

Въпреки общоразпространеното (но не и общоприетото) мнение, че през XX век е приключил процеса на създаването на национални държави и че XXI век ще бъде век на транснационалните интеграции, разпадането на блоковете и на двуполовата система отприщи стремежите на десетки насила разделени и насила обединени държави и държавни формирования към национална свобода и независимост. Разпадането на Версайската система от договори създадена върху произволното териториално деление на европейския континент не върху исторически, културни, стопански, национални, географски, комуникационни и пр. принципи на самоопределение на народите, а в зависимост от това кой на коя страна е воювал по време на Първата световна война и съответно е бил награждаван с чужди територии и народи или е наказван с отнемането на такива територии и народи. Например, с преминаването на страната на съюзниците Италия не само се е спасила от наказание, но е получила териториално разширение върху Южен Тирол и Истрия. Унгария пък е била наказана с отнемането на около 70% от териториите си като съпартньор на Австроунгарската монархия и 3 милиона унгарци които остават да живеят в съседните страни. Първата световна война е една ужасна инвестиция в бъдещи военни конфликти и спорове.

Неравномерното икономическо развитие също разпалва потиснатите национални недоволства и потиснатите чувства от неправдите от миналото. Отделните страни, международната общност, науката и политиките не бяха готови да се изправят пред експанзията на етническите конфликти.

На пръв поглед се развиваха два противоречиви процеса: на глобализацията и размножаването на държавите. В началото на XX век само 50 държави създаваха ООН, днес те са над 180. Само от бившите съветска и югославска федерации настанаха 24 нови държави.

Оказа се, че процеса на демократизацията на Европа е пряко свързан с разпадането на Версайското наследство. Демократизацията неминовно постави на дневен ред както разпадането на държавите създадени с насилствено окупирани територии и народи, така и обединението на насилствено разделените държави и народи.

Бъдещето на демократична, обединена Европа не може да почива върху разделението на роби и господари.

В този контекст индивидуалните и колективните права на малцинствата са във фокуса на теоретиците и международните организации. Научните теории създадени и приспособени да обслужват държавно-политическите интереси на блоковото разделение на света просто бяха опровергвани от практиката и от вечния, изначален човешки стремеж за свобода и независимост. Според либералната теория ако се уважават индивидуалните човешки права каквито са свобода на словото, свобода на вероизповеданията, свобода на сдруженията и пр., няма нужда да се установяват и отделни колективни права.

Но под влиянието на жестоките етнически конфликти, за само две десетилетия от 1975 до 1995г. доктрината за човешките права значително се промени в частта за правата на малцинствата и освен класическите права с които се гарантира тяхната национална идентичност (право на език, култура и пр.) се стигна до признаването на колективни права (право на автономия, право на съответно политическо представителство в държавните институции и пр.) Под впечатлението от ужасите на последната война в бивша Югославия мнозина занемарително се отнасят към необходимостта от колективни права на малцинствата. Те искат да третират народите като индивиди, без оглед на тяхната национална принадлежност. По този начин те в национално смесените среди работят в полза на мнозинството.

Не е спорно, че демократичните системи предполагат трайно решаване на националните въпроси. Но би било наивно да се смята, че проблемите на косовските албанци, на мюсюлманите и бошнаците в Санджак или проблемите на Босна биха могли да се решат като проблеми на индивидуалните права. От друга страна и признаването на колективните права не бива да бъде цел за постигане на авторитарни амбиции за сметка на индивидуалните права. Стълкновението и непоследователното прилагане на двата принципа за спазването на индивидуалните или колективните права на народите и малцинствата е в основата на югославската криза. Оказа се, че в случая с българското малцинство признаването на колективните права е предусловие за спазване и на индивидуалните права.

И така стигаме до ключовия въпрос: как да се реши проблема със статуса и бъдещето на българите в Западните покрайнини в коренно променените обстоятелства настънали след разпадането и на последното югославско държавно формиране? Исторически погледнато, Западните покрайнини са създадени с Ньойския договор като част от Версайската система от договори и окупирането на изконни български територии и народ. С разпадането на Версайската система от договори и бивша Югославия изградена върху тях, статуса на Западните покрайнини следваше да се преразгледа и реши като част от югославската криза. За съжаление, българските правителства не повдигнаха този въпрос, а българските организации от Западните покрайнини нямаше на кого да се опрат за да го поставят.

Честно казано, нямаха и готовност.

Първата българска организация с политически претенции, Демократичния съюз на българите в Югославия, настана в размирното време когато Югославия отиваше към своя край. Той обаче не постави въпроса за промяна на политическия статус на малцинството, а само за подобрене на неговото положение и интегриране в системата която безнадеждно се разпаднаше. С тази цел ДСБЮ бе зорко наблюдаван а на моменти вероятно и направляван от югославските служби. Честите опити за вътрешни преврати, подозрителността и недоверието, организационните пропуски и най-много колебливата българска външна политика попречи на българското национално движение в Западните по-

крайнини да си постави ясни цели в процеса на решаването на югославската криза.

Падането на Милошевич, последвалия Закон за Националните съвети на малцинствата, и новоформирания въз основа на този закон Национален съвет на българското малцинство, бяха поредния капан в който държавата излови част от национално мислещата интелигенция на българите и раздавайки скъпо платени синекурни длъжности, успя да я подчини да провежда държавната политика към малцинството, но не и да дефинира и защитава неговите права и интереси. След като досегашния състав на Националния съвет на българското малцинство, за двайсетина проведени заседания за осем години успя да похарчи около половин милион евро, битката за следващия мандат се превърна в битка на живот и смърт. Разбира се, не от патриотични пориви а от ламтеж кой да пипне чувала с парите. Довчерашните дежурни патриоти и национални конформисти дълбоко загнездени в структурите на властта, изведнъж се превърнаха в изявени българи (точно по мярката на великосръбските национални интереси!) и с подкрепата на държавата спечелиха изборите за Национален съвет на българското малцинство. Трите малцинствени партии нямаха никакъв шанс срещу управляващите сръбски партии разполагащи с добре разработени манипулативни изборджийски механизми. Избирателите пък, свикнали цял живот да крият националната си принадлежност като нещо опасно и мръсно, изведнъж изпаднаха в недоумение да гласуват за някакви си „българи“ за които сръбските медии и политици им бяха казали че са опасни антидържавни елементи?! Недораснали до тънкостите на сръбската политика, те от страх да не сбъркат и в зависимост от предпочитанията си, гласуваха за сегашните си управници или техните „опозиционни“ зяпачи които довчера надуваха великосръбските фанфари. Резултатите приблизително отразяваха състава на общинските съвети. В Националния съвет влязоха две уж „противопоставени“ групировки носещи със себе си партийните омрази от времето когато се играеха на „комунисти“ и „демократи“, но еднакво индиферентни по националния въпрос. Още по-лошо, в Националния съвет коварно бе заложен конфликта на интересите: за правата на българското малцинство ще решават ония които ги нарушават от позициите на изпълнителната власт?!

Самите Национални съвети нямат нито властта, нито средствата с които да поемат върху себе си решаването на многобройните проблеми касаещи екзистенцията и националната идентичност на българското малцинство. Техните правомощия от съвещателен и препоръчителен характер съвсем не са достатъчни да спрат сегашните унищожителни процеси на които е подложено българското малцинство.

Какво трябва да се направи от гледна точка на политическата теория и с оглед на европейската практика?

Реално погледнато, можем да направим всичко останало, но не и това което правим в момента – да си пилеем силите и да си губим времето с Националния съвет на българското малцинство. Положението на българското малцинство в никакъв случай не може да се приравни с някои разпръснати етнически общности в Сърбия. Става дума за исторически обособено малцинство на собствена територия и особени нужди свързани с необходимостта от ежедневни културни, стопански и комуникационни връзки с България. Това налага необходимостта от автономен политически статус и самостоятелна местна власт, която, освободена от белградската хватка да отговори на нуждите на хората и да ни доближи до европейските представи за правата на човека и правата на малцинствата. Победата на „Нов фламандски альянс“ в Белгия е демократичния път който трябва да изминем ако Сърбия тръгне по пътя на демократизацията.

Иван Николов

Ние се превръщаме в източник на зараза!

Демократичния съюз на българите изразява загриженост и тревога от появата на заразни болести сред домашните и диви животни и опасността от заразяване на продуктите от животински произход застрашаващи живота и здравето на населението в Босилеградска и съседните общини в Сърбия, България и Македония.

Последните диагностически изследвания за зоонози, болести нападащи животните и хората в Босилеградско са правени преди пет години и още тогава е имало регистрирани случаи на бруцелоза, трихинелоза и туберкулоза а преди повече от двайсетина години и на бяс.

След политическите назначения във Ветеринарната служба в Босилеград и последвалата приватизация, новият собственик не проведе нито предписаните със закона диагностически изследвания за заразни болести сред домашните и дивите животни, нито задължителните мерки за тяхната здравна защита. Това не бе направено и след като този собственик напусна и бе формирана общинска ветеринарна служба. Ветеринарните служби от съседните общини също не искат да проведат задължителните диагностически изследвания и мерки за здравна защита на животните в Босилеградска община. Преди две години в съседната община Трекляно в България бе регистрирана свинска чума, а в Босилеград не бяха предприети никакви мерки за здравна защита на домашните и дивите свине и други животни.

Поради запустяване на голям брой домакинства се стигна до неконтролирано размножаване на бездомни кучета носители на заразни и паразитни болести сред които най-опасна е кучешката тения. Овцете и козите в близките до Босилеград селища са заразени и застрашават живота и здравето на хората.

Поради непроведените задължителни здравни мерки за защита на животните, ветеринарната служба не може да издаде на земеделските производители предвидените документи за продаване на животни и продукти от животински произход на пазара. Това засегна интересите на земеделските производители които бяха принудени да продават животните си на безценница на търговци които се занимават с нелегална търговия и незаконно клане на добитък в нехигиенични условия. В Босилеградските магазини се предлага месо без необходимите ветеринарни сертификати за годност което носи риск от заразяване на много хора с фатален изход.

Липсата на задължителна ветеринарна защита на животните и на тяхната задължителна регистрация, освен че застрашава живота и здравето на хората застрашава и икономическите интереси на животновъдите, защото те поради липса на евиденция не могат да подадат искове за ползване на държавните субсидии и помощи за гледане на животни които иначе ползват животновъдите в централна Сърбия.

Демократичния съюз на българите изразява остър протест срещу разформирането и парализирането на жизнено важни служби и институции застрашаващи интересите, здравето и живота на гражданите на Босилеградска община и призовава надлежните държавни органи спешно да се намесят и да ги доведат в нормално състояние съгласно законодателните предписания. В противен случай Демократичния съюз на българите ще смята, че се касае за целенасочена политика срещу българското национално малцинство която има за цел да принуди българите да напуснат родните си краища поради непоносими условия за живот.

*Председател на ДСБ
Драголюб Иванчов*

Съобщение за медиите

Демократичния съюз на българите чрез своя задграничен представител в Швейцария през месец август тази година предостави подробна информация за положението на българското национално малцинство в Сърбия на еврокомисаря по разширяването на Европейския съюз Стефан Фюле. В предоставения материал на Демократичния съюз на българите се разобличава продължаващата великосръбска политика на национална и културна асимилация на българското малцинство, сочат се конкретните начини на нарушаване на малцинствените и граждански права и свободи и се предупреждава за опасността от пълна асимилация и обезлюдване на краищата населени с българи. В материала се изразява загриженост и тревога от всеобщата разруха и разпадането на жизнено важни обществени институции и служби застрашаващи здравето и живота на населението. Също така се подчертава, че българската дипломация в рамките на двустранните отношения със Сърбия не е успяла да защити правата и интересите на българското малцинство и да му създаде условия за нормално икономическо и културно развитие.

В отговора подписан от представителя на Европейската комисия г-жа Тереза Собиески между другото се казва: „Защитата на правата на малцинствата е един от фундаменталните принципи върху които е изграден Европейския съюз и един от най-важните критерии за присъединяване. За тази цел Европейската комисия наблюдава много строго в предприсъединителната фаза. Аз ви благодаря за предоставената информация. Ние си забелязахме тези важни точки и ще ги поставим пред сръбските власти за дискусия. Също така ние ще публикуваме вашия доклад в нашия редовен репортаж през ноември за положението на българското малцинство в Сърбия”.

Демократичния съюз на българите ще продължи и занапред да осведомява еврокомисаря по разширяването на Европейския съюз за всичко което касае положението и правата на българското малцинство.

*Председател на ДСБ
Драголюб Иванчов*

От Ниш до Страсбург

Казвам се Илия Момчилович и съм роден 1951г. в крайграничното село Звонци. Звонци и околните селища са населени с българи и гравитират към България. Както са се сменявали властите, така и хората са си получавали фамилните имена. Под сърбите – сръбски, под българите – български! Та по това основание и аз съм Момчилович, въпреки че съм си чистокръвен българин.

Политиката на тази територия е оставила своя особен печат, особено във времето след 1948г.

до нормализирането на отношенията със Съветския съюз след смъртта на Сталин. По това време българското малцинство е претърпяло незапомнени тортури, най-напред од тогавашната политическа полиция УДБА, по късно ДБ и сега БИА. Моето семейство това го почувства на гърба си. Чичо ми, вуйчо ми и повечето звончани са минали през Голи Оток!

След нормализирането на отношенията със Съветския съюз и с България след смъртта на Сталин, много хора от нашите бедни краища потърсиха работа и образование в България. И аз, както и много други се записах на университета в София. Ние, младите, тогава знаехме, че това наше отиване в България е рисковано, защото от 1948 година или от таканареченото Информбюро, на по-възрастните им беше набит страх в костите, защото по това време хората масово са изпращани на Голи Оток, със или без присъда. И то предимно интелектуалци, и основно студенти които са следвали на югославските университети. Та затова хората край границата живееха в постоянен страх за гонения си живот. И започнаха масово да бягат в България: ученици, студенти, видни хора, селяни. Бе заведен полицейски час. До залез слънце, всеки трябваше да си бъде в къщи. Имаше специални лични карти за да определят кой откъде е. УДБА палеше и гасеше. Това го обяснявах като превентивна работа за сигурността на Родината, а всъщност със смислени акции, пропаганда и пр. заплашваха и ония хора които нито знаеха, нито разбираха какво и Информбюро.

Тази УДБА и по-късно ДБ, в малко по-малка форма прилагаше всичките тия методи и когато аз отидох да се уча в България. В смисъл задържаха ни документите, заверките на пътни документи, изпращаха ни покани за разговори, засилено ни контролираха при преминаването на границата и пр., и всичко това за да ни напомнят, че сме под контрол и че Информбюро не е било отдавна и пак може да се повтори.

От българска страна нямаше особен натиск. Някои получаваха скромни стипендии, други бяха настанени в студентските общежития и това бяха бенефициите които получавахме. По въпроса за учението, знанията, даване на незаслужени оценки, бяха безкомпромисни. При такова положение броя на българите които от година на година отиваха да следват в България все повече се увеличаваше. Имаше някои случаи и от вътрешността на Сърбия, но те бяха незначително малко.

Държавната сигурност очевидно се беше загрижила от това увеличаване на интереса за следване в България и бе решила да приложи методите от 1948 година, тоест методите на заплашване.

Първата жертва бях аз.

Защо избрах точно мен, разбрах много по-късно. Бях доста свободен и отворен човек, комуникативен, чистосърдечен, безкомпромисен, просто се държах малко по-свободно.

Неочаквано, след като завърших образованието си, бях

арестуван а след това съден и осъден за шпионаж в полза на България! В следствия арест прекарах 18 месеца! Толкова им трябваше за да монтират процеса за шпионаж срещу мен. И не им е било лесно, разбира се. От едно селско момче на 20 години да направиш агент на Държавна сигурност на България и то по времето когато България беше полигон на СССР!? За тия 18 месеца те бяха обиколили цялото малцинство, да намерят, да инстуркират, да изнудят свидетелски показания! Всичко си беше както и през 1948 година: наказателно дело, фалшиви свидетели, съдията на Държавна сигурност, свидетели от българското малцинство които по нареждане на ДБ учат наизуст какво да кажат пред съда под закана че и тях може да ги сполети същото. В присъдата няма нищо, абсолютно нищо което да показва че аз наистина съм се занимавал с такива работи.

Обвиниха ме, че на българската държавна сигурност съм предавал данни за срещите със сръбските органи за държавна сигурност, за командира на полицията в Босилеград (за когото никота нищо не бих чувал), за контакти на студенти от Югославия с югославското посолство в София, кой студент от какво семейство е, за поведението на директора на земеделската кооперация в Звонци (представете си моля ви се, какво престъпление!), за журналистите в редакцията на „Братство“ в Ниш, за контактите с югославския консул в София Илия Попович и срещите които той е правил за студентите от Югославия и какво се е говорило на тия срещи и прочие глупости, които никога не са ми минавали през ума.

Независимо от това Окръжния съд в Ниш и съдията Данило Вукотич ме осъди на пет години затвор. След обжалването Върховния съд на Сърбия ми намали присъдата на три години, явно и там са преценили, че лъжите са били прекалено големи. Издържах наказанието. Престоя в затвора ми струваше смъртта на майка ми, психичното заболяване на сестра ми, и тотално разпадане на семейството ми. Отнеха ми три години, три пролети, три лета от живота! В затвора бях с Адем Демачи, с Ибрахим Ругова... те ми се смееха, какъв шпионин съм аз!? Ругова казваше, аз имам 15 000 войници и ще изгоня тоя боклук от Косово! Спомням си думите на един офицер на УДБА който ми казваше: „Вие в Звонци всичките сте сепаратисти, когото и да убием, няма да сбъркаме!“ Такава омраза, такъв шовинизъм! Аз му казах, че такива като него ще разрушат Югославия! Така и стана.

Спомням си когато в КПД в Ниш докараха две момчета от Босилеград които бяха осъдени на по четири години пак за шпионаж! Под предположение, че били предали държавна тайна за нуклеарната централа в Кръшко на България! Каква държавна тайна могат да знаят две момчета от някое си там босилеградско село? За едното разбрах, че вече не е сред живите.

Съдията Данило Николлич, за мое нещастие, беше човек на Държавна сигурност която там го бе сложила. Същата служба после го бе сложила и за председател на Окръжния съд в Ниш и аз и до днес не успях да се спася от него. Държавна сигурност проведе следствието, тя изслушваше свидетелите, тя назначаваше съдиите, тя пишеше присъдите...

Години след това в Сърбия бе донесен закон за реабилитация на политически затворници и аз поисках да подам молба за реабилитация. И отново попаднах на същия съдия който пак решаваше кой да бъде реабилитиран и кой не! Най-напред ми казаха, че архивата е унищожена. Отидох в затвора и там намерих присъдата си. На първа инстанция ми отказаха реабилитация. Естествено, съдията Николлич няма да си оспорва това което навремето е писал. Но Сърбия, рано или късно, трябва да признае тия тъмни страници от историята си, трябва да признае престъпленията си и да поеме отговорността за сегашното положение.

За мен реабилитацията вече не представлява нищо. Никой не може да съживи майка ми, сина ми, не може да излекува сестра ми, да върне съпругата ми... Но за бъдещето е важно! Някой трябва да признае че е осъждал невинни хора! Защо и в името на какво?

Илия Момчилов

Сърбия - зад маската на Православието

*Но всеки, който се отрече от Мене пред човеците, ще се отрече и аз от него пред Отца Си, Който е на небесата.
Евангелие от Матей, глава 10, стих 33*

Ангел Пелтеков

След края на Първата Световна Война, в Сърбия започват активни действия по приемане на нова християнска деноминация – Католицизма. Това е продължение на политиката на Ватикана, започнала на 18 август 1886 год, - подписване на КОНКОРДАТ с Черна гора и приемане на католицизма от малката Балканска държава.

КОНКОРДАТ, представлява договор между папата и правителството на някоя държава. Чрез него се определя правното положение на католическата църква в

съответната държава и има силата на дипломатически акт.

Френската политика на Балканите играе съществено значение за това. До началото на Балканската война Османската империя заема важно място в политиката на Франция на Изток именно под формата на солиден икономически интерес. Френските банки отпускат на Високата порта около 3 милиарда франка. Отделно от това на Франция се падат около 60 % от общия обем на чуждите инвестиции в сферата на турския държавен дълг, без да се смятат концесиите в мините, железопътните комуникации и др. По същото време френските заеми за Сърбия възлизат на 1.2 милиарда франка, а за Гърция на около 1 милиард. Това обяснява заинтересоваността

на Франция от запазване на статуквото на Балканите и оправдава нищоожното място на

България в нейните геополитически интереси.

Френските интереси обаче имат и друг елемент, който французите никога не забравят

и не подценяват - културното проникване и влияние. На 13 ноември 1912 г. в реч пред най-авторитетна публика министър-председателят Поанкаре заявява:

“Ние имаме значителни интереси на Изток - казва той - и трябва да ги опазим. Това са концесиите в железниците, в осветлението и другите комунални служби, отпуснатите на Османската империя заеми, доходите за погасяването на турския държавен дълг, френските училища, болничните и благотворителните заведения, всякакви други учреждения. Как бихме могли в такъв случай да настояваме Европа да не проявява никакъв интерес към балканския

въпрос?”

Икономическите интереси на Франция в Сърбия подлагат българският народ на огромни лишения и откъсване от България на изконни български територии след Първата Световна Война. Когато е приключила Първата световна война, в Сурдулица е пристигнал Арчибалд Райс, който по това време е бил на чело на Международната комисия за военни престъпления. Той тогава е записал, че броя на Сурдулицките жертви е между 3 000 и 4 000 и че някои от тях са погребани живи. Фактите говорят, че до ден днешне масови гробове не са открити в Сурдулица, **но България е заплатила за тази и другите подобни лъжи, не само на Сърбия, но и на Франция.**

Как всъщност е станало това? Как голяма част от парите стигат до Франция? Отговор на този въпрос намираме в книгата на френския разследващ журналист Анри Пози – „Войната се връща“!

Съгласно Ньойският догово, България трябва да заплати на победителите и репарации в размер от 2,25 млрд. **златни франка**, както и хиляди глави добитък и хиляди тонове въглища и др. Забележете, че валутата определена за репарациите е „златен

франк” – националната валута на Франция /за сравнение - Германия плаща репарациите си в долари/ !!!

Анри Пози пише:

„Със своите вълчи ями, със своите заострени колове, със своите наблюдателни постове, със своите бетонирани блокхаузи, чиито картечници запушени с кожени капаци дула към далечните хоризинти, стената от телени мрежи се простира, без никакво прекъсване, **на повече от триста километра**. Тази стена се засила, усъвършенства и уголемява всеки ден.

В продължение на други двеста километра тя е почти привършена. Още няколко месеца и ще се очертае една непрекъсната верига от Дунава до Албания.

Франция е, която е произвела теловете за тия мрежи, кръстосани железни колове, стълбове, които ги поддържат и оптягат, изострените колове, които очакват в хилядите вълчи ями, прикрити под трънаци или високи треви, едно дете, или една жена, или добитък да се намуши. Те идат от фронта при Шампан, Вердюн, Артоа. Те запазваха героите в Голямата война.

Те държат в затвор един народ.

Никакво сравнение днес не е възможно, действително, между населението от една и съща народност, с еднакъв език, с еднаква култура, което живее от двете страни на границата и на което трактатите на мира са наложили двама господари.”

Написано е в прав текст – има договореност между Сърбия и Франция за закупуване на елементите от Френската отбранителна линия при Шампан, Вердюн, Артоа. А пари вече Сърбия има – френските франкове от българските репарации! А има и роби за построяването на огромното заграждение. Работата на сръбските военни по граничната полоса изисква католическа жестокост. Анри Пози пише как е извършено построяването му!

„Дело на каторжници! Телените решетки са били поставяни, вълчите ями и стаите за дебене изкопани, блокхаузите строени от македонското население, мобилизирано за тази цел вкупом от всички села, колиби и чифлици до границата – млади и стари, здрави и болни, мъже и жени, даже в разгара на сеитба или жътва, било в празник или пък Великден.

Някоя хубава сутрин, обикновено неделя, когато всички жители са събрани в църква, стражарите пристигат, засилени от нередовни банди: „Хайде - на път!”

За тези, които протестират, на самото място: двадесет и пет „на голо” или с приклада, или СОДОМСКИ МРЪСОТИИ, извършени в присъствието на жените и децата от някой силен Петър Мркоич от ”Бяла ръка”.

„Ако имах толкова банкноти от по десет динара, колкото удара с камшик съм стоварил на тези мръсници”, ни каза миналата година полицейският инспектор Джаганетич във Велес, който командваше при инсталирането на първите телени мрежи пред Стрезимировци, „не бих имал нужда да чакам пенсията!”

Едва ли френският журналист Анри Пози бихме могли да го „обвиним” в симпатии към България, веднага след Първата Световна война. Видял е лично всичко и е написал истината - включително и Содомските мръсотии на сърбите към македонците.

При сблизаването на Сърбия и Франция последва и сблизаване и в религиозно отношение.

Католицизма е имал стари традиции в Сърбия.

Например, Стефан Милутин е втори син на крал Стефан Урош I (1243—1276) и кралица Елена д’Анжу, която е роднина на френския крал Луи IX (1226-1270) и Карл I Анжуйски (1266-1285) и пряка потомка на френския крал Луи VI.

Макар, че през IX век сърбите са покръстени от последователите на славянските апостоли Кирил и Методий, преобладаването на гръцките епископи в православната църква обаче е възприемано от повечето сърби като един вид опека.

Католическата религия намира почва при сърбите – ПЪРВИТЕ СРЪБСКИ КРАЛЕ, В ТОВА ЧИСЛО И СТЕФАН НЕМАНИЯ, който основава династията на Неманичите, СА КАТОЛИЦИ!!!

Стефан Неманя е средновековен сръбски владетел, велик жупан на Рашка, основател на средновековната сръбска държава известна като Рашка.

Стефан Неманя успява да сложи край на традиционните сръбски жупански междуособици, повеждайки сърбите обединени по пътя на политическата независимост. Произхожда от Зета и като дете е покатоличен!

Сега Стефан Неманя е Сръбски светец!

„Божествената белязаност“ на Стефан Неманя по наследствен ред преминава и върху неговия наследник Стефан Първовенчани. През 1217 г. след умела дипломатическа игра Стефан II Неманич получава кралска титла от папа Хонорий III. Той остава в историята с прозвището Първовенчани, тъй като с цел да затвърди и укрепи нововъзникналата сръбска държавност въвежда наметне за Неманичите практиката рашките владетели традиционно да сключват монархични бракове с представителки на най-силните съседни владетелски династии.

Въпреки получаването на титла и признанието от папата, на 6 декември 1219 г. новата Сръбска църква е издигната в ранг архиепископия от константинополския патриарх Мануел I /тогава пребиваващ в Никея (Никейска империя)/, а архиепископ Сава Сръбски коронова Стефан за православен крал на сърбите.

Новата сръбска автокефална архиепископия отцепва неканонично от Охридската българска архиепископия епархиите Рашка, Призренска, Липлянска и Сремска. По този повод до новопровъзгласилия се сръбски архиепископ Сава е отправено протестно писмо с обвинения заедо получил архиерейски сан от чужда духовна власт и в нарушение на каноните, навлизайки в Рашката епархия, в която имало назначен епископ от Охридската архиепископия. Обвинението е и за сваляне на призренския епископ, който също е назначен от охридския архиепископ, чрез заменянето му със сърбин.

Според църковните канони на Източното Православие, Сръбската църква трябва да е автокефална на Българската църква.

Друг сръбски владетел - Стефан Драгутин се признава за васал на унгарския крал и приема католицизма под негово влияние.

Стефан Душан (Стефан Урош IV) е единствения владетел от Неманичите неканонизиран за светец от Сръбската църква. Той е анатемосан от Гръцката православна църква, заради

включване на Света гора към територията на Душановото царство.

Да се каже, че Православните българи и сърби изповядват една вяра е точно толкова нелогично!

Веднага след Първата Световна Война започват и реалните действия по приемането на католицизма от Сърбия! Какво говорят фактите?

Най-напред се създава Сръбско-хърватско-словенското кралство. В Сърбия е въведено латинско хърватско писмо и двоазбучност!

След това Босна и Херцеговина влиза като съставна част от новосъздаденото Кралство на сърби, хървати и словенци (1 декември 1918 г.). През 1929 год. под диктата на сръбският крал Александър Караджорджевич /сърбин по произход/, Сръбско Хърватско Словенското кралство е преименувано в Кралство Югославия. Хърватия и Словения са унижени и сведени до бановини. **За да се противопостави на Сръбското господство, Анте Павелич (1889-1959) – НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ В ПАРЛАМЕНТА НА КРАЛСТВО СЪРБИЯ и адвокат, основава националистическа организация Усташи!**

Сръбската идеологическа машина се опитва да представи организацията на Усташите като фашистка. Ако е така, то би следвало в Сърбия още през 1929 год. да е имало фашизъм, а народни представители от Парламента на Кралството са изповядвали фашизма! Но не срещаме типичните за фашизма промени в политическата организация на Кралство Югославия в периода на създаване на Усташи – времето след насилственото унищожаване на Сръбско Хърватско Словенското Кралство и узурпирането на властта от крал Александър Караджорджевич /сърбин по произход/.

И както обикновено става – Насилието ражда насилие! Узурпаторът Караджорджевич става първата жертва на собствената си политика през 1934 год. Няма никакво съмнение – истинският създател на Усташи е Караджорджевич и провежданата от него политика на узурпиране на правата в полза на Сърбия. Точно колкото Анте Павелич е фашист, точно толкова е фашист и Александър Караджорджевич!

Сърбите обикновено не правят превод на думата УСТАШИ и се опитват да „отделят“ хърватите от Кралство Югославия в периода 1941 – 1945 год.!

Името „усташи“ идва от хърватския глагола *ustati*, който означава „въставам“, следователно усташ означава бунтовник, въстаник.

Първоначалното име на организацията е „Усташа - Хърватска революционна организация“ (*Ustaša - Hrvatska revolucionarna organizacija, UHRO*), което е променено през 1933 година на „Усташа - Хърватско революционно движение“ (*Ustaša - Hrvatski revolucionarni pokret*)

Т.нар. отделяне на Хърватия от Югославското Кралство по времето на Втората Световна Война е видима псевдонезависимост. Хърватия е непризната от никоя от Победителките в Първата Световна Война, а само от Сърбия, Фашистки Германия и Италия, Католически Рим!

След като Сърбия официално приема Католицизма през 1935 год., а католицизма сключва конкordat и с Хитлер, то всичко що се е случило в Сърбия по въпросите с вярата е вътрешен сръбско-католически проблем, който е резултат от приемането на сатанинския Римокатолицизъм.

Автономната православна църква на Босна и Херцеговина става една от петте сръбски православни църкви в новата държава. През 1920г. архиерейският събор на сръбските православни църкви обявява в Сремски Карловци тяхното обединение и провъзгласява Сръбската патриаршия.

На архиерейския събор в Сремски Карловици на 12 септември 1920 год., Димитрий (1846 – 1930) е избран за Патриарх на Сърбия. Изборът на Димитрий не е случаен - той е Професор в Белградската семинария от 1882 год. На 8 ноември 1884 год. е хиритонисан за епископ на Ниш. Ръководи катедра до 1889 год., **СЛЕД ТОВА Е ИЗПРАТЕН ВЪВ ФРАНЦИЯ ЗА ДА ПРОДЪЛЖИ ОБРАЗОВАНИЕТО СИ.** Този факт рядко се споменава от СПЦ – Първият Сръбски Патриарх след 1766 год. е получил образованието си в католическа Франция!

До 1918 год, / преди Ньойския договор / единствената католическа църква в Белград е параклиса на Австрийското посолство на улица Крунска. Но през 1926 год. е построена Църквата Христос в сърцето на столицата. Голяма част от парите за строежа на този и други храмове са дадени от Папа Бенедикт XV и Пий XI. 1926 година в Брегалнишка улица в Белград е построен францискански манастир за четиридесет монаси и милосърдни сестри. Те веднага са тръгнали в мисия из Сърбия, по римокатолическите области и болници. Францисканската акция щедро е подпомагал Джордж Вайферт, масон и гуверньор на Народната банка на Югославия. Към края на 1925 и в началото на 1926 е открита римокатолическа черква в Крагуевац. Две милосърдни сестри са дошли да направят детска забавачница за сръбски деца. 1927 година е построена римокатолическа черква и в Смедерево.

Пастор Фердинанд Хърди който се е преместил от Крагуевац в Ниш е настоявал пред югославските власти да се образуват административни области в Бор, Кюприя, Ужице и Зайчар. Местните власти са предупреждавали, че броят на римокатолиците не е чак толкова голям както е твърдял Хърди, защото повечето от тях са пребивавали тука само временно.

Броя на римокатолическите църкви непрекъснато се е увеличавал, така че Белградския пастор Вагнер е потвърдил, че такава "естествено и здраво развитие е възможно само в страна, в която толерантността и религиозната равнопоставеност са истинска реалност и където не са създавани никакви пречки за увеличаване на броя на католиците".

Пасторите са покръствали и ортодоксални сърби в Католицизъм. Споменатият Хърди е особено деен в Ниш, където покръства много сърби в Римокатолицизъм. В сравнение със състоянието преди Първата световна война /, броят на католиците в Сърбия се увеличавал повече от два пъти .

Връзките между Ватикана и Сърбия след Първата световна война най-добре се развиват след КОНКОРДАТА от 1935 год. подписан от Римокатолическата църква и Кралство Сърбия. С конкордата от Сърбия се изискват още четири неща:

Държавата да приеме "Codex iuris canonici" като задължителен. Конституцията на Кралството, трябва да подкрепя католическата църква;

Да се гарантира на Римокатолическата църква свободно и публично да изпълнява своята мисия и чрез държавните органи;

В случай на смесени бракове, гражданските органи да задължат семейството и децата да приемат католическата вяра;

Сръбското Кралство да признае първенството на Католицизма като основна религия.

Съвсем ясно се вижда, че тези четири точки противоречат на „Договора за покровителство на малцинствата в Сърбско-хърватско-словенската държава“, подписан в Париж на 9 декември 1919 год. Например член 8 от Договора гласи:

8. Сръбско Хърватско Словенските поданици, принадлежащи към националните, религиозните или езиковите малцинства, ще се радват на същото третирана, същите гаранции, правни и фактически, както и другите сръбско-хърватско-словенски поданици. Те се ползват с равни права да създават, ръководят и контролират на свои разноски благотворителните, религиозните и социални институции, училища и други възпитателни заведения, с право да си служат със своя собствен език и да изповядват свободно своята религия.

Член осми показва правото на българите в Западните покрайнини да имат свои училища, ЧЕРКВИ, болници, читалища, библиотекни стопански сдружения и др. благотворителни учреждения. Във всички тези РЕЛИГИОЗНИ, благотворителни и пр. организации се използва български език. Договорът задължава правителството на сърби, хървати и словенци да не пречи, а да помага българите и другите народности, да се учат и се молят на БОГ НА СВОЯ ЕЗИК и дори се задължават и улесняват малцинствата в тези начинания.

А Конкордата с Ватикана напълно противоречи на Парижкия договор от декември 1919 год. Официалните сръбски власти приемат новата християнска деноминация като държавна политика и загърбват правата на малцинствата.

Сега да представим и един от съвременните сърби - Радован Караджич...

Почиташ Сръбската църква

При прочитането на обвинението му, прокуратурата пуна подслушан телефонен разговор на Караджич от 1991 г., в който той казва: "Те трябва да знаят, че имаме 20 000 въоръжени сърби около Сараево... там ще настане пълна касапница и 300 000 мюсюлмани ще умрат. Ще изчезнат. Тези хора ще изчезнат от лицето на земята."

През юли 1995 г. сръбските сили настъпиха към Сребреница. Командирът на армията на Караджич - генерал Ратко Младич пое контрола над града и раздели жените и децата от около 8000 мъже "в боеспособна възраст", които никога повече не бяха видяни.

Те бяха систематично избити и хвърлени с булдозери в масови гробове. Международният наказателен трибунал за бивша Югославия определи това като преднамерен акт на геноцид - най-ужасния в Европа след престъпленията на нацистите.

След клането в Сребреница – остана това:

Тези снимки показват, че Сърбия няма нищо общо с Православието. Сръбското оръжие бе осветено от Сръбски свещеници и донесе само убийства, разруха и геноцид!

Подкрепа – безусловна и безотговорна

д-р Валентин Янев

Сърбия е изправена пред огромно предизвикателство. Тя се намира на исторически кръстопът. Трябва да избора между възможността за влизане в Европейския Съюз и възприемане на неговата ценностна система и правила на общуване или оставане във водите на лудия национализъм докарал им вече един десетгодишен разпад в поредица от войни. Последната война, която водиха и загубиха беше заради Косово и ако преди губеха бившите си съюзници и съседи, сега се разделяха със собствен къс земя населяван от сърби, които през последните няколко века се превръщаха в малцинство при съжителство с умножаващите се албанци. В самата Сърбия няма единомислие по това какво решение да се вземе и какъв път да се поеме от тук нататък. Има мнения крайни. Все още са много хората за които „Косово е Сърбия” и не трябва да се отказват от него заради Европейското си бъдеще. Има и хора реалисти, които са разбрали, че Косово е безвъзвратно загубено и трябва да се приеме това положение за да може час по-скоро Сърбия да заеме своето естествено място сред страните членки на Европейския Съюз. Разбира се има и много „клатушкащи се” люде, които се мятат от едната крайност в другата и някак си се надяват и Косово да си остане в бъдеще част от Сърбия, и държавата да се приобщи към ЕС. И в този хаос от страсти, и позиции не е без значение и какво мислят съседите на Сърбия за ставащото в този момент. Тяхната позиция би могла както да налее масло в огъня, така и да охладят разпалените глави на крайните сръбски националисти и да ги приземе на полето на реалностите.

Какво прави България за разрешаване на този тежък за Сърбия въпрос? Каква е позицията на правителството, парламента и сегашните ни държавници? Лесно може да проследим в една поредица от изявления и декларации направени от различни държавни институции и личности през последните месеци.

Първо Парламентът ни в лицето на председателя му госпожа Цецка Цачева на 20 април 2010г при среща със сръбския парламентарен шеф г-жа Славица Джукич-Деянович безрезервно подкрепи европейското членство на Сърбия.

Да видим позицията на Министерството на външните работи в лицето на министър Младенов: „Присъединяването на Сърбия към ЕС е в интерес както за страната ни, така и за стабилността на **Западните Балкани**”, коментира Младенов. По думите му за последните десет години Сърбия се е променила много и е постигнала значителен напредък в реформите. „Трябва да дадем ясен сигнал, че всички наши съседи от Западните Балкани ще бъдат членове на ЕС”, категоричен е дипломат номер едно.

Да не пренебрегваме и една странна личност кръстоска между историк, разузнавач и министър на българите в чужбина, самоопределил се като „консула” на българите из целия свят. И неговата позиция е, да се подкрепи безрезервно Сърбия за членството и в Европейския съюз. Този специалист по всичко допълва, че България имала стратегически интереси в Сърбия, които били по-важни от

мнението на няколко български лидери от крайграничните градчета в Западните покрайнини.

Всички парламентарно представени партии с изключение на партия АТАКА подкрепиха безрезервното приемане на Сърбия в Европейския съюз. Всяка по свои съображения. Бившите български комунисти по идеологически причини дадоха рамо на сръбските комунисти за да се засили левизмът в Европейския парламент. ДПС също подкрепи принципно Сърбия с надеждата, че това ще проправи утре пътя и на Турция за успешна евроинтеграция. СДС не направи изключение вероятно разчитайки на съдръжачата сила на големите европейски страни в Съюза. ГЕРБ реши, че сега е момента изиграе ролята на Големия брат, който забравяйки за старите исторически свадни безкористно ще помогне на западните, югозападните, южните и всякакви други Балкански региони да влезнат в ЕС, та после цял живот да ни споменават с добро. Сиреч, ние силните сега сме и благосклонни. Какво благородство от наша страна! И като похлупак на всичко българския парламент ратифицира през месец юли 2010г Споразумение за стабилизиране и асоцииране на Сърбия към Европейския Съюз, и пак безрезервно разбира се.

Ето накратко позициите на управляващата политическа класа на България по въпроса за евроинтеграцията на съседна Сърбия.

Всички опити да бъде обяснено на тези политици, че правят голяма грешка с тази своя позиция за безусловна подкрепа на Сърбия се сблъскаха с високомерно мълчание или още по-лошо с назидателно-подигравателния тон на министъра без портфейл, който снизходително обясняваше тук-там по сервилните медии що е това висока политика и как някакви си 30000-40000 българи в Сърбия и техните лидерчета нямат думата като как да се прави тази висша политика. Той има неблагоприятното да се изтърве заявявайки, че стратегическите интереси на България в Сърбия са по-важни от интересите на българите в Западните Покрайнини. Е, браво господин министре! По откровено-брутално изявление нашите сънародници в Западните покрайнини не бяха чували от времето, когато на 9 септември 1944 година над България „изведнъж изгря свободата” и Покрайнините пак бяха върнати във владение на другаря Тито.

Толкоз по позицията на България. И да видим сега какъв вятър повя от Западна Европа след целия този водопад от декларации, ратификации и прочие високомерни констатации.

На 22 юли 2010 година Международният съд в Хага обяви решението си относно законосъобразността на независимостта на Косово. Според съда декларацията за независимост (от 17 февруари 2008 г.) не противоречи на международното право.

По този начин съдът призна правото на косовските албанци за отцепване от Сърбия, а решението за понататъшното развитие на процеса за решаване на косовския проблем остави на Общото събрание на ООН.

Да видим сега непосредствената реакция на официалните сръбски власти на които нашите политици безрезервно ще помагат да се евроинтегрират.

Сръбският външен министър Вук Йеремич заяви, че Белград няма да промени политиката си в отношенията си с Косово въпреки решението на Международния съд в Хага. Дипломатът подчерта, че за Сърбия ще остане приоритет запазването на суверенитета и териториалната ця-

лост на страната му. Виждате ли, приоритет за сръбския външен министър не е евроинтеграцията на Сърбия, а връщането по всякакъв начин на Косово в рамките на Сърбия. Ето какво заявява президента на Сърбия- Борис Тадич- „Сърбия никога няма да признае независимостта на Косово“.

Всичко е ясно. Управляващия политически елит в Сърбия е съгласен да жертвува европейското бъдеще на народа си, но да продължава безумната борба за връщане на Косово с двумилионното си албанско население в рамките на Сърбия.

По звучен шамар управляващата българската политическа върхушка не бе получавала! Всички съседни в това число и бившите Юго републики подкрепиха решението на Хагския съд. Даже Черна Гора не му се противопостави, а само констатира този факт и подсказа, че Сърбия трябва да гледа напред, а не назад.

Така **безрезервната ни подкрепа** увисна във въздуха. Чак сега нашите доморасли политици надявам се разбраха, че безусловно подкрепяне на сръбските националисти е безумие. Не става дума само за защита интересите на нашето българско малцинство в Западните Покрайнини. Нещата са много по-сериозни и сложни. Има и други малцинства, които искат да им се чуе думата за новото устройство на Сърбия и техните съдби в тази разпадаща се държава. Това са унгарците във Войводина, румънците на североизток, мюсюлманите в Санджак, бошняците мохамедани и тези с хърватско потекло, албанците в Прешово и Буяновац. Ами какво да кажем за хилядите военнопредстъпници живеещи на свобода във всички райони на Сърбия. Това са садистите клали и изнасилвали в Сребреница и цяла Босна, паравоенните формирования безчинствували в Косово. Не е само един Радко Младич, който трябва да предават сръбите на военния трибунал в Хага. Хиляди са които трябва да бъдат извадени „на светло“ и да им се дири сметка за зловещите престъпления, които са вършили по време на войните. И разбира се става дума за това многострадално Косово, което никога повече няма да бъде част от сръбската държава.

На фона на тези нерешени проблеми, конфликти, националистически истерии и продължаващи практики на асимилация най-вече на българското малцинство, нашата безусловна политическа подкрепа на сръбските националисти управляващи в момента Сърбия е жалка, смешна и безотговорна!

Изпитвам единствено морално удовлетворение, че ние шепата българи от така наречените крайграничните градчета работещи за: Културно информационен център-Босилеград, Хелзинкския комитет за защита правата на българите в Сърбия, Демократическия Съюз на българите в Сърбия, Обществено движение- Западни Покрайнини и още много други интелектуалци от двете страни на границата се оказахме за кой ли път прави в преценките си.

Но нека да си кажем ясно позицията по цялата обсъждана материя.

Сърбия рано или късно трябва да стане част от обединена Европа. Нейното естествено място е там. Но това не може да се случи безусловно. Едва когато тази страна изпълни европейските критерии за нормална, демократична, правова държава тя може да стане част от голямото европейско семейство. В противен случай преждевременното и приемане ще внесе само напрежение, конфликтност и проблеми в Европейския Съюз, което ще постави на изпитание тази така трудно постигната европейска структура и смисъла на съществуването му щом като се пренебрегват основни демократични принципи в живота на Европейските държави.

Сърбия пред вратите на ЕС

Късни последици от Версайлската система за настоящото политическо и икономическо състояние на страните в Югоизточна

Когато в далечната 1919 година някогашното Кралство на сърби, хървати и словенци налагаше Ньойския си диктат на победена България едва ли е предполагало, че влиза в капана на многонационалността и малцинствата от които ще излезе след близо век с една ужасна, кръвопролитна, звероподобна гражданска война. Тази човешка касапница разкри най-накрая лицето на сръбския краен национализъм и шовинизъм захранен в начало от идеите на Гарашанин в неговото „Предначертание“ и довършен от идеологията на Добрица Чосич, мотивирал сръбите за етническите прочиствания и геноцида над цели малцинствени групи по време на разпада на държавата им.

Днес, когато Сърбия желае да бъде в Европейският Съюз, а той от своя страна се стреми към приобщаването ѝ, трябва да се направи анализ на състоянието в което се намира западната ни съседка и годността и да стане част от голямото семейство на европейските народи. А сегашното състояние на Сърбия е произведено от случилото се в същата онази 1919 година, когато картата на Балканите беше прекроена за да се пръкне една изкуствена многонационална държава наречена впоследствие Югославия. Именно забърканата тогава пъстра мозайка от народности обитавали неестествено откъснати територии, впоследствие етнически прочиствани и административно преразпределяни стои в основата на сегашните проблеми на Сърбия. Ако тогава Великите Сили не приеха принципите на американския президент Уилсън Уидроу и създадоха две Европи, едната на победителите, другата на победените, то сега светът е съвсем друг. Сръбите не могат или не искат да проумеят това и отново търсят някоя велика сила, която да застане зад гърба им, когато държавата им се разпада.

Но сега светът е друг!

Всъщност възтържествуваха повечето принципи на Уидроу: Разоръжаване, деколонизация, създаване на Общество на народите, права за малцинствата в многонационалните държави, справедливи граници. Тези принципи виждаме залегнали и в съвременния Европейски Съюз. Отмина времето на непрекъснатите Европейски войни. Народите на стария континент поумняха и не прахосват създадените национални богатства в безмислени войни. Само една Сърбия остана подвластна на архаичния си национализъм и войнолюбие мислейки, че с тяхна помощ ще си реши всички проблеми в остатъчна Югославия. Не успя, загубвайки почти всичко подарено от предишните и благодетели.

Сега светът е друг!

И ето Сърбия постепенно разбира, че не може да воюва с целия свят и трябва рано или късно да се приобщи към Европа. Даже се опитва да прави плахи стъпки към ЕС, но сега условията на които трябва да отговаря една страна желаеща да бъде приета в него са многобройни. В началото на присъединителния процес пред всяка кандидатстваща страна включително и пред Сърбия ще бъдат отворени 30 /тридесет/ глави по които ще се преговаря и изисква да се постигнат задължителни нива на съвместимост. Без да претендираме за изчерпателност ще посочим само някои от тях, които са истински препъникамък за западната ни съседка. Например в глава 27 *Обща външна политика и политика за сигурност* срещаме текст, който ще бъде трудно преодолим за Република Сърбия, а именно: „**като държави-членки те трябва да се ангажират с предоставянето на активна и безусловна подкрепа за прилагане на общата външна политика и политиката за сигурност в духа**

на лоялността и взаимната солидарност. Държавите-членки трябва да гарантират, че техните национални политики съответстват на общите позиции и защитават тези общи позиции на международните форуми...

Тук веднага излизат най-е огромните проблеми, които носи със себе си Сърбия. Каква обща политика например би могло да се проведе спрямо **Косово**, една бивша територия на бивша Югославия. Много станаха бившите неща в тази страна, която все още не желае да се примири с този факт. Исторически Косово е принадлежало на различни държави. Най-първите му обитатели са били илирите, които са предци на сегашните албанци. Впоследствие попада последователно под контрола на Рим, Византийската империя, Българското царство, Сръбското кралство и Отоманската империя. Това обяснява и разнolikия му етнически състав от албанци, сърби и българи. Версайлската система затвърждава Косово да бъде част от кралството на сърби, хървати и словенци. Колко са обаче сега сърбите, хърватите и словенците в областта? От двумилионното население 90% са албанци а останалите 200 000 са сърби, които се стопяват бгяайки към Сърбия. Безумния ход на Милошевич да отнеме автономния до тогава статут на областта ускори процесите на разделение и противопоставяне между сърби и албанци. Последвалите събития ги знаем, война в най-уродливия й вид подобна на тази в Босна и Херцеговина. Обявената независимост на Косово и оформянето й като отделна, макар и малка държавица беше признато от всички големи европейски страни съставляващи ЕС, включително и от България. Сърбия обаче и до сега счита обявяването на независимостта и международно и признаване за незаконни актове. Тя заявява, че Косово може да стане част от обединена Европа единствено и само като част от Република Сърбия! Неразрешим конфликт! Как се прави обща външна политика при такава неотстъпчива и нереалистична позиция!?

Задава се подобен конфликт и с **Войводина**, която има своя конституция в която с последните и поправки се предприемат стъпки към сериозно разширяване на автономията и до степен на провеждане на самостоятелни външнополитически актове. В проекта за нова Конституция на областта чл. 1. Войводина освен като съставна част на Сърбия се определя и като "европейски регион". Там е записано: "**Войводина представлява съставна част от единното, цивилизованото икономическо и географско пространство на Средна Европа.**" Тоест Войводина предвижда самостоятелни контакти с отделни институции на ЕС, като така ще постигне, по-добра международна позиция и стабилизиране на вътрешното положение с повишаване жизнения стандарт на населението си. Войводина желае сама да разполага и разпределя националния си продукт. Тя е на крачка от пълната независимост. Това също е неприемливо за Сърбия, която всячески се стреми да ограничи автономията и. Тази област намираща се в северно от Белград се състои от три съставни части: **Банат, Бачка и Срем** с общ брой население около 2 милиона души.

Областта Банат е разкъсана между три държави- Румъния, Сърбия и Унгария. Населението е нееднородно и се състои от румънци /власи/, сърби, унгарци, германци и българи. Исторически е принадлежало на Рим, Българското царство, Унгарското кралство, Отоманската империя, Австро-Унгария и накрая на Югославия.

Областта Бачка е разкъсана между Сърбия и Унгария. В нея живеят около 1 милион души. Населението е също така разнородно и се състои от сърби, унгарци, хървати, словаци, черногорци, германци, цигани, буневци, шокци, русини. Както виждаме една истинска мозайка от народности, всяко от тях

със свой език, култура и традиции. И тази област исторически е минавала от ръце в ръце за да бъде обсебена накрая от Югославия.

Третата област е Срем. Понастоящем тя е разкъсана между Сърбия и Хърватска. И тук имаме мозайка от народности: хървати, унгарци, сърби, словаци, русини. Виждаме три региона разпарчетосани и разпратени в три съседни държави. До това безумно разпокъсване се стига благодарение на същата тази Версайлска система от договори! Накрая като за похлупак и тук отново предизвикателно решение на Милошевич отнемащо автономния статут на Войводина. На фона на тази етническа пъстрота, десетки партии и множество неправителствени организации се създава и Проекта за нова Конституция на Войводина. Появата й е едно предизвикателство за управляващите в Сърбия, които трябва да намерят правилния отговор на техните тежнения. Трудна задача за сръбските политици като се има предвид, че дори местното сръбско население няма нищо против измъкването на областта от опека на Белград и по-нататъшно развитие в условията на независима икономическа и политическа среда.

Да погледнем още един конфликтен район с драматична съдба през последното десетилетие. Става дума за **Босна и Херцеговина**. След 3 годишна братоубийствена война с елементи на геноцид се стига до сегашното положение оформено в Дейтънското мирно споразумение. Имам създадени **1. Федерация на мюсюлмани и хървати** и **2. Република Сръбска**. В същинска Херцеговина живеят бошняци - ислямизирани хървати. Самата Херцеговина е разполовена и западната част попада в мюсюлманско хърватската федерация, а източната и част е в рамките на Република Сръбска. В същинска Босна живеят бошняци-ислямизирани сърби и сърби-християни. И тя е разполовена съдържайки се във Федерацията и в Република Сръбска.

Така това държавно образувание състоящо се от две федерации в които живеят народности различаващи се по етнически и религиозен принцип е нестабилно и никой не може да предвиди неговата жизнеспособност във времето. Всички тези групи търсят правата си като дърпат чергата в различни посоки – към Сърбия, Хърватска и Черна Гора. Ще просъществува ли или ще се доразпадне с делба между Сърбия и Хърватска някогашната Босна и Херцеговина? Ако се случи второто, по мирен път ли ще стане то или отново по пътя на войната?

Да кажем няколко думи и за областта **Санджак**. Тя е гранична и поделена между Сърбия и Черна Гора. И тук имаме разнoliko население. Преобладаващи са мюсюлманите, които представляват ислямизирани сърби. Но имаме още черногорци, сърби и албанци. И тук ситуацията е сложна, защото освен Сърбия и Черна Гора, допир до областта имат Албания и Косово, а в южните части на Санджак живее не малко албанско население.

И стигаме до най-болната тема за нас – българите в **Западните Покрайнини**. Тук историческата несправедливост е най-явна. От България е открадната 1500 кв.км. площ и 100 000 население. Тук всички са българи, всички са християни и винаги са били част от българската държава през вековете. И до сега етническият състав на Западните Покрайнини не се е изменил и тук живеят 100% само българи. Сърбите са нищожен брой административни служители. В този наш шопски край дори турците по време на Отоманското владичество не успяха да вклинат свои общности сред българските селища. Същото се повтаря и през 90-те години сръбска окупация и управление. Никъде не успяват да се обособят сръбски общности и селища. Здравият български дух на шопите отново не позволява това да се случи. И за това сърбите се опитват постепенно да асими-

лират българското малцинство използвайки през различните исторически периоди различни средства: поголовен терор, избиване на водачите, затваряне на непокорните, поддържане на висока безработица, ниски доходи и въобще затрудняване поминъка на населението за да емигрира то към вътрешността, където по-лесно да бъде асимилирано. Изличаване на езика му чрез промяна в системата на образование, изличаване на имената му чрез въвеждане на сръбска именна система, изличаване на националната му историческа памет чрез фалшифициране на историята, откъсване на миряните от българската православна църква чрез занемаряване на българските храмове и нахлуване на сръбски свещеници водещи службите на простонароден сръбски език. Чрез средствата на икономическата съблазън и/или принуда формиране на нов български интелектуален и политически елит обслужващ сръбските държавни интереси - корпуса на еничарите.

Така се стига до сегашното положение, когато вместо да е вече „умряло“ и почти да не шава, за ужас на сърбите българското малцинство се съживява, обособява политически и културно и във време на продължаваща дезинтеграция на самата Сърбия търси своето място под слънцето. Търси своите права и свободи според принципите възприети в обединена Европа. Принципи важещи за всички малцинства на Стария континент. Исканията за получаване на политическа автономия на малцинството не са продиктувани от български екстремизъм, а от сръбската неотстъпчивост спрямо нашите сънародници. Сърбия играе двулично пред Европа. Конституцията е за пред Европа, а в същото време асимилира с всички сили българите в тези предели. Сега вече може да обобщим, че изброените сериозни проблеми с нововъзникналата държава Косово, нестабилната и нежизнеспособното образование Босна и Херцеговина, непокорната Войводина, неизвестността със Санджак и разбира се големият проблем Западни Покрайнини не позволяват на Сърбия да претендира, че лесно и безпроблемно ще стане част от обединена Европа. На Европейския Съюз не му трябва държава раздирана от вътрешни противоречия и в конфликт с почти всичките си съседи. Докато военнопръстъпниците продължават да са герои в съзнанието на милиони сърби, а за политиката на Милошевич да се съжالياва, че не е успяла поради намесата на „лошите“ американци, Сърбия няма място в обединена Европа.

Да продължим нататък. В Глава 24- *Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи* Сърбия не стои никак добре. Основните принципи тук са: Ефективност, прозрачност, демократичност и спазване на основните права и свободи, гарантиране на справедливо правосъдие. Налице са въпроси от взаимен интерес в следните области: полицейско сътрудничество по отношение на международната престъпност и тероризма, създаване зона на свобода, сигурност и правосъдие в Европейския съюз и други. Това са неща трудно постижими за Сърбия, тъй като на територията и все още се крият стотици малки и големи военнопръстъпници от времето на братоубийствената и нечовешки жестока гражданска война съпътствувала разпада на бивша Югославия. Тези хора са избягали от местата, където са извършвали зверствата си и сега живеят в отдалечени от тях райони тихо и необезпокоявани от сръбската правосъдна система. Влизането на Сърбия в ЕС без да е вкарала в затворите тези прръстъпници ще им позволи да се прръснат и размият в обширната Евразона, разнасяйки със себе си ценностната си ситема на убийци и поведението си на прръстъпници. Тоест вместо да захрани Европа с добродетели, Сърбия ще я захрани с военнопръстъпниците си, които ще заживеят с чувството за ненаказуемост за отвратителните си дела в Босна, Косово и Вуковар. Ще допусне ли Европа това нещо да се случи?

Не можем да подминем и глава 26- *Външни отношения*. Тук се преповтарят проблемите от глава 27- *Обща външна политика и политика за сигурност*. Икономическите и търговските връзки с трети страни и организации са неминуемо свързани с единно отношение към държавите извън Европей-

ския съюз. Общата търговска политика преминава през дължително сходство на политическите взаимоотношения със съседни и по-далечни страни. И тук отново излиза проблема с отношенията между Сърбия и Албания, Сърбия и Хърватска, Сърбия и Унгария, Сърбия и Косово и разбира се Сърбия и България. Докато те не бъдат изчистени Сърбия не би могла да търгува или съвместно до произведеда с горезисроените си съседи. Какво става тогава с добрите *Външни икономически отношения* на Съюза и *Общата му външна политика*? И тук нищо не се получава.

И отново обръщаме поглед към една важната област от въпроси засягащи **малцинствени права**. Някога, когато бивша Югославия се е уголемявала след всяка европейска война, не си е давала сметка, че всеки път вкарва в държавата си ново малцинство с което сега трябва да се съобразява и това само не е достатъчно, а Европейският съюз изисква много по-активна политика на сътрудничество и подпомагане на подопечните малцинствени населения.Ще цитирам текстове от **Рамковата конвенция за защита на националните малцинства**. Тя е подписана от държави членки на Съвета на Европа и ратифицирана съответно от техните парламенти. В Раздел II Член 5 е казано:..

„1.Страните се задължават да поощряват условията, необходими за лицата принадлежащи към национални малцинства, за да поддържат и развиват своята култура, и да съхраняват съществените елементи на своята идентичност, а именно своята религия, език, традиции и културно наследство.

2. Без това да накърнява мерките, предприети в осъществяване на своята общаинтеграционна политика, Страните се въздържат от политики или практики, целящи асимилирането на лица, принадлежащи към национални малцинства, против тяхната воля и защитават тези лица от всяко действие, целящо такава асимиляция“.

И още в Член 14 четем: *„1. Страните се задължават да признаят, че всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, има право да изучава своя малцинствен език.*

2. В области, традиционно или в значителна степен населени с лица, принадлежащи към национални малцинства, ако съществува достатъчна потребност, Страните се стремят да осигурят, доколкото е възможно и в рамките на своите образователни системи, лицата, принадлежащи към тези малцинства, да имат съответни възможности да изучават малцинствения език или да бъдат обучавани на този език.

Тези изисквания към членките на Европейската общност и към страните стремящи се към нея ще бъдат приложени и към Република Сърбия. Това е съществена част от общата ценностна система изповядвана в общността и Сърбия няма как да я заобиколи. Тя просто трябва да приеме тези принципи и да ги спазва. Според нас това са непреодолими прръчки за приемане на Сърбия в Е.С. Твърде сериозно е разминаването в ценностната система.

По отношение на българското малцинство Сърбия не само, че не се въздържа, ами провежда неотстъпчива асимилационна политика. Променени са само инструментите на тази политика. Сега няма изпращане на хиляди хора в затвори и концлагери като този на Голи Оток. Няма инквизиции и убийства край граничната бразда уж при опит за бягство. Няма масово преименуване на хората със задължителното окончание **-ич**. Няма ги телените мрежи на българо-сръбската граница и забраната роднините от двете и страни да се виждат и общуват. Но в действие са други изтънчени и по-прикрити средства за асимиляция на сънародниците ни. Изкореняват езика ни. Образованието и възпитанието на българските дечица е така организирано, че майчиния език практически е изхвърлен от употреба още в детските ясли и градини и през всички класове на основното и средно образование. Той се изучава практически

факултативно! В предметът История не е представена истинската история на България. При прочита на сръбската версия на историята и взаимоотношенията на двете държави, те сърбите са сияйния, всепобеждаващ славянски народ, а българите са татари, диваци, фашисти и въобще един малостоеен народ, чието място е в Азия?

Административната политика е също форма на дебългаризиране на

малцинството. Проведеното административно преразпределение откъсва изкуствено отделни български села и ги „зашива“ към чисто сръбски общини / до колко са сръбски, това е друг въпрос/. Целта е да се разродят и противопоставят едни българци на други.

Продължава да се създава сред малцинството един псевдоелит от продажни българи наречени сполучливо от населението – **еничари**. На тези родоотстъпници „яслата“ не стои празна: държавни длъжности, високи заплати, добро образование на децата им, овластяване в местен мащаб.

Не е пощадена и религията на българите тук. И двата народа сме източноправославни като вероиповедания /ортодокс/. Това е развързало ръцете на сръбската православна църква да провежда асимилация и от амвона. Службите се водят на простонароден сръбски език вместо

да се използва поне каноничния черковно славянски такъв. Почитат се сръбските светци, а българските тихомълком се пропускат. Врѣх на безобразието е практическата забрана да се чествуват Светите братя Кирил и Методий като създатели на славянската писменост. Може би защото на сърбите ще се наложи да обясняват на своите, че и ограмотяването и християнизирването им е станало по времето когато те са били всъщност част от Първото българско царство. Обиколка на черквите в Западните покрайнини ще разкрие незавидното положение в което се намират старите български храмове строени преди 1919 година. Те се превръщат буквално в едни руини, в които и черковни служби не се водят вече.

В чисто политически план българите са лишени всъщност от политическо представителство както в местните органи на властта, така и в републиканските институции като Скупщината например. Осуетява се всяка възможност за създаване на сериозна и масова партия на българите в Западните покрайнини, която със законни средства и политическо присъствие във властта да се бори както за личните, така и за малцинствените права на българското население. Правят се спънки за регистрация на такава партия. Тя бива очерняна и сатанизирана в очите на местното население. Бива заглушавано присъствието и във вестниците, радиата и телевизията за да не влезе в домовете на хората. Изкуствено се създават псевдодемократични партии с българска окраска за да притеглят вниманието и гласовете на българите към себе си. Това раздробява гласовете на хората и омаломощава силата им. Официалните сръбски партии пък просто си купуват българското участие в тях с пари, длъжности, привилегии. Пречи се на общуването на хората по тези краища с техни роднини живеещи в България и въобще с Родната им. Това се постига с постоянно поддържаната психоза за шпиономания. Ето такава е цялостната картина на ежедневното осъществяваната асимилация на българското малцинство. При това тук не претендираме за изчерпателност на разказа, тъй като съществуват и други още по прикрити форми на обезбългаряване заслужаващи специално внимание и изучаване.

И понеже говорим за ценностна система и морал опираме до събития и факти от най-близката история на бивша Юго-

славия, които шокират с жестокости, зверски изстъпления и геноцид. Те възродиха спомените от извършването в нацистките концентрационни лагери по време на II рата световна война. В следващите редове ще подкрепим твърдението си с примери не заради любов към садистичните сцени и изстъпления, а за да НЕ СЕ ЗАБРАВЯ станалото, да се иска ВЪЗМЕЗДИЕ за случилото се, и да бъде ПОУКА за бъдещето.

Босна и Херцеговина

Апът в Сараево и Сребреница

Общо по време на войната в Босна загиват около 250 хиляди души. Близко 2 милиона стават бежанци в собствената си държава. Ракрити са 300 масови гроба в които са намерени около 17 000 трупа.

Обсадата на Сараево продължава 4 години. Осъществена е от редовна армия -ЮНА и военни части на босненските сърби. През това време в града са убити 10 000 души включително 1500 деца. Ранени са 56 000 души.

В Сребреница се приютяват хиляди мюсюлмани избегнали сражения и кланета в източна Босна. Тогава те не знаят, че няма да оцелеят. В продължение на три години града е обсаден от армията на република Сръбска и в него няма храна, електричество, вода и лекарства. Снабдяването със стоки от първа необходимост става по въздуха. Доколкото може в такава ситуация се произвежда и на място. Градът е превзет през 1995 година след няколкодневни боеве. Петнадесет хиляди мъже се изтеглят през горите към зоната на Босненската армия. Двадесет и пет хиляди жители остават блокирани срез запалените северни квартали. Каква е съдбата им?

Хората останали в града са подложени на неколкодневен терор, избирателни екзекуции, изнасилвания на жени и заколвания на деца. Мнозина не издържат и полудяват. Разделени са на две групи като жените с малките деца са закарани с автобуси до мюсюлманските зони. Останалите мъже и момчета над 13 години са методично избити. Оцелели сред тях няма. Както разказва един от подсъдимите в Хага- „стрелях докато ме заболи пръста да натискам спусъка“.

Съдбата на мъжете потеглили през горите е също ужасна. Една малка част от тях достигат до мюсюлманската зона. Повечето са заловени и след като ги разделят на по-малки групи ги разстрелват систематично. Заравят ги в масови гробове изкопани от багери. Равносметката в Сребреница е: избити 8 000 мъже, като 2 000 от тях са момчета под 20 годишна възраст.

В цяла Босна сърбите прилагат различни видове изтезания: насъскване на животни срещу затворници, удавяния в река Дрина, изгаряне на живи хора в къщите им, отрязване на пръсти, ръце и крака с цел бавно и мъчително умирање, рязане на гениталиите, брутални многократни изнасилвания на жени, принуждаване на роднини към полови актове по между им под заплаха от моментално убиване. И всичко това става през XX век в центъра на Европа! Извършват го хиляди сърби захранени от идеологията на Добрица Чосич и благословията на сръбските свещеници. Организира ги армията, органите на МВР и Службата за държавна сигурност. Поведени са от сатрапи с болни мозъци като ген.Радко Младич, Радован Караджич и разропта се бащицата Слободан Милошевич.

Косово

След поредица от ходове нагнетяващи напрежението в областта като: Отнемане автономията на Косово, референдум обявяващ Косово за Република, създаване Армията за освобождение на Косово, се стига до операция „Подкова“. През месец януари 1999 година започва поредната кървава баня.

Петдесетхилядна редовна сръбска армия нахлува в Косово и започва откровенно етническо прочистване на района. Адът идва и тук на земята. Освен редовните войници в действията биват въввлечени мобилизирани полицаи, специални войскови части и голям брой паравоенни формирования съставени от авантюристи, ултранационалисти дошли да задоволят най-долните си извратени страсти. От север навлизат хиляди въоръжени сърби и бойна техника превземачи селище след селище. Къщите са разграбвани, разрушавани и запалвани. Неуспелите да се изтеглят обитатели са измъчвани, убивани и изнасилвани. Жестокостите се извършват главно от паравоенните формирования. Пред тях са се изтегляли на юг километрични колонии от цивилно албанско население. Обезумелите хора успели да вземат със себе си само малко ръчен багаж, и гладни, обосели и оголели вървели ден и нощ към македонската и албанската граница. Около 850 хиляди души са изтласкани през границите към съседните Македония, Албания и Черна Гора. Разпаднали се семейства, убити мъже, изнасилени жени, загубени деца, разрушени домове, мизерия в стотиците бежански лагери, това е картината на опустошено Косово и напускащото го албанско население. Дрогираните мародери са избивали всичко което се движи пред очите им на един изстрел разстояние: кокошки, свине, крави, деца, жени. Те били третираны като живи мишени, така просто за развлечение. Човешкият живот не е струвал пукнатата пара!

Сега извършителите на тези жестокости са се пръснали из територията на Сърбия, а също така и в Черна Гора и водят живот под прикритие. Войната е оставила своите отпечатъци и върху тях. Едни продължават с дрогата, други са станали алкохолици, а повечето гълтат с шепи транквиланти и анти-депресанти. И междуременно чакат да станат европейци, и те Божем да пътуват с лични карти из целия Европейски Съюз. На фона на това море от човешко нещастие какво прави държавата Сърбия. Тя вече прави стъпки да стане член на Европейския Съюз. Исква да влезе в него така, без покаяние за причиненото на съседните народи, без възмездие за убийците шетащи все още по земята и без отказване от националистическата треска, която продължава да я тресе щом се произнесе думата Косово. Въобще без да се промени ценностната система на обществото. Знаем, че това е един дълъг процес на катарзис траещ години с нов прочит на историята и нови оценки на миналото, но това нещо поне трябва да започне. Германците вече го показва след два жестоки урока наречени световни войни. Преживяха националните си катастрофи и успеха да осъществят денацификация на обществото си. Сега са основен стълб в Европейския Съюз с най-стабилната икономика не само в Европа, но и в света. И така Сърбия чука на вратата на Европа. През декември 2009 година сръбския вицепремиер за европейска интеграция Божидар Джелич заявява, че страната му внася кандидатурата си за пълноправно членство в ЕС и с това започва нова ера и нов етап в европейската интеграция. Министърът на Външните работи на Сърбия, Вук Йеремич също потвърждава желанието на Сърбия да влезе в Европейския съюз, но забележете заявявайки, „*че Сърбия никога няма да признае независимо Косово*“. Да видим каква е позицията на настоящия сръбски президент Борис Тадич. Той се застъпва за пълна интеграция на страната си в Европейския Съюз само при запазена териториална цялост на Сърбия със суверенитет над Косово и Метохия. Заявява, че приемането на Косово в ЕС може да стане единствено като съставна част на Сърбия. Какво да кажем за лидера на Демократическата партия на Сърбия Воислав Кошунница. Бивш президент и министърпредседател на Сърбия той е откровен националист и отстоява тезата, че за Сърбия е по-важно да възстанови властта си над Косово, отколкото да стане член на ЕС. Партията му и до сега продължава да има голямо влияние в страната и без нея не могат да се вземат никакви сериозни политически решения в Скупщината. Все пак безочиято не е така пълно. Има хора мислещи и с морал от страна на опозицията, които схващат, че такава Сърбия не може да стане част от обединена Европа. Тесен кръг от

сръбски интелектуалци си дават сметка, че даването на пълноправно членство на страната в ЕС ще бъде зловредно както за Съюза с последващото му разклащане винаги когато трябва да се заемат позиции по проблемите на Сърбия, така и за самата Сърбия. Това би легитимирало убийците, би дало самочувствие на националистите, шовинистите, че деянията им остават ненаказуеми. Демократичната опозиция в страната ще бъде смазана за десетилетия и процеса на истинска демократизация на Сърбия ще се забави с десетилетия. И тук е мястото на нашата страна да посочи тези опасности и да помогне на Сърбия да се демократизира. А това значи да преосмисли миналото си, да накаже виновниците за извършените кланета в Босна, Вуковар и Косово, да провежда политика спрямо малцинствата в страната си съобразно принципите заложи в Рамковата Конвенция за защита на националните малцинства и разбира се да изпълни критериите по всички 30 глави по теми от общественния живот на страната като свободно движение на стоки, хора, капитали и предоставяне на услуги, свобода на конкуренцията, социална политика, образование и обучение, правосъдие и вътрешни работи, външни отношения и обща външна политика и така нататък и така нататък.

Но какво прави в момента Българската държава? Точно обратното на това, което трябва да се прави. **България безрезервно адвокатства за бързо приемане на Сърбия в Европейския съюз.** И това е политика на държавата ни по време на управлението на няколко български правителства.

Така например през 2008година Соломон Паси като председател на комисията по външна политика заявява: „*...Сърбия има уникален шанс с признаването на Косово. Това е факт на който може да се погледне по два начина. От една страна, това е откъсване на територия, но от друга страна трябва да си дадем сметка, че тази територия де факто отдавна вече е била откъсната и днес това може да бъде използвано за ускорена интеграция на Сърбия в Европейския Съюз. Сърбия в момента има шанс да получи ускорена писта за интеграция в ЕС.....*“.

А ето какво казва по въпросите за Евроинтеграцията и тогавашния министър на Външните работи Ивайло Калфин през същата 2008 година: „*България подкрепя силно европейската интеграция на Сърбия. Интеграцията в ЕС и НАТО дава на югоизточна Европа уникалния шанс да постигне просперитет и стабилност като загърби конфликтите от миналото*“.

Какво ни приканват да загърбим, геноцида извършен в Сребреница и етническото прочистване в Косово? Или може би трябва да забравим, че в западната ни съседка имаме многохилядно българско малцинство подложено да обезличаване и пълна асимилация? Или да си затворим очите за спокойно живеещите и ненаказани все още военнопръстъпници извършили гореописаните чудовищни престъпления по време на отминалите войни? Значи ще правим сделка: откъснахме ви Косово, но в замяна ще ви приемем бързо в Европейския Съюз. Това е една безпринципна политика, политика на сделките, която видяхме вече до какво доведе през 1919 година след края на I вата световна война. България не трябва да бъде съучастник и инструмент за провеждането на тази политика. В интерес на Европейския Съюз и на самата Сърбия е да се постигне **деюгославянизация** на обществото / подобно на извършената денацификация на германското общество след края на II рата световна война/ и безкомпромисно изпълнение на всички горе изброени критерии за членство в Съюза и чак тогава страната да стане пълноправен член на общността.

България трябва да помогне на Сърбия да измине този труден път, но не като продажен адвокат, а като държава наблюдател и съветник от страна на Европейския Съюз.

По въпроса за Западните покрайнини и живеещите там наши сънародници безусловно трябва да се даде политическа автономия, единствено гарантираща спазването на човешките и малцинствените им права и свободи. В противен случай дезинтеграцията на Сърбия трябва да продължи.

Д-р Валентин Янев

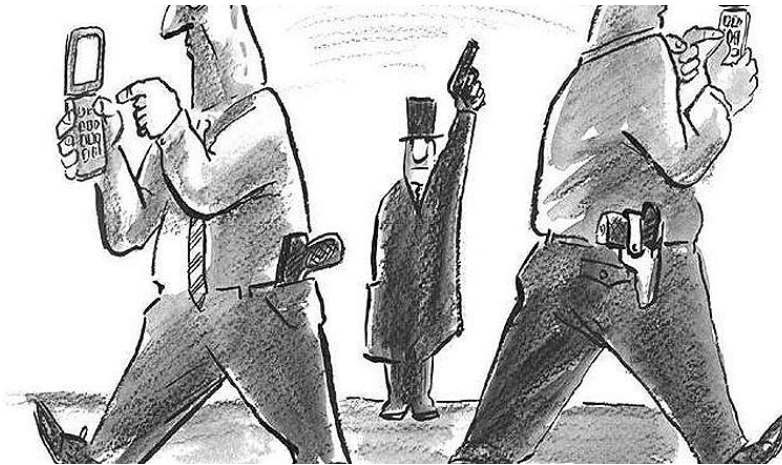
Приемствеността на дезинтеграционните процеси

Рецесията допринесе за изострянето на икономическите и политическите обстоятелства в които се запази приемствеността на обществената, културна и морална дезинтеграция. Тази приемственост се наложи с атентата на премиера Джинджич, планиран държавен преврат, който е в основата на новия порядък. Затова толкова грижливо се крие тази тайна, в подземията, в чаршията, на академиите и портите, в държавата. Благодарение на политическия успех на заговорниците, но и на самата концепция на прехода, който, примирявайки се с престъпното наследство на режима на Милошевиќ подреждаше всички правителства след него, сръбският властващ елит се превърна в привилегирована каста която се ползва с подкрепата на консервативната, затровна с популизъм и национализъм обществена основа, заплашена средна класа и европейска администрация. Либерализацията на визовия режим премахна едно от средствата за пряк натиск върху принадлежащите към елита които с плячката от прехода принадлежат на структурата на европейското общество.

Произхода не се забравя лесно, нито пък се пренебрегва произхода на новото богатство. Без оглед на историческия опит, шовинизма, расизма и ксенофобията са все още общи духовни съдържания с които елитите компенсират на поданиците си липсата на правова държава и икономически и политически свободи. Новата сръбска расова, културна и историческа иключителност промовират министрите, олигарсите, народните представители, медиите, културната и образователна система като цяло, понякога изрично а обикновено с послания между редовете. Антилибералното законодателство което задвижиха повечето министерства не даде възможност да се направи крачка във всичките важни области. В сравнение с компетенциите и способностите на министрите и министерствата парламента е вилает на примитивизъм и лоши намерения. Първата сред съдиитенареди подслушване на колегите си в условия когато съдиите и прокурорите се избираха с кръстосване на кадрови листи от всички партии събрани във властващата коалиция с онази която бе съставена от тайната полиция. Този нечуван скандал който стигна до европейска ревизия в която вероятно ще се замажат най-важните факти, не е случаен в общия контекст на споразумението да се спре процеса който би могъл да доведе до поръчителя на атентата срещу премиера.

В Сърбия политическата воля на мнозинството показва инерцията на огромна, непросветена и неясно профилирана обществена структура острастена в колективната си самовлюбеност и съмнителна към бъдещето на реформите. Като че ли е потънала в безкрайната нирвана на егалитаризма. Оттук тя черпае непресъхнатите вдъхновения на национализма, който всъщност е транспонирано социално уравнение. В защита на монополите си елитите ги ухажват с елементарни, архетипни емоции. Така се създава един омагьосан кръг. И тук е концентрирана почти цялата по-

литическа, икономическа и културна реалност: най-ниски средни доходи в тази част на света, милион безработни, функционално неграмотни и професионално необучени като преобладаващ слой сред трудово способните, млади затровани с национализъм, ксенофобия и расизъм, фрустрирани под натиска на непоносимото наследство на поражението и престъпленията на сръбската политика, огромното участие на държавната собственост в обществения капитал, до значителна степен престъпна и некачествена приватизация, обща квазисоциална, псевдоевропейска и националистическа риторика, контаминация с жалкото участие на експонирани публични личности, висока корупция и ниско ниво на икономически свободи, брутални и с нищо неограничени монополи, възможности за пробиви на олигархичните и престъпни влияния и регулиращи тела, корозия на принципите на

на принципите на правовата държава, картели и в обласите които на вид са демонополизирани (мобилната телефония). Междувременно не се осъществиха предвижданията че Сърбия ще получи стабилна парламентарна система. Изчезнаха различията между власт и опозиция. Не са дефинирани политическите принципи и приоритети, нито пък са разграничени държавните ресурси. Правителството се отказа от интензивната законодателна инициатива която е сърцевината на предприемчивия процес, докато се обвинява ЕС че няма искрени намерения че е уморен и лошо настроен. Олигарсите са вмъкнати в процеса на решаването, присъждането и изпълняването, политическия елит в подялбата на плячката от прехода. Единствената важна промяна която настъпи след изборите е изчезването на политическите течения които се застъпваха за ясни ценности и само в тази част политическите деведесети години са окончателно закрити. Усредняването не беше направено с якнене на институциите нито пък с ясно национално помирение. Шешелевците и гражданите без разлика станаха пречка на „международната общност“ и нейните усилия да очувечи Сърбия в дългия процес на преговорите с опора върху оптимизма и добрата воля без оглед на повечето уверения и състоянието на институциите и на олигарсите на които започна да им харесва политическата стабилност но онази която бе изместена от правовата държава и ясните демократични процедури.

Политиката, икономиката и общественото мнение станаха сметище на ниски пориви, бедни характери и банални личности. Наводнения от афери, скандали и безсрамни изявления, удавиха откритията и анализите и търсенето в създадената системата за възможни решения. Жълтата преса стана по-веродостойна от „гражданската“. Така Курир забеляза че говорителката на Демократичната партия е заявила че приватизацията на Вечерни Новости и ролята на меидйната групировка ВАЦ в този процес е въпрос за надлежните институции а не за „политическия елит“. „Единственото което можем да кажем по повод този случай е че

този въпрос не е за политическия елит, а за съответните институции които трябва да се занимават със законността на проведената приватизация, структурата на собственическият капитал и обвиненията които се изнасят”.

В отговора няма и помен за монополите, за срастването на институциите и олигарсите, за необходимостта да се либерализира и приватизира медийния пазар. Всичко това са важни политически въпроси. Приоритетна е обаче реалността в която е настанала една нова номенклатура. В тази реалност не е важно че по известни точки престъпната кампания срещу германската кампания съвпада с онази която предшестваше атентата на премиера Джинджич. Появиха се и някои идентични личности. Арестуването на Милош Симович и Сретко Калинич които са на върха на полицейската обява за издирване на организаторите на атентата на премиера Джинджич, възбуди духовете които веднага започнаха да притискат общественото мнение. Твърди се че те не могат да знаят нищо за политическия пейзаж на атентата. Уж е бил предоставен и доказателствен материал че Симович е участвал в убийството на журналиста Славко Чурувия (Вероятно за да не може да се появи въ ролята на защитен свидетел във възобновеното дело. Във всеки случай, криминализирането на германската кампания напомня на методите на медийната подготовка за атентата на премиера.

Това убийство не може да се изтрие със собственото си повтаряне. То е като спрян реактор, който тлее и никога няма да изгасне.

Креирането на такъв алит, е малко, отровено, задушно, конфудно, безперспективно общество което в сивата маса на нищите и париите се възхищава на ония недосегаемите за които все пак се счита че „всички са същите” но им препуска легитимността почти съзнателни че нямат избор. Междувременно, обществената дезинтеграция бе маргинализирана и предотвратена от онази обществена проглойка която след превратните години в които се случиха Сребреница, Олуя и Дейтън, която в следващото половин десетилетие изнесе вълната на демократичните промени. Тия хора за последен път се появиха мълчаливо, отчаяни, згрозени и на враговете и на някои от техните приятели на последното изпращане на убития премиер. Тия хора вече не съществуват в нашата публична политика. Од тогава не можа да узрее политически и морален авторитет, имам предвид и личности и организации които да се застъпи за техните очаквания, нужди, ценности и идеали. Все по-трудно е да се превеждат кодовете на съвременната европейска цивилизация на тушен полотически речник така че посланията да бъдат честни, разбираеми и общоприети.

Изключително важне е интерпретирането на най-новото минало което отвлече бъдещето в пропастта в подземния свят на полотическите личности които оцеляха в културата на грабежа, насилието и смутовете. Този подземен свят има неконтролируема сила и за ония които принципите на свободата и полотическата етика застъпваха в контекста на свободен полотически обхват който може скъпо да се продаде в чаршията. Дори ако Сърбия се движи към създаването на по-проста партийна и парламентарна система и този процес се провежда само на пазара който човешките съдби превръща в стока на берзата.

Отношеинвето към миналото е идентично с отношението към бъдещето. Отношението към истината е идентично с отношението към демокрацията. Когато Тадич спомена неприлично богатите, той почти аболира историята на насилието, монопола, престъплението всичко до поръчките убийства в които тази морална категория прерасна в дух и материя чиито измерения са агзатен екстракт на

ориенталната деспотия чиято те са есенция. Когато Тадич призовава ЕС да се определи към европейското бъдеще на Западните Балкани, той като че ли забравя че ЕС призова държавите от региона да се включат в процеса и влезе с тях в конкретни договорни отношения и със Сърбия и няколко пъти им обеща подкрепа, помощ и известност само че никога изрично, или не достатъчно ясно, не им каза че това е невъзможно да се постигне в самоволието на пазарните монополи и най-лошите политически идеи в които съдиите са полицаи а полицаите съдии.

Изключително ценно е отпускането на отношенията в региона и политическото, икономическо икултурно възстановяване на югославското пространство. Изключително ценно е новото партньорство с Турция. Изключително ценно е второто отиване на президента Тадич в Сребреница. Невъзможно е каквото и да е полотическо решение което може да се изведе извън контекста на югославската парадигма. Политическата енигма на Сърбия най-вероятно може да се реши само извън нейните граници, не само заради обстоятелството че Сърбия се превърна в проблем от онзи момент когато реши вместо да премахва, насила да премества границите си. Насочването на Турция към Близкия изток, Иран или Русия повече тактично отколкото стратегическо и то преди всичко е поставено на основата която показва истинския приоритет в отношенията с ЕС. Новите регионални партньори сигурно няма да жертват европейското си бъдеще заради тукашната корупция и кокетничене с престъпническото педигре. Умората на европейското разширяване не се отнася за колапса на властващата коалиция в Сърбия която настана вследствие на недоволството в подялбата на плячката и принадлежностите на олигарсите, също притиснати с кризата на пазара който, като вносни монополистки паразити изсмукаха до ивицата на икономическата издръжливост и финансова стабилност. С 2,5 милиона свои сънародници в Германия, Турция не може да си позволи лукса, който си позволява Сърбия, да поругава втората по големина германска медийна компания или в определени случаи, нейната нация.

Сърбия изисква чисти решения. Президентът не е е полотически аналитик, той е лидер. Президентът получи ясен полотически мандат на изборите който му налага да спре на собственото си нанадолнище на което открива болезненост в сравнение с минорните коалиционни пратньори и занемарителните материалната ползи на клиентелата в сравнение с изкушенията на непосредственото бъдеще и огромните нужди на обществото да се трансформира във всяко отношение. Ако до 2020 Сърбия се нуждае од стабилна и ясна европейска ориентация, такъв приоритет не подразбира обсолютно толериране на корупцията, лъжата, примитивизма, понякога и безрезервно нарушаване на човешките права. Свидетелството за този сложен въпрос е процесуирането срещу притворените и обвинените за убийството на френския фен. Ако наистина има отговорност и на европейската страна, тя е напълно ясна когато медите предадат че корумпираните политици, олигарси и интелектуалното подземие са добре дошли на европейските берзи, финансовия пазар и недвижимите имоти или посолствата. В този смисъл тукашното понятие за елит не би трябвало да бъде задължително. За това вече напомни докладчица на Европейския парламент за Сърбия Йелко Качин: „Вестта за оттеглянето на ВАЦ от Сърбия хвърля тъмна сянка на неотдавна приетото решение на Съвета на министрите за външни работи на ЕС да започне с ратифицирането на ССП в националните парламенти на държавите членки на ЕС”.

Никола Самарджич

Има ли какво още да се отцепи от съседна Сърбия?

Свърши ли, или продължава разпадът на бивша Югославия.

Бивша Югославия се разпадна през 90-те години след кървави войни. Първа се отдели Словения, последваха я Македония, Хърватия и Босна и Херцеговина. Малко по-дълго остана да съществува държавата Сърбия и Черна гора – до 2006 г., когато Черна гора обяви независимост. Сърбия тогава също обяви независимост, но в нея и в момента като че продължават да врат и кипят въпроси, свързани с териториалното ѝ устройство. Преди дни стана ясно, че жителите на град Ниш одобряват идеята за формиране на автономия в Югоизточна Сърбия (към който район се отнасят и Западните покрайнини). Според последното проучване на общественото мнение, проведено от агенция „Лубрис М“, мнозинството от хората в Ниш биха искали такава автономия. На въпроса дали биха желали Югоизточна Сърбия да получи правомощия, каквито има Войводина, 52,7% от анкетираните са отговорили с „да“. Против разширяването на правомощията са едва 18,1%, пише вестник „Вечерне новости“. Опозиционното движение „Нишки регион“ постави в началото на тази години за кратко на магистралата Ниш–Белград табела с надпис „Автономна област Южна Сърбия“, като целта беше да се предупреди за тежката икономическа ситуация в Ниш и региона.

Според сръбската преса пък вече има намерения за обявяване на автономия и на друга сръбска област – Санджак. Мюфтията Муамер Зукорлич има намерения да обяви Санджак за автономна област, която в случай на разпадане на Босна и Херцеговина да се присъедини към нейната мюсюлманска част. Заради това е започнало възстановяването на Народния съвет на Санджак по модела на партизанската военна автономия от 1943–1945 г., чиято цел беше Санджак да се присъедини към Черна гора.

Джемаил Сулевич, който е начело на комисията за възстановяване на Народния съвет, казва, че бошняците не са доволни от конституционния си статут и че Санджак е открит въпрос, който трябва да бъде решен.

„Това положение е неустойчиво и е време въпросът за Санджак да се сложи на масата. Искаме автономия – териториална и политическа, но не само за бошняците, а за всички граждани, които живеят в Санджак“, казва Сулевич за вестник „Ало“. Все пак допълни, че автономията не означава и желание по модела на Косово Санджак един ден да се отдели от Сърбия, но не

изключва такъв сценарий.

„Не се обявяваме за никакво отцепване, освен в случай че се постави въпросът за суверенитета на Босна и Херцеговина“, казва той.

Според политическия анализатор Джордже Вукадинович действията на мюфтията Зукорлич са насочени преди всичко към това върху Сърбия да бъде оказан допълнителен натиск, когато става дума за решение за проблема с Косово и за момента няма голяма опасност със Санджак да продължи разпадането на Сърбия. Макар че според него „това все пак не означава, че в един момент и това няма да се случи“.

В края на миналата година пък областта Войводина получи статут на широка автономия, след като Скупщината на Сърбия прие закон за правомощията на Войводина и устав на областта. По този начин беше възстановена по-голямата степен на самоуправление на Войводина, която ѝ беше отнета от бившия президент Слободан Милошевич през 80-те години.

Законът позволява на Войводина да сключва междурегионални договори с други европейски райони.

Националистическата опозиция в Скупщината на Сърбия обвини прозападното управляващо мнозинство, че с приемането на устава на Войводина на практика е създадо нова държава на територията на западната ѝ съседка. „Това е опасен акт на сепаратизъм“, заявиха в Скупщината от крайнодясната Сръбска радикална партия.

Да припомним, че в доклад на българския Атлантически клуб от август 1998 г. с автори Любомир Иванов, Соломон Паси и Марин Михайлов, се казва, че под управлението на Слободан Милошевич „сегашна Югославия ще се разпадне на нови 5 държави: Черна Гора, Косово, Войводина, Санджак и Сърбия“.

„Какво предстои: Република Черна Гора, Република Косово, Република Войводина, независим Санджак и Република Сърбия“, се казва в доклада.

„Процесът на разпад вече не може да бъде спрял“, прогнозира тогава докладът. Междувременно виждаме, че се осъществиха предвижданията за Черна гора и Косово, но и Милошевич с политиката му вече ги няма.

Сега ще се види дали Сърбия е в състояние да се справи по друг начин с все още съществуващото желание за разделение в рамките на границите ѝ.

*Елка Василева
„БГ-Днес“*

Морално предизвикателство

Соня Бисерко

Мнението на Международния съд на правдата за независимостта на Косово, както и решението на лондонския съд да отхвърли иска на белградската прокуратура за екстрадиция на Ейуп Ганич, са важни определения за края на дългия исторически процес на пропадането през което Сърбия премина във втората половина на 20 век. През последните десетилетия Сърбия загуби основите върху които се гради достойнството и самоважението. И тези две събития показват доколко сегашната ѝ действителност е изпълнена с поражения, фрустрации и унижения. Защото, точно това се случи пред лондонския съд от когото Сърбия искаше екстрадицията на Ейуп Ганич, затова защото „бошняшката страна започна стълкновение в международната борба с Югославската народна армия“. При това

в обяснението се твърдеше, че тогава (2 и 3 май 1922) година, вече е било сключено споразумение с босненското правителство за изтеглянето на ЮНА от Босна. Да припомним, че датите се отнасят за случилото се в Доброволската улица когато се стигна до стълкновение между ЮНА и бошняците в Сараево. Сърбия тогава твърдеше, че за това стълкновение е виновен тогавашния бошняшки връх в който беше и Ейуп Ганич.

В интерес на истината, нападението върху Босна започна един месец по-рано, веднага след международното признание на Босна като независима държава. Сърбия и ръководството на Пале вече година преди това започнаха подготовките за превземане на Босна. През април 1992 източна Босна беше под удара на етническото прочистване и геноцида който приключи с клането в Сребреница 1995. Тогава се случиха най-тежките престъпления по течението на Дрина във Вишеград, Зворник, Фоча, както и в Бръчко, Приедор... Това време е известно и със създаването на концентрационни лагери за които им бе съдено в Трибунала в Хага. Най-много присъди на Трибунала в Хага се отнасят именно за този период. Вече в първите месеци сръбите контролираха над 70% от босненската територия, която запазиха до Дейтънското споразумение 1995. Обаче, едновременно

започналата обсада на Сараево много повече отвлече световното внимание което даде възможност на сърбите почти безпрепятствено да си свършат „работата“ в ония части на Босна върху които полагаха право на тапия. Радован Караджич и другите босненски лидери твърдеха, че на сърбите според кадастъра принадлежи 65% от Босна и Херцеговина.

По това време Босна вече беше под окупацията на ЮНА, защото в нея вече се бяха изтеглили военните части от Словения и Хърватска. Бошнаците, изтъкваше често Алия Изетбегович, вярваха че ЮНА няма да ги нападне и ще запази неутралност в приближаващото стълкновение. Сякаш не забелязаха изявляенията на босненските сърби, че те нямат нужда от друга армия освен от ЮНА и че нейния връх в Словения и Хърватска е показан на чия страна е. Ако някой е виновен за хаоса и гибелта от 2 и 3 май 1992 година, това е генерал Милован Куканяц който в общия хаос се опита да направи държавен преврат, да смени Изетбегович и да доведе Фикрет Абдич да раздели Сараево и изтегли всичкото въоръжение от Босна. В момента в който се стигна до инцидента в Доброволската улица, Сараево вече беше под артилерийски обстрел, а в предишната нощ вече бе разорена главната пошта, както и други важни институции.

Твърденията на Белград върху които бе заснован иска до Лондонския съд (а преди това и по време на делото срещу Илия Юришич) се отнасяха върху споразумението между боснеското правителство и ЮНА за изтеглянето ѝ. Това обаче, според свидетелските показания на Дамир Арнаут пред лондонския съд не е точно защото до споразумението се е стигнало след събитията в Доброволската. Точно е, че боснеското правителство веднага след като бе провъзгласена новата Съюзна Република Югославия (27 април 1992) е поискало изтегляне на ЮНА но до това не се е стигнало. Именно тази мръсна лъжа накара съдията Варика да произнесе присъда в която изнесе и други непозволявани ходове на сърбиянската прокуратура. Между другото и предложението на Сараево добронамерено да приеме Декларацията за Сребреница на Скупщината на Сърбия, което Белград трябваше да „възнагради“ с отказ от иска за екстрадиция на Ганич.

На съдията Варика това беше последен случай преди да се пенсионира. Известен е по своите присъди в полза на руснаците, чието предаване искаше руската държава, поради основателни съмнения, че няма честно да им се съди. Същия аргумент бе използван и в случая с Ганич, именно заради третирането на Илия Юришич на делото в Белград поради същата причина (стълкновения в Тузла при изтеглянето на ЮНА из града) който бе осъден на 12 години затвор.

Тази срамна дискредитация е логичен изход от всички лъжи и подмятания вградени в белградската политика. Лондонския съд разголи това срамно поведение, изпълнено със халопейки за „световната неправда“ както и за неправдата на Трибунала в Хага и страните от региона, което продължава непрекъснато още от 2 000 година, когато Сърбия уж се промени. „Историческата кондиция да лъжем“, както за това „умение“ говори Добрица Чосич се ступи именно върху този случай. Този случай разголи и липсата на легитимност и безтегловност в която всички индивиди и институции загубиха моралния си кредителитет. Това морално нарушение улучи цялото общество, но неговите ефекти се чувстват и в региона. Затова за Сърбия повече от всякога е изключително важно да уважава фактите и контекста без които няма морално становище и действие.

Мнението на Международно съд на правдата за косовската декларация за независимост изненада сърбския правен елит с прецизността си. То фактически затвори въпроса за статуса на Косово когато става дума за международната общност. Известни тукашни юристи очакваха някаква формулировка подобна на ония които пристигаха през годините и които оставаха място на Белград да поддържа усилията на международната общност на Косово. Въпреки ясното послание че няма място за възобновяване на преговорите за статуса на Косово, особено не за разделението му, министър Йеремич продължава с дипломатическата си инициатива в Генералното събрание на ООН-е, въпреки че си личи, че осъзнава че този похват е осъден на неуспех.

Скорешното публикуване на засечен разговор между Добрица Чосич и Радко Младич след „Олуя 1995“, без оглед на меренията, също представлява момент на изтрезняване. Именно от този разговор се вижда какво влияние е имал Добрица Чосич във всичко свързано с националния проект: неговата роля е доминираща в подготовката, провеждането и приваждането на сметките до мярката която сега е официална политика на Сърбия. Неговата евентуална наказателна отговорност за времето за което беше президент на СРЮ, 1992 и 1993 тъкмо по времето на най-тежките престъпления, не беше предмет на изследване на Трибунала в Хага. Той не се отзова на Трибунала в Хага да свидетелства в случая със Слободан Милошевич. Неговото безпокоителство във връзка с Трибунала все пак се вижда в книгата на Славолуб Джукич „Политически гробища“.

Чосич, като „творец на мнението“ си остана ключова личност на политическата и интелектуална сцена на Сърбия. Все още се познава по антититовистката идеология с която замъглява същността на сърбската съпротива на югославския федерализъм. Почти цялото „дисидентско“ движение в Белград по време на СФРЮ бе създадено под покровителството на кръга на Чосич. Това движение беше и си остана част от националното движение в Сърбия което кулминира по времето на Слободан Милошевич. Тогавашната антикомунистическа опозиция не само подкрепи неговия проект, но беше и неговия инспиратор. Любомир Тадић е записал, че Милошевич е взел проекта който те са осмислили! Дейността на този кръг се свежда до голо критициране на всичко без да е способно да предложи алтернатива.

Също така трябва да се има предвид и речта на Добрица Чосич при връчването на ордена от руския президент Медведев който му е връчен в руското посолство в Белград. Освен редица фалсификати за съпротивата по време на Втората световна война, впечатляващо е, че Чосич, някога автентичен противник на четническото движение в тази реч заема становище с което промовира четниците като антифашистка съпротива. Чосич прибегва до рационализии като онази, че Милан Недич е сътрудничил с окупатора, за да запази сърбския народ од страдания. Той изтъква:

„Историческата истина налага да се изтъкне антифашистката мотивация на Равногорското движение, бойните действия на четниците в първите месеци на въстанието в Сърбия и Черна гора и тяхната трайна и упорита борба срещу хърватско-мюсюлманските усташа в сърбските части на Херцеговина, Босна и Хърватия. Съдбата на това второ антифашистко движение което потъна в колаборационизъм с окупаторите през есента 1943 бе отхвърлено от съюзниците и обусловено с цената на рационализацията и най-вече с антикомунистическата идеология, стратегия и тактика за победа в гражданската война“.

Сърбия трябва да гради новата си идентичност и легитимност която ще се опира върху истината. Моралния релативизъм който изразява опортюнизма на почти целия сърбиянски елит след 2000 година, трябва да се замени с морален кредителитет. До него може да се стигне само в собствените морални ценности върху уважаването на правата на всеки човек, върху равноправието и уважението на всички. Само така в отношенията си със света и особено в региона който все още е заложенник на нейните аспирации може да излезе от тъмната и задънена историческа улица.

Пацификацията и помирението са доброволни стъпки за които Сърбия няма капацитет. За това са нужни стъпки които изискват смелост, хитрост и последователност. Тия стъпки трябва да се тачат и налагат на обществото като дългосрочна борба която никога няма да се спечели напълно. Тя изисква зрело лидерство, подходящо законодателство и съответни институции. Педагогическите мерки са част от тази политика. Народа или обществото се разпознава в лидерите които са приели неговите стремежи. Сърбския народ навремето прие Милошевич и стремежите които дълго са тачени и зад които застана целия народ. Изглежда, че народа сега е обхванат от някакви изконни стремежи които са крачка преди неговия елит. Затова е необходимо актуалния елит да следи течението на съвестта която леко извира от дълбината като израз на инстинкта за оцеляване.

Ролята на България в създаването антибългарски чувства в Македония

Виктор Канзуров

та федерация след Втората световна война, ги е провъзгласила за духовни темели на нейното съществуване.

Погрешните факти за историята, които се изучават в македонската образователна система и се разпространяват чрез медиите на югозападната българска съседка, карат повечето македонски граждани, които се смятат за етнически македонци, да са на мнение, че винаги са имали различна културна етнонационална идентичност от българите.

Силата, па бих казал и качеството, убедителността във всеки смисъл на думата, на Титовската югославска пропаганда, накарва някъде до 50-те, 60-те години на миналия век, повечето тогавашни славяноезични жители на Република Македония, да приемат македонизма като тяхна външна идентичност. Там където външното македонистко чувство не беше последвано с вътрешна убеденост в македонистките интерпретации на историята, югославската система си постигна целта по друг начин – поради страхът (и за голия живот) прекъсна диалога (поне по етнонационалния въпрос) на бащите и майките с децата или на дедите и бабите с внуците. Новите генерации масово приемаха македонистката интерпретация на миналото, бруталната и подмолна подмяна на българската история, като гол факт. В техните очи България ставаше враг, който краде самостоятелната им история и винаги е бил враждебно настроен срещу тяхната от векове съществуваща отделна идентичност.

Не без огромно влияние за приемането на македонизма, беше и чувството на незащитеност, разочарованост от България, негативните последици от участието ѝ в Първата балканска война в съюз със Сърбия и Гърция, което доведе до ужаси с елементи на геноцид и етническо прочистване на македонското българско (и не само то) население, споменът за борбата на някои български (от Сърбия, Гърция и Коминтерна финансово стимулирани) правителства срещу ВМРО, отделни погрешни и не-достойни действия на българската власт през Втората световна война, означавачи недоверие, подценяване и неразбиране на условията в които са живели местните хора, както и сбъркването при част от (по-младите) македонци, главно с комунистически настроения, на българската идея за автономия, следователно и държавност на Македония, с македонистки стремежи.

Българската комунистическа партия, с нейното поведение преди, по време и след Втората световна война, изигра не-малка, може би и решаваща роля за приемането (с елементи на невидян фанатизъм) на македонизма от комунистите македонци, а след това и за неговото разпространение сред населението на Вардарска, Беломорска и Пиринска Македония.

Тук вече може да се говори за първи крачки на официална България в създаване антибългарски чувства в (Република) Македония, не че не е имало знаци за това още в 19. век. Например в Спомените на Иван Хаджиниколов, в чиято книжарница в Солун, на 23 октомври 1893 г. се учредява ВМРО, можем да прочетем неговото болно (но актуално и днес) свидетелство за това как учителите от стара България в Солунската българска мъжка гимназия “Св.Св. Кирил и Методий” са се опитвали да си правят подигравки с македонските българи, описвайки ги с изречението: “ке ми дайш пари, ке се чинам бугарин”. Иван Хаджиниколов от 1888 до 1892 година преподава аритметика и счетоводство в Со-

лунската българска мъжка гимназия “Св.Св. Кирил и Методий”, така че свидетелството е от края на 19. век, което означава, че условията и идеите за етническото отделяне, не се раждат само във враждебните на България страни, но и в самата България, за което тя самата до ден днешен не иска да поеме отговорност.

От обидата “ке ми дайш пари, ке се чинам бугарин” до затвърдяване на мнението: “Ние не сме сърби, българи и гърци” има само половин крачка.

Друг много важен момент по въпроса за етническото отделяне българи-македонци, който почти въобще не се знае и коментира в България, е придобитото (още от 60-те, 70-те и 80-те години на миналия век) при мнозинството македонски (и югославски) граждани чувство за супериорност по отношение на техните източни съседи (и на всички други страни-членки на тогавашния Варшавски договор). Македонските граждани можеха тогава с югославските паспорти и с евтини пари да изкарват господски почивки в източноевропейските страни. Едва ли има смисъл да се говори какво означаваше тази разлика в стандарта, във възможността за пътувания и за удовлетворяване на житейските нагони и страсти – за македонисткото самочувствие по отношение и в сравнение с обикновения българин, а което беше толкова нужно (като нов елемент и аргумент) на югославската и македонската държави за затвърдяване на доктрината на македонизма у македонското население. Среднестатистическия македонец, заслужено или не, придоби чувство за себе си, че е по-ценен, че е по-висока класа от българина.

По-либералната система на югославския път към това което се наричаше социализъм и комунизъм, в сравнение с другите източноевропейски страни, особено в сравнение с България, беше фактор плюс за стечения вече у не малко число македонци навик на подценяване на българите.

Специфичния и могъщ югославски патриотизъм, който беше и социологически феномен, опитно и интелигентно внушаван, подпирал се на харизматичната фигура на Йосип Броз Тито, за силваше самочувствието на македонците и тяхната македонистка (и югославска) идентификация.

Думата българин означаваше нещо обидно, вредно, некачествено и враждебно.

В таква обстановка дочакахме рухването на Берлинската стена, 10 ноември 1989 година, първите многопартийни избори в Република Македония...

Югославската мини-империя с кървави дрехи отиде на небесно рандеву със смъртта...

След разпада на Югославия в балканския регион настъпи коренна промяна на политическата реалност, което наложи България да формира нова политика и ново отношение спрямо новообразуваните балкански държави. За съжаление такова нещо не се наблюдава сред българския политически и държавен елит.

Говора на омраза срещу България и българите в македонското общество продължава, не се уважават основните човешки права на чувстващите се като етнически българи в Република Македония, не може да се намери начин за печатане общи учебници по история с България, както и да се организират кръгли маси на които македонски и български учени, историци, публицисти, хуманисти да говорят за българо-македонските отношения, за това какво ни сближава, а какво ни отдалечава (не само в тълкуваната на историята), защо не се намира начин да се направи по-голям търговски, икономически и културен обмен между Македония и България.

Трябва да сме много наивни или не-честни към самите себе си, ако кажем, че вината за това е само на македонската държава. България от началото на прехода и след членството ѝ в Европейския съюз, не успява да се избори да бъдат преодолени стереотипите за понятието българин в македонското общество. Ясно е, че македонското общество няма доброволно, или по-добре казано, само от себе да приеме тази промяна. Но, вината на официална България за продължителното траене на тази стереотипизация, не е нищо по-малка.

Много трудно е, човек да започне да се идентифицира, поне като общо потекло и корен с нещо, което подценява(л). **За гражданите на Република Македония да приемат историческите факти, трябва първо да се унищожат предразсъдъците за българите в техните глави.**

Какъв е приносът на България в тази посока?

Тук само ще цитирам коментар от 2 април 2010 г., написан под мое интервю дадено за една българска интернет медия. Чита-

телят, не случайно се подписал с името "Сизиф".

"Каквато и да е историческата истина, не можем да очакваме от македонците да са 'фенове' на българското днес. Промиването на мозъци в самата Македония е само едната страна на монетата. За другата не се говори, защото просто не е изгодно на никой в България. Погледнете за каква държава, за каква корупция, престъпност и за каква посредственост и безхаберие става въпрос в милата ни родина през последните десетилетия във всички сфери на обществено-политическия живот. Как искате някой да желеа да се родее с нещо подобно? Дали поведението и морала на българските политици, на администрацията по различните институции, на обслужването по курортите, на митничарите и на полиците по улиците, на стандарта на живот на българите, на разбитите улици и пътища, на тоталната чалгизация на нацията - дали нещо от това може въобще да пасне на нечие разбиране за класа и за висока и развита култура и цивилизация? Елзаските германци са били склонни да се смятат за французи още от 19. век, когато пред тях са стояли примерите на Френското Просвещение и френската култура, наука и политика, на Френската Буржоазна Революция, на Волтер, Русо и Наполеон, защото са имали за пример неща и постижения, с които са били полъскани да се родят. Има една прост факт - 'пътят към истината е най-къс чрез личния пример'. А личният пример на България и на българското е повече от очевиден какъв е. Никой обаче не си дава сметка за този прост факт, когато говори за поведението и отношението към България на съвременните македонци".

На тези думи на "Сизиф" само бих добавил един въпрос - кои хора бяха предопределени, майде да не се лъжем - от Държавна сигурност, уж да разобличават доктрината на македонизма и да монополизират македонския въпрос в българското публично пространство?! Какво направиха те и не е ли вече време да си зададем следващия въпрос - не бяха ли нарочно сложени за да не се постигне нищо, то ест чрез тях, техните (не)дела, тяхната омраза и македонофобия, македонските граждани да подържат стереотипите за българина и България.

Вместо либерален пристъп, който допуска човек сам да решава за собствените възгледи, с коментари в България по адрес на Македония най-често се явяваха - дирижирано крайни хора, с колективистки разбирана, с искана македонците задължително да бъдат такива, както те са ги замислили. Нищо, че тази Македония от романите на Димитър Талев не съществува вече, нищо, че са създадени разлики в манталитета...

Риториката на самопрогласилите се адвокати на македонската българщина, по отношение на Македония, не се различаваше много от тази на някой колеги на Иван Хаджиниколов от Солунската българска мъжка гимназия "Св.Св. Кирил и Методий" от края на 19. век, не се различаваше от политиката на Александър Стамболийски, на Кимон Георгиев, от това, което последваше 9 септември 1944 г.

Тази риторика беше, и е конфликтна, и обслужва само интересите на силите и центровете, които не искат добросъседски отношения между Македония и България, и особено не, приемане на историческите факти в Република Македония.

Македонското общество трудно приема какъвто и да е диалог, особено по деликатните за него въпроси, защото то не е преживяло катарзис или събитие, което води към прочистване, както обществата на може би всички други източноевропейски посттоталитарни държави са преживяли.

"Отделянето" от Белград, създаването на независима и самостоятелна Македония в 1991 г., повече се случи като рефлекс на тогавашните (и сегашни) геостратегически обстоятелства, отколкото като силен вътрешен стремеж, както беше в Словения, Хърватия и Косово. Военният конфликт от 2001 г. от началото приличаше на някаква дирижирана обстановка и беше plombиран преди да се стигне до крайната болка, преди да се развие масова промяна в съзнанието на хората.

Всяка източноевропейска страна има една или повече дати (от прехода), които са пресечни точки в тяхната по-нова история. Македония е може би единствената страна която няма такава дата, след която нещо коренно се променя в начинът на мислене (и работене) на хората (а което е нужно и за развитието на една човешка индивида).

Затова стереотипите в македонското общество остават, и тежат.

Проблемът на Република Македония е по-различен от проблемите на други бивши комунистически или псевдокомунистически страни. Главното съдържание на македонизма като водеща характерна черта на тази държава не е толкова в това, че той фалшифицира и краде чужда история, а в непрекъснатото му състояние на конфликтност. Македонизмът е еквивалент, сино-

ним на конфликтност. За да съществува, той постоянно се храни с конфликтни отношения със съседите, с България, Гърция, Албания, Косово, пък и със Сърбия, но това е едно малко по-деликатно отношение на странна комбинация между сърбоманство, уж някакъв нов, античен македонизъм... По много начини този македонизъм е свързан с великосръбската идеология, неговото състояние на конфликтност е фактически придобито от нея. И управляващият елит във всички сфери - културни, писателски, политически, бизнес и пр. се нуждае от такава конфликтност, за да може да манипулира общественото мнение и да се явява като защитник на този македонизъм.

Проблемът в България е, че тези, които се занимават с македонския въпрос, самите постоянно излъчват конфликтност (не само към Македония) и македонизмът ги приема като свои идеални спаринг партньори. България позволи дежурни коментатори на македонската тема да станат хора, които сами по себе си освен с конфликтност, нямат с какво друго да се появяват в медийните среди. Те, независимо от декларираността им, помагат сърбоманско-болшевишкия македонизъм да оцелее. Самопрогласилите се адвокати на македонската българщина, колкото и да знаят историческите факти, не живеят в Македония, нито са живели там по времето на т.нар. социализъм и от прехода насам, и просто не познават психологическата структура на македонизма.

Двете крайности чудесно се подържат и си помагат, на сметка на тези, които истински искат сближаване между двете държави. Дежурните критици на македонизма в българското публично пространство, със своята наглост и отрицателност, подържат стереотипите за българите в македонското общество, които се засилват и с форсирането им и сътрудничество с отбрани от тях българи от Македония, които много често са шовинисти-парадери, доносници на сегашната и бившата македонска Държавна сигурност или са хора, които говорят, че са българи само в България, но не и в Македония.

Душевната и духовна нечистоплътност на монополистите на македонския въпрос в България и понтийпилатовското измиване ръце на (святната част) на българското общество от тях и от техните ланаирджийски акции, заедно с всички прегрешения на България по отношение на Македония в миналия век, допринася етническото отделяне българи-македонци в Република Македония да се приема не като регресия, а като еволюция. Говоря за една част от исторически ограмотените хора. В езика и разбираната на по-склоните към пристрастия, а все пак частично научили фактите от историята македонци, това се тълкува с думите: цар Самуил се коронясал като български цар защото не имало друга корона на която да се позовава; такава е било времето, не сме имали държава (за българското етническо деклариране на македонските възрожденци и революционери); македонската нация и македонският език са признати (а не създадени) в АВНОЮ и АС-НОМ (антифашистките събрания на народните освободения на Югославия и Македония - 1943 и 1944 г.) и пр.

Като някакъв антибългарски и антимакедонски център много добре да дирижира обстановката - никак да не се получи шанс за разумен диалог по историческите въпроси и Македония постоянно да е противопоставена на България. От всички съседни на Македония страни българското присъствие в македонския публичен живот е несравнимо най-малко.

Македонците с българско съзнание, поставили си като цел преодоляването на стената между днешните държави Македония и България, включително и трудната и опасна публична работа на демистификация на историческите фалшификации и противопоставяне на стимулираната от македонската държава в обществото българофобия, досега бяха оставени сами на съдбата и на репресиите от македонският държавен и медиен апарат.

С техните разбирана за историята, те още не са интегрирани в македонската държава, а с критичния им тон към безхаберие то на българската държава, намират се между чукът и наковалнята и в момента чакат отговор на подадената ръка, от свестните хора в двете страни.

Във връзка с препечатаната статия в 62-63 брой на Бюлетина „Божидар Димитров е фурнаджийска лопата в Македония се компрометира“ и думите на Виктор Канзуров: „Големият патриотар Велизар Енчев, който непрекъснато - години наред - искаше да му бъде гост, наскоро също каза: „В нашата телевизия не може да се атакува Божидар Димитров“, г-н Велизар Енчев изпрати следното опровержение:

“Никога не съм се срещал, разговарял или договарял с г-н Канзуров. Нямам честта да познавам това лице. Приписваните ми думи не отговарят на истината...”

Велизар Енчев

„На Санджак трябва да се признае някакъв вид регионална автономия“

„Властите в Белград обструират промените в Санджак, докато Агенцията за приватизация произвежда социални случаи – тя функционира по принципа: малко мафия, малко политици, малко незнание на работниците“

Хелзинкия комитет за човешки права през юни 2009 година в Нови Пазар проведе втора поредна среща в рамките на проекта подкрепен от Делегацията на Европейската комисия в Република Сърбия (EIDHR). В рамките на темата на тази среща „Икономическите проблеми и перспективите за развитие на Санджак“, дискутираха над 30 участници, сред които предприемачи, представители на земеделски сдружения, представители на занаятчийски сдружения, представители на сдружения на обувни работници, представители на текстилни занаятчии, както и представители на международни организации (USAID, Европейско движение Нови Пазар). Докладчиците, Димитър Боаров (журналист и икономически анализатор) и Рамиз Палевац (началник за стопанство в Нови Пазар) изнесоха своите виждания на световната икономическа криза и проблемите на „домашния терен“, но и остро критикуваха социалните и икономически мерки на Правителството на Република Сърбия.

Това което бе изтъкнато в увода, е спецификата на Санджак в икономически смисъл – това е един от най-изостаналите райони на Сърбия, с икономически параметри които показват опустошаване на стопанството, предизвикано от липсата на грижите на държавата и на всички власти след 2000 година. През деведесетте години градовете от тази област бяха известни по високо развитата текстилна индустрия (джинс платно), кожа и обувки. По средата на деведесетте, само в производството на джинса работеха 15 000 души (през 2007 година тази бройка спадна на пет-шест хиляди). По сведения на Европейското движение със седалище в Нови Пазар, през периода 1994/5 се произвеждаха и продаваха 20 милиона чифта костюми на годишно равнище и около 3 милиона чифта обувки. Днес в Нови Пазар се произвежда до милион, което означава спад с 95%, а 5% се произвежда но нередовно. Това бе златния период на стопанското развитие на този район – стопанския бум който в периода на войните, санкциите и бежанските вълни от Босна и Херцеговина успя да се укрепи и развива най-много благодарение на търговските връзки с Истанбул. Покъсно вноса на евтина стока от Китай и Турция принуди местните текстилни компании да излезнат от работата.

Днес в Санджак, според сведенията на Световната банка, активно живее бедна популация. Само две общини, Нови Пазар и Тутин, в цялото население на Рашка област (съставена от 5 общини) представляват 55%. В Златиборска област, преостаналите 4 общини в състава на Санджак (Сйеница, Прибой, Прийеполе и Нова Варош) представляват 52% от безработните (Златиборска област е съставена от 10 общини). Например, в Нови Пазар има 22 000 безработни а градът има около 125 000 жители. Това е град който има два университета и в този смисъл има високообразовани млади хора които нямат място за работа. Бедността

в Санджак по някои оценки най-много засяга именно тия млади хора след това лицата с увреждане и ромите. Промисленото производство е спряло. Фирмите които някога са работили, текстилният комбинат „Рашка“, фабриката за килими, мебели и рибарника „Войин Попович“, „Санджак-транс“, гостилничарското предприятие „Липа“ са или под фалит или са продадени по нищожна цена („Липа“ е продадена за милион и триста евро).

„На Санджак трябва да се признае някакъв вид регионална автономия“ – подчертава Димитрийе Боаров, защото всички икономически показатели отпрат на това, че от държавата не трябва нищо да се очаква въпреки, че Санджак се нуждае от нейната помощ. Боаров обяснява тази теза с редица данни които сочат, че държавата е в криза, няма валутни резерви централизирана е и не е в състояние да помогне, „защото областта не може да се развива от Белград“. За да има някакви шансове Санджак трябва да има някакви правомощия.

В каква криза е държавата Боаров презентира с редица икономически показатели: Сърбия миналата година приключи с 8,5% ръст (въпреки че кризата се чувстваше до средата на годината) а през 2007 година също имаше висок ръст от 6%. Значи, Сърбия е имала висока експанзия през последните две-три години. Но през април 2009 година вече се чувстваше катастрофата за което свидетелстват следните сведения: спад на индустриалното производство каквото не е имало през изминалите осем години от 7,1%. В сравнение с март 2008 година спада на индустриалното производство е 21,1% (това имахме само през 1991/92, по време на Милошевич). Вноса е спаднал за 25%. Кризата опустоши държавните финанси е според Боаров, въпроса е дали и след ребаланса на бюджета (ребаланс от 30 април 2009), ще трябва отново да ребалансираме бюджетите. Само през април, въпреки че бе планиран спад на прилива в бюджета от 10 на сто, имахме спад на доходите от ПДВ от 26%, и спад на приходите от ПДВ от 28 на сто. На домашния пазар доходите от ПДВ спаднаха за 20%, митническите приходи са минус 38%. Доходите от акцизите спаднаха с 8,2% защото с 40% е намалял вноса на суровия нефт, а с 50% е спаднало потреблението на течен нефтен гас. За 55% е спаднало потреблението на газа.

Така че проектираният бруто вътрешен продукт от 2% е невъзможен и вероятно ще бъде 5 до 6%. Всеки един процент носи със себе си нови 30 милиарда долара дефицит в държавния бюджет (поред думите на Йелашич). Боаров уточнява, че кризата не е предиведна на време и че е сериозна и трудна. Обаче неговите прогнози са оптимистични: „Кризата ще спре след година, но ще трябва пет до шест години да се достигне това което сме имали 2006, 07, 08 година“.

В този смисъл благоприятно обстоятелство представляват аранжиментите с ММФ, което има ефект от 6 милиарда евро, въпреки че 2 милиарда са помощ на текущата ликвидност. Трябва да се напомни, че тази бройка от 6 милиарда е за поддържане на икономиката, но не и за развитие. Но държавата пак ще се измъкне, напомня Боаров, „защото от 2 милиона и 400 хиляди заети, над два

милиона получава заплата от бюджета, така че всъщност не се знае от какво се живее в Сърбия! Защото взимаш от едната половина, а втората половина живее от това". Това е прекалено тежко бреме за бизнесмените, за предприемачите, но това не е нерешима ситуация. Държавата, освен че не може да помогне, е длъжна милард и 400 милиона евро. Значи пропаданията са чувствителни в някои водещи стопански отрасли – в строителството, само през тази година е спаднал обема на договорените строителни работи в сравнение с миналата.

Държавата не може вече да пести пък и всяко по-нататъчно пестене би било опасно защото държавата ще увеличи с това дълговете си към стопанството. А ще спадне и търсенето. Никой не вижда решение в намаляването на публичните разходи както предлагат някои анализатори. Това не може да се приложи в Сърбия в големи размери, защото ако примерно Сърбия има 7 милиарда евро годишен бюджет, Хърватия, която има двойно по-малко население, след тазгодишния ребаланс, нейният бюджет е 15 милиарда евро. Нашият бюджет е същият както и на Словения която има 4 пъти по-малко жители. Ако държавата иска да се запази, нейната инфраструктура, трябва да плати някакъв минимум (полиция, администрация, целият обществен сектор) за нашите нужди, но държавата си има и долен праг на разходи. „В този смисъл, единствената препоръка е да се държи за палтото на Европейския съюз. А от Русия да не се очаква много. Що се отнася до политическите условиявания, всички условияват и по някаква логика трябва да бъдете с тия които за същата цена на политически условиявания ви предлагат повече”, счита Боаров.

Рамиз Палевац е съгласен, че държавата няма да помогне. Това заключава контактите с Агенцията за приватизация („агенцията за мен е държава”) която е в рамките на Министерството на икономиката, под надлежността на вицепремиера Динкич: „Те ми казват, недей да си толкова гласен, много атакуваш Правителството, Динкич, много говориш с имена. Аз не знам как ще се решават проблемите, ако тия проблеми не се назоват с истинските им имена. Как някой няма да отива на лекар когато го боли. Трябва да кажеш какво те боли за да се лекуваш. Ние трябва да вървим по този ред, да слагаме нещата на мястото им”. Проблемите се виждат предимно в комуникацията с Агенцията за приватизация. Именно, Палевац от опит с предприемачите, както и със синдикатите в Нови Пазар, отбелязва празнини в прилагането на закона и в работата на определени служби. Като пример той сочи, че е трудно да направи индустриална зона в тази област, особено когато се вземат цените на жилищата в града и земята в околността – чуждите инвеститори не намират, че това са благоприятни условия за инвестиране. Допълнителен проблем са нерешените собственически въпроси на тази земя. Ако инвеститорът пита „чия е”, ще получи отговор че е „обществена”. След това, по процедура, Агенцията по приватизация трябва да издаде уверение за собственост за да може изобщо да се отива на преговори с потенциалните купувачи. Обаче, според опита на предприемачите, тяхната служба е много бавна и неефективна дори и на тази първа стъпка.

Бяха отправени и критики към правителството за дискриминаторна политика към Санджак. Именно, едно от последните решения на правителството беше намаление на администрацията, а според думите на Палевац, в Нови Пазар им е казано, че вместо броя на работниците в администрацията, трябва да се намаляват заплатите (това решение е взето, след като заплатите два пъти са намалявани).

Също че няма пари от приватизацията които са назначени за развитие на стопанството – кредити за насърчаване на ликвидността не съществуват, получили са ги само пет-шест фирми: „Когато отидете в банката, казват, че няма пари”. Развитие на предприемачеството спира и поради все по-голямото обедняване на гражданите, предприемачите не успяват да продадат производството си (купувачите им плащат 5 до 10 процента от цената).

Като макроикономически проблеми са изнесени липса на автомагистрала през Нови Пазар и областта, липса на железница – значи, няма основни условия които да привлекат чуждите компании.

Като политически проблеми Палевац сочи децентрализацията т.е нейното непровеждане: „Парите трябва да се деакмулират в Белград”.

Що се отнася до положението на работниците (от които повечето стачкуват повече от година) приватизацията се провежда така „че се чупи от главата на работниците”, защото ако погледате договорите за приватизация най-много членове се отнасят за това как да се отпуснат работниците.

По време на дискусиата повечето работници от споменатите фирми в Нови Пазар изнесоха собственото виждане на проблемите. Те нямат доверие на държавата, считат че приватизацията е проведена във вреда на работниците и засега единствено те мислят дали и по какъв начин да радикализират протестите.

Бивш работник на фирмата „Войин Попович”: „Искам министрите, премиера и всички които някога са идвали в Нови Пазар да си припомнят къде се намира Нови Пазар, защото ако искат да отидат в Европа, най-напред Пазар трябва да влезне в Сърбия”. Те чувстват дискриминацията от Белград без оглед дали са сърби или бошнаци и в този смисъл етническата дистанция между работниците е невидима:

„Защото аз като сърбин не се чувствам сърбин, не знам какво съм.. толкова са ни застрашени правата, че не знаем нито къде сме нито какво сме.. тук не съществуват никакви закони”. Държавата, според думите на този работник не се изяснява с прилагането на законите, а по наплащането на данъците, по изпращането на инспекциите от Белград или по „плащането на глобите ако не си вързал колана”. Припомня, че те (като работници) още няма да радикализират протестите, защото все още чакат някой да забележи че и Санджак е част от Сърбия.

Друг работник от същата фирма вижда проблема в Агенцията за приватизацията: „Властите в Белград обструират промените в Санджак. Агенцията за приватизацията произвежда социални случаи”. „Тази институция функционира по принципа, малко мафия, малко политици, малко незнание на самите работници”. Счита че приватизацията не е донела полза, използвана е само за отпускане на работниците а не за увеличение на производството.

Предприемачите критикуваха основно политиката на правителството: „Преход, преминаване към системата на пазарно стопанство носи със себе си много проблеми и много държави се изправяха пред този проблем. Но тук има дискриминация и то от страна на държавата, към работниците, областите, градовете и това все още продължава с ненамалена жестокост. Политиката се меси, и то най-много с курса на динара, защото той изкуствено се поддържа, след това счита, че предприятията се продават на по-ниски цени от пазарните (пример на НИС) и то поради политически причини”.

Хелзинкски комитет за правата на човека

Сърбия и Босна: Ключът на регионалната сигурност

Стабилизирането на региона зависи от консолидацията на Босна и Херцеговина. Дейтънското споразумение, което е в основата на сегашното вътрешно устройство, не е достатъчно. Именно, необходимо е дограждане което да направи и Босна и Херцеговина функционираща държава. За това е съзнателна и международната общност която от известно време третира Дейтънското споразумение като част от процеса който трябва да продължи.

По-изразеното завръщане на международната общност на Балканите в началото на 2009 година, означава начало на по-активно ангажиране. Инициативата тръгна от новата американска администрация. Обаче, сдружените усилия на Европейския съюз и САЩ с известна ревизия на Дейтънското споразумение да направят от Босна и Херцеговина функционираща държава, в първият „бутмирски кръг“ приключиха с пълен провал.

Двете рунди разговори на представителите на държавно-политическия лидер БиХ с Карл Билт (ЕС) и Джеймс Стайнберг (САЩ) водени през октомври (19 и 20) във военната база в Бутмир, не дадоха резултати даже със символичното раздвижване и приближаването на становищата на местните лидери, към предложената реформа на Конституцията на БиХ. Тоест, „бутмирската хартия“ не бе приета. Съдържанието на Бутмирската хартия не бе напълно представено в обществеността, но същността на този въпрос е засилване на ролята на централните органи на властта, формиране на правителство вместо съвет на министрите и засилване на президентската длъжност. Вътрешното поляризиране между двата ентитета, трите национални общности и (не) функциониращата централна власт изглежда бе още по-задълбочена. Дейтънското споразумение устоличи два ентитета с различно вътрешно устройство. Република Сръбска е изразително централизирана, докато Федерацията БиХ бе децентрализирана и то по етническият принцип който блокира функционирането и на този ентитет. След неуспешният опит в Бутмир, премиерът на Република Сръбска (РС) Милорад Додик отправи призив към местните лидери да се срещнат в Бая Лука (30 октомври) и да се опитат да намерят изход без международни посредници. Обаче, никой от местните лидери не се отзова на поканата.

Ролята и влиянието на Белград върху актуалните събития в Босна и Херцеговина на този етап не са достатъчно прозрачни. Най-високите официални лица, на първо място президентът на Републиката Борис Тадич и министърът на външните работи Вук Йеремич, споделят еднообразно становище според което, Сърбия „подкрепя Дейтънското споразумение, тоест, Сърбия е готова да „подкрепи всичко за което се договарят трите народа“. Тъкмо тази формулировка, особено нейната втора част, доведе до недоумения които произведоха криза в съседната държава. Да си припомним, преди войната в Босна, Сърбия също подкрепи „всичко онова за което се разберат трите босненско-херцеговски народи“.

Заедно с Хърватия, Сърбия (по това време СРЮ), е гарант на Дейтънското споразумение и въз основа на него, а особено от премиерския мандат на Войслав Кошунница (2004 -2008) тачи особено близки „специални отношения“ с Република Сръбска.

Становището на Белград

Заканите на Милорад Додик, че ще разпише референдум за самостоятелна Република Сръбска, неговите критики за сметка на високите представители на ООН в БиХ, или, например, за бойкотирането на органите на властта в Сараево, доведе Белград като „гарант на Дейтън“ в позиция да заеме становище което до значителна степен ще повлияе на нейната позиция и аспирациите по отношение на ЕС.

Сръбският политически и интелектуален елит, освен че счита Република Сръбска за (легитимна) военна плячка вътре в Босна и Херцеговина, дългосрочно разчита с възможната за прекомпозиция на областта. Република Сръбска също използва това като главен аргумент в решаването на „националния въпрос“ на балканските етнически общности. Сърбия всъщност счита, че в замяна на независимостта на Косово (без частта северно от Ибър), може да получи Република Сръбска. Това съпада и с нейните военни цели на територията на бивша Югославия в началото на деведесетте години на миналия век. Стратегията на Белград през последните десет години бе твърдо поддържане на статуквото в Босна и успя да повдигне очакванията във връзка с разделението на Босна. Освен това, Белград и със „специален третман“ на Република Сръбска и нейния актуален лидер Додик (който всеки ден присъства в Белград) практически работи за поддържането

на постоянна нестабилност на западния съсед.

Самата Сърбия под бремето на финансовата криза частично „ресетира“ външнополитическата си ориентация. Сред приоритетите подчертано се върна към настояването по-скоро да се нареди сред кандидатите за членство в нея. Това значително влияе и на промяната на становището по отношение на Босна и Трибунала.

Това подразбира, че Сърбия, въпреки и недостатъчно, е променила становището и своето отношение към РС. Така президентът Тадич заяви, че „Сърбия силно и честно подкрепя цялостта на Босна, защото по този начин защитава собствената си цялост. Сърбия не иска дестабилизация на областта, защото това ще има катастрофални последици по икономическата и сигурността ситуация в нашата страна“. Освен че и по-нататък настоява върху Дейтънското споразумение като основа, Тадич изтъкна, че е „важно да изградим един нов дух на разбирателство в Югоизточна Европа, особено в страните на бивша Югославия, да покажем конструктивно че можем да решаваме и спорове, които, естествено съществуват сред държавите, но и във всеки момент да проявим регионална отговорност и ясна цел, а това е членството в Европейския съюз. Само по този начин можем да постигнем нашите отделни национални цели.

Международни актьори

Дисфункционалната нестабилност на държавата Босна и Херцеговина е траен източник за възможната нестабилност на Балканите. Поради тази причина, важните международни фактори, преди всичко САЩ, ЕС и Турция се върнаха на балканската сцена. Въпреки че Западните Балкани не са сред приоритетите на външната политика на Барак Обама през пролетта на 2009 година, на Балканите пребиваваше вицепрезидента на САЩ Джоузеф Байдън. Трите столици които обиколи по този повод, Сараево, Белград и Прищина, са ключов триъгълник за стабилността на областта.

Посещението на Президента Абдулах Гул в Сърбия промовира по-активната роля на Турция в областта. Сръбско-турския диалог на най-високо равнище е от първостепенно значение, защото, както каза президентът Тадич, отношенията на Сърбия и Турция са „на най-високо ниво в историята“.

Посещението на президента бе предизвикано от посещението на министъра на външните работи Ахмет Давитоглу (юли). Програмата на пребиваването на министъра обхваща и Санджак, където с домакина Вук Йеремич, подготви помирение на лидерите на двете най-значителни санджашки политически партии, Расим Ляич и Сюлейман Углинин. В Сараево турския премиер заяви, че Турция е „гаранция за териториалната цялост на Босна и Херцеговина“.

Засиленото ангажиране на Турция, най-силната страна в областта и членка на НАТО, нейната традиционна заинтересованост за територията на Балканите и готовността финансово да участва в определени проекти (пътница в Санджак, ислямски център в Сърбия), също може да бъде един от стабилизиращите фактори на тия пространства.

Посещението на президента Гул в опозиционните кръгове които подкрепят засилването на ролята на Русия в областта не бе приета с одобрение.

Всъщност, бе предвидено президентът Гул да се обърне към депутатите в Скупщината на Сърбия но това бе отказано, защото повечето опозиционни партии се захваняха с бойкот. Вместо предвиденото посещение на Санджак, той обиколи Нови Сад. В обширното интервю което даде на седмичника Данас, Гул особено подчерта, че Турция придава голямо значение на това, че „Босна и Херцеговина пази своята териториална цялост, мулкултурния и мултиетнически състав и суверенитет“. Допълни също, че подмолните опити срещу надлежните в централното управление „няма да донесат нищо добро за нито една етническа група“. Както в ЕС и САЩ и Турция, според Гул, иска в Босна да надделее интеграцията а не фрагментацията.

Позицията на Русия

Русия, като членка на контакт групата, от началото е включена в решаването на босненския въпрос. Обаче все до идването на Владимир Путин нейното становище не се различаваше значително от останалите членки на групата. През последните години Русия зае напълно ясно становище. Изглежда, че повече е във функция на надпреварата със САЩ. Същевременно, своето ново присъствие в областта Русия реализираше чрез икономически похвати. В Република Сръбска тя се фокусира на енергийните

капацитети подобно както в Сърбия (Рафинерията в Босненски Брод, на пример).

Краткото посещение на Медведев на Сърбия (октомври) в Белград бе забелязано като засилване на позицията на Сърбия в предстоящите преговори за бъдещето на Босна. На тържествената академия подготвена в чест на освобождението на Белград (20 октомври), до президента Тадич седеше и премиерът на РС, Милорад Додик. Обаче според телевизионните снимки при прякото предаване на тържеството руският президент не се поздравя с Додик. За уж „кратката среща“ между Медведев и Додик явиха само агенциите Игартас и Срна, но други потвърждения, дали и по какъв повод се е стигнало до нея, нямаше. Руският посланик в Босна Александар Боцан Харченко заяви, че „Русия се застъпва за концепция на засилване на централните институции със силни ентитетски институции“.

Посещението на министъра на външните работи Сергей Лавров (5 ноември) беше в съчетание с известното становище, че ще подкрепи всичко за което се договорят трите народа. Това по същество е подкрепа на официалния Белград. Изтъкна, че Русия, като активен член на Съвета за провеждане на мира (PIC), иска Канцеларията на високия представител на международната общност (OHR) да се трансформира в Канцелария на европейския представител (EUSR), който би си сътрудничил с БиХ на ниво консултации и координации, но без налагане на решения отвън и намеса във вътрешните работи на БиХ. Лавров също каза, че Русия е за премахване на „бонските правомощия“ с които се дава мандат на високия представител в БиХ да сменява избраните официални лица и налага закони.

Ролята на Хърватска

От 2000 година Хърватска промени отношението си към Босна и Херцеговина, т.е. отказа се от контрола на хърватите в Босна. Президентът Стипан Месич имаше най-революционно становище по отношението на хърватите в Босна и Херцеговина но и на нуждата от ревизия на Дейтънското споразумение. Едно от неговите най-нови послания отправено към официален Белград е, че „на сърбите БиХ би трябвало да им бъде родината, а Сараево столица“ и че „трябва да креират политиката си в тия рамки“. Допълни, че на „Додик отговаря създаване на трет ентитет защото така напълно ще маргинализира хърватите“. Месич подчертава, че е „илюзия да се отдели която и да е част от БиХ, с която илюзия се създава несигурност в тази държава и я отдалечава от европейските интеграции“.

Йеремич в акция

Значителна част от своята невсекидневна дипломатическа енергия, сръбският шеф на дипломацията Вук Йеремич концентрира върху Босна и Херцеговина. Още преди първия кръг от „бутмирските преговори“ Йеремич, според медиите, ненадейно отпътува в Бая Лука. Според информацията на някои от тях (Данас), целта на посещението на Йеремич е била да убеди Додик да не радикализира отношенията на ентитета с Канцеларията на високия представител: „Вук Йеремич отиде да усмирява Милорад Додик“ заяви неименуван източник на този лист. По време на първата част от разговорите в Бутмир (9 октомври), Вук Йеремич пребивавал в Истанбул на министерската среща Процес на сътрудничество в Югоизточна Европа (SEECP). Според кратка агенционна информация, по този повод е имал отделни срещи с турския и босненско-херцеговския колега Ахмет Давитоглу и Свен Алкалай.

Пред втората рунда разговори в Бутмир, делегацията на седемте представители на парламентарните партии на Република Сръбска се среща в Белград с президента на Сърбия Борис Тадич. Според медиите, той е поръчал на парламентаристите, че Сърбия няма да се меси в преговорите които водят представителите на САЩ и ЕС с политическите лидери на БиХ, но подчерта, че би било полезно чрез „бутмирските преговори“ да се стигне до компромис. Значително по-двуусмислено от това е посланието на Тадич към парламентаристите че „Сърбия е моя политическа отговорност, а вие сте моя морална отговорност“.

Оправдавайки се на конференцията за журналистите, проведена след срещата, че не е имал преглед на цялото предложение на международната общност за което се разискваше в Бутмир, Тадич все пак подчерта, че „не подвежда под въпрос гласуването в ентитета“. Отстояването върху опазването на тнр. ентитетско гласуване дава възможност за блокиране на решенията на централните органи, едно от иначе, най-твърдите становища върху които инсистира Република Сръбска.

След фиаското на „бутмирските преговори“ Вук Йеремич отново отпътува в Босна и Херцеговина, този път в Сараево, къ-

дето, освен с домакина, министъра на външните работи на БиХ Свен Алкалай, за първи път се среща с Харис Силайджич, лидер на Партията за БиХ, сега член на тричленното Президентство на БиХ. По време на тия разговори, Йеремич каза, че Босна и Херцеговина е „най-близкият и най-важният съсед на Сърбия“ и искаша готовност, че Сърбия ще „помогне на БиХ в стабилизиранието ѝ за да може по-бързо да напредва към ЕС“. В Бая Лука след разговорите с Додик той заяви, че ситуацията в Босна не е идеална, но и че „няма място за каквито и да е стълкновения, където и да е на Балканите“.

Какво се очаква от Сърбия?

Бройните регионални и международни наблюдатели считат Милорад Додик за най-отговорен за ескалиране на вътрешните напрежения в БиХ. Изявленията от типа, че не „обича Босна и Херцеговина“, той потвърждава с честите си пребивавания в Белград. Добрите отношения с Белград той почна да тачи още по времето на Слободан Милошевич, укрепи ги по времето на Воислав Кошунница, а в последните две години е постоянен придружител на Борис Тадич.

Същевременно, част от сръбската опозиция и проруските медии (Печат) обвиняват Додик и Тадич за „конструктивност в налагането на международни решения за БиХ“. Освен това, особено обвиняват Додик за подкрепа на кандидатурата на БиХ за членството в НАТО позовавайки се на неговото изявление „Имайки предвид бъдещето, мисля че е важно да продължим с изграждането на пътя към НАТО и че в това отношение ще получим нещо което мнозина не искат да видят, а това е гаранция на стабилността“.

С оглед на обстоятелствата в които Сърбия се намира, трудно е да се твърди със сигурност дали Сърбия напълно подкрепя Додик, или му „извива ръцете“. И самата Сърбия се намира в процеса между желанието да осъществи „националния блян“ за обединението на всички сърби под един държавен покрив, от една, и съзнанието за реалната възможност за банкрут и на сегашната държава в „сведените“ граници, от друга страна. Няма съмнение, че също така, тъкмо поради изостряната на вътрешните отношения в БиХ, тя се намира под натиска на някои международни актьори. Това си личи и от дискретното предупреждение от Вашингтон отправено чрез Даниел Сървер, от Американския институт за мир. Сървер напомня, че Сърбия не подрива стабилността на Босна както някога го правеше, защото в Белград осъзнават, че нестабилността на БиХ вреди върху изгледите за членство в ЕС. Сървер, обаче, добавя че не се виждат „ясни и недвусмислени сигнали от Белград, че няма да позволи интересите на членството в ЕС да бъдат унищожени с авантюризма на РС“.

По-конструктивна роля на Белград очакват и тукашните западноевропейски посланици. Посланикът на Швеция Кристер Брингос, като председаващ ЕС, изрази очакване, че „Сърбия активно ще се включи в решаването на всички проблеми в БиХ“.

Бутмирските процеси трябва да продължат и по-скоро да се вземе решение за ревизия на конститутивното устройство на Босна и Херцеговина. Това е необходимо защото консолидацията на БиХ слага точка на аспирациите на Белград и намалява изнудващите потенциали на Сърбия по отношение на областта и международната общност.

В пакета мерки трябва да се включи и реорганизацията на цяла Босна и Херцеговина по принципа на регионални цялости които биха задоволели историческите, икономическите и социалните критерии.

Това отваря простор за конструктивно действие на Сърбия в реинтеграцията на областта което значително може да намали фрустрациите на проевропейските и прореформистките политически елити. С укрепването на проевропейския курс, областта може да стане двигател в преодоляването на десетилетната блокада.

Същевременно, с премахването на етническия принцип като критерий за решаването на етническите спорове, ЕС се връща към своите основни ценности без които няма силна и стабилна Европа.

Адекватното затваряне на балканската криза засилва европейската позиция и нейната кредитбилност в решаването на кризисните ситуации. От друга страна, укрепва ролята на САЩ и НАТО като гаранция за сигурността в областта. Конструктивната роля на Турция профилира тази страна като значителен партньор на региона и ЕС. Също, релативизира дълбоко залегалния стереотип за ислямските страни като изключително радикални и подриващи фактори на световната арена.

(анализ на Хелзинския комитет за защита на правата на човека)

Как светът посреща марсилийския атентат?

Дни наред световните осведомителни агенции разгласяват информации и различни версии за Марсилийския атентат. На 12 октомври в „Матен“ публикува речта, която крал Александър е трябвало да произнесе в Париж на официалния прием. „Ние, между другото се казва в нея, уважаваме и адмираме Франция не само заради ролята ѝ, която е извършила в нашата национална съдбина, но и за нейната универсална роля, която тя непрекъснато играе със светлината на своите мисли и със своето световно творчество. Ние я адмираме и заради праведността ѝ и героизма ѝ винаги, когато трябва да брани правдата против самоволието и силата в международния живот..“

Докато по страниците на редица европейски вестници, включително и някои български, се леят сълзи и се осъжда атентата, откъд Океана, в Америка, се чуват други безпристрастни гласове. Така във в. „Ню Йорк пост“ от 10 октомври 1934 г. американският писател Луис Адамик пише: „За да се отговори напълно за причините, които предизвикаха убийството на крал Александър, трябва да се напише цяла книга. Аз посетих всеки кът от кралството на Александър

и в продължение на десет месеца бях под влиянието на две вълнения. Едното беше радостта ми пред неизравимо прекрасните области на Словения, Хърватско, Сърбия, Далмация, Босна, Херцеговина, Черна гора и Македония, всички от тях населени от забележително гостоприемни и щедри хора.

Другото вълнение беше онова на мъка пред ужасната политическа агония и страшните икономически и социални условия, които са съдбата на тази прекрасен народ.

Срещнах жени и мъже, които са били мъчени в кралските затвори в Белград, Загреб Нови Сад, Скопие, Люблина и Сараево. Срещнах хървати, чиито мишници бяха обгорени от нажежени въглища в кралските стаи за мъчение. В маларичните села на Македония аз наброих много политически изгнаници, които умираха бавно, осъдени от кралските съдилища...

Нямаше свобода на печата и събранията. Книгите се конфискуваха. Писатели и журналисти, които дръзваха да пишат истината относно режима в Белград биваха затваряни в затворите на маларичните села на Македония.

Сега, деветнадесет месеца, след като се видях с крал Александър, той е убит от куршум. И когато пиша това, аз не знам кой е убиецът; обаче аз вярвам, че при всяка възможност той счита себе си за патриот и неговият акт е акт на патриотизъм. В него беше агонията на неговите сънародници от Югославия, която той не можеше да понася повече и която го накара да убие крал Александър, като обвинява него, и твърде право – за повечето от злините, които нанесе не само в Хърватско, но и в другите части на държавата. Енергията на пръста му, който дръпна спусъка на револвера, когато той стреляше, беше позволена от тази агония..“

Уводната статия на същия вестник на посочената дата съдържа следните редове: „Убийството на крал

Александър не е за учудване, убийството отвори пътя му към трона и убийството го премахна от него. Убийството възстанови династията на Карагеоргиевичите на трона през 1903 г. Генерал Пера Живкович, сега началник-щаб на армията, тогава беше поручик в гвардията. Той отвори през една нощ вратите на палата за хората на Църна рука. Те убиха последния от Обреновичите, кралицата, премиера и министъра на войната, и хвърлиха техните тела през прозорците на палата.

По-късно, ако по-старият брат на Александър не беше убил един слуга в момент на раздражение, той нямаше да бъде на трона. Той не можеше също да се държи на трона с кървавите му методи срещу бунтуващите се македонци, недоволните хървати, републиканците и прочие..“

На 17 октомври 1934 г. френският вестник „Пти Марсейе“ помества статия от известния публицист Людвиг Нодо под наслов: „Двете кървави рани на Югославия“ (Хърватско и Македония). „Колкото до Македония – пише Нодо, която допреди Балканската война от 1912 г. беше още под турско иго, именно там авторът на тия редове изкара първата си

военна служба през 1901 и 1902 г. По него време почти изключително българите организираха въстанието срещу турците в Македония, докато сръбските искания бяха насочени към Австрия.

Трябва да заявя, че до 1912 г. аз бях свикнал напълно искрено да смятам, че Македония е българска земя. Но вследствие редица събития, които са много сложни, за да бъдат споменати тук, Букурещкият договор,

потвърден и отчетен в последствие и от Версайския такъв, даде Македония на сърбите. Македонците, които се смятаха за българи, бяха изумени от това, че бяха ненадейно преименувани на сърби. От тая дълбока промяна последва цяла серия македонски въстания, насочени против сърбите.”

По повод убийството на крал Александър американският журналист А. А. Мърси помества обширна статия във в. „Индианаполис Стар..“, в която между другото се казва: „... за да узнаем причината, отговорностите и ефекта от убийството в Марсилия, ние трябва да се върнем назад към неспокойните Балкани и да вникнем в положението на барутния сандък на Европа..“

Изглежда обаче, че сърбите на крал Александър, както и самият крал, разбраха под славянска солидарност сърбизираето на хърватите и словенците – един процес, който те бяха вече започнали да прилагат в Македония. Там те затвориха всички български училища и черкви, затваряха македонските интелектуалци, някои прогониха, а други убиха без съд. Хърватите под унгарско владичество се радваха на пълна локална автономия.. Те се възпротивиха обаче на новото похитяване на техните свободи..“

Отговорността за убийството на крал Александър не лежи върху самите конспиратори. Окончателната отговорност лежи върху държавниците в Европа, които последователно са отказали да чуят апелите на потиснатите

малцинства на Балканите и други места в Европа.,,

Австрийският в. “Щаатсвер” от 10 ноември 1934 г. пише по повод Марсилския атентат: „От както крал Александър установи диктатурата, в една сръбска тъмница бяха убити 72 хърватски политически затворници и 320 души осъдени общо на 202 години затвор или каторжна работа. Те бяха разпъвани на зидовете и в това положение бити безмилостно и оставяни да висят. Техните викове иа страдание, техният зов за помощ, за да не бъдат чути, главите на жертвите са били обвити с мокри кърпи, парчета дрехи и войнишки шинели. А грамофони свирели непрекъснато, за да заглушат виковите и риданията.,,

Вестник „Независима хърватска държава” в броя си от 13 октомври пише: „Падна, защото трябваше да падне. Падна, защото беше злодей, какъвто земята ни по-рано не е познавала... Падна, защото кръвта, която той проля, кръвта на нашите бащи и водачи, на Радича, Шуфляя, Храниловича, Беговича, Солдина и Оребя и на хилядите загинали и убити, търсеше отмъщение... Сълзите, които проляха нашите майки за най-скъпите си рожби, вопълът на старците, болният писък на децата, измъчвани, убивани и поробени, не можеше да остане без наказание!.,

А в. “Хърватски лист” в броя си от 11 октомври се провиква: „Хървати, тиранинът е мъртъв!.,

“Подвигът на Черноземски” – така е озаглавена уводната статия на бр. 403 от 8 ноември на в. „Македонска трибуна.,:

„Цял месец вече минава, откакто македонският революционер Владо Черноземски застреля в Марсилия сръбския крал Александър. Световната преса продължава да се занимава със събитието от 9 октомври и дава коментари. Политическият живот в Европа спря, разговорите и конференциите на дипломатите се отложиха временно, докато Европа се ориентира в събитието.

За отбелязване е един факт, че почти цялата американска преса и голяма част от европейската писаха силни статии, в които подчертаха, че сам крал Александър е виновен за съдбата, която го сполетя поради факта, че той потискаше несръбските народи в Югославия и управляваше страната при небивало жесток деспотизъм. Македонският въпрос, а така също и хърватският въпрос, излязоха наново на политическата сцена. Светът заговори с немалко снмпатия за тези два народа, съдбата на които е много тежка при диктатурата в Югославия.

Някои от онези, на които беше неприятно убийството на крал Александър и които са противници на македонската и хърватската свобода, писаха против акцията на Владо Черноземски. Те го нарекоха с най-различни думи, като искаха да го представят за чужд агент и обикновен престъпник. Обаче за македонския народ, както и за всички, които познават положението на Македония, Владо Черноземски не само не е обикновен престъпник и чужд агент, но е един народен герой, който заслужава почит.

Здравият разум не може да допусне извършването на една акция от рода на тази в Марсилия, която да бъде подтикната от мотиви от престъпен характер. Акцията на Черноземски бе вдъхновена от писъка на македонските сираци и от воплите на македонските мъченици, които лежат във влажните зандани на Куршумли хан, Митровица и Главняча. Тя е още една част от огромната и велика борба, която македонският народ води за своята свобода. А тази борба е всестранна и най-разнообразна. Акцията на Черноземски е само една велика страница от тази борба, която кипи постоянно и навсякъде. Може ли някой да си представи извършването на подобно дело да бъде вдъхновено от пари или пък от чужди помисли? Не така лесно се жертвува живот и ако Черноземски реши да жертвува своя живот, то той направи това, защото душата му бе изгоряна от мъка, сърцето му бе жестоко наранено от свирепостта на чуждите сатрапи в Македония. Великите подвизи се вдъхновяват от

велики идеи. Идеята за свободата на Македония е велика и само тя можеше да вдъхнови Черноземски да вдигне смелата си ръка и да застреля убиеца на македонския народ – сръбския крал Александър. Сега светът разбра за какво се бори Македония и че македонският народ е готов да направи всички големи жертви само и само да доближи още повече дена на свободата и независимостта.

При развитивто на подобни събития и при записването на подобни чудни дела в македонската история, македонската родолюбива емиграция в Съединените щати и Канада трябва в сегашните моменти да бъде като верен страж на своя пост. Доказва се още веднъж пред всички, че нищо не ще спре македонците в техния път към свободата..

Пред подвига на Владо Черноземски Македония и Хърватско навеждат глава и казват: Да бъде вечно името на смелия македонски син, който донесе още по-голяма бодрост и по-силна вяра в душите на народа на борбата му за свобода и независимост!

Поклон пред паметта на Черноземски! Да живеят другарите му по оръжие, които ще продължат делото, на което той служи с цената на буйната си и юначна кръв! Да живее свободна и независима Македония!.,

Причините, довели до Марсилския атентат обосновано се разглеждат в статията “Ньой и Марсилия”, поместена във в. “Македонска трибуна” от 22 ноември 1934 г.:

„27 ноември 1919 г.! Подписването на Ньойския договор...

Една черна дата в историята на българите, която като отровна стрела се е врязала в паметта на всеки родолюбив българин! Една дата, на която световната съвест декларира своята абдикация!... И наистина, едва ли някога анализите на човешката история са записвали договор по-безчовечен по своята местокост, по-коварен по своя замисъл и по пакостен по характеризиращата го безогледност както Ньой...

Съставен в своята цялост при една атмосфера на неуталожени още от войната страсти, когато кръвта по бойните полета не беше още засъхнала, когато самозабравилите се от победата съглашенци бяха пропити от жаждата за мъст, той не можеше да бъде друго, освен един договор уникал, достоен да бъде наречен всякак, но не “мирен договор”. Друго не можеше и да се очаква от една конференция, където, вместо да заседават две страни – победителки и победени, еднакво разорани от войната и следователно еднакво петимни за мир, и то мир, базиран върху священото право на народите да разполагат сами със себе си, както това бе прокламирано и 34-те точки на Уилсон, инсценира се един чудовищен съд, при който победената страна бе поставена на подсъдимата скамейка, а страната победителка, със самонадеяната мантия на съдия прочете присъдата – жестока и безапелационна!...

Ньой, наказвайки България за нейното участие във войната на страната на съюзниците, санкционира извършената в Букурещ неправда спрямо Македония – тоя неугасващ вулкан на Балкана, чиято ерупция възпламени двете балкански войни и в следствие, посредством одързостената от Букурещкия успех ръка на Сърбия подпали световния пожар.

Но туй не бе важно за парижките “миротворци”. Важното за тях бе, след като увеличиха териториите си за сметка на Германия да облагодетелствуват за сметка на победените Австро-Унгария и България малките си съюзници – сърби, гърци и румъни, които, увеличени няколко пъти териториално, да ги имат и и бъдеще на страната си, в случай, че стане нужда да се защитава плячката с оръжие... Най-облагодетелствува в случая излезе Сърбия, която от три милиона преди Букурещкия договор, сега стана 13 милиона. По този начин се създаде държавата на СХС – този конгломерат от народи с различни етнически, верски и расови черти, която в следствие биде наречена Югославия.

Веднъж създадена, тази държава трябваше да се управлява по някакъв начин. Но докато сърбите смятаха, че управлението на страната е тяхно неотменно право, стоящите на много по-висок културен уровень от тях довчерашни роби – хървати и словенци – бяха на по-друго мнение по тоя въпрос. Те искаха равен дял в управлението...

Още по-зле стоеше въпросът със свободолубивите македонци, които непосредствено подир подписването на Нвойския договор, който ги хвърли под по-тежко от петвековното турско иго, възобновиха своята ВМРО и отпочнаха наново борбата против новата тирания. Македония се обърна в кървава арена, дето вилнееха бандите на Коста Пекаянец, който издигна терора в култ. Затворените поради липса на учители училища бяха превърнати в затвори. Създадоха се ученически процеси в Прилеп, при които бяха поставени на подсъдимата скамейка деца между 10 и 15 години, обвинени като членове на ВМРО. На народа бе забранено да си служи с майчиния език. За запяване на една народна песен се налагаше глоба от 25 динара. Кървавият жупан Добрица Маткович в Гарван през 1923 г. показва на света как се косят с картечен огън цели редици беззащитни селяни. Във Велес бе арестувана, опозорена, а след това убита една учителка. Нито една от арестуваните в Охрид учителки не остана жива. Дойде студентският процес в Скопие, в резултат на който се дадоха нови жертви. На всичко това революционната организация реагира. Извършени бяха атентати. Героинята Мара Бунева повали посред Скопие кръвоолока Прелича, след като се самоубива. Сърбите побесняха. Борбата кипеше....

И когато на 20 юни 1928 г. Пуниша Рачич повали в скупщината хърватския лидер Радич и другите двама хърватски депутати, чашата на търпението преля и у хърватите, които до тогава се наядваха, че ще се разберат със сърбите по добър начин. Те подадоха ръка на калените в борбата македонци за задружна борба против узурпаторите сърби...

Борбата продължаваше с особена интензивност. Построеният на пясъчни основи небостъргач, почна да се клати от основи. За да се закрепят, крал Александър суспендира конституцията и произнесе фаталните думи на Людовик XVI: "Държавата съм аз!" Терорът се усили.

Паралелно с революционната борба в Македония, македонската емиграция в България отправя ред меморандуми до Обществото на народите, търсейки неговата намеса за туряне край на насилието в Македония. Видни македонски общественици и световни отправят редица апели до Женевския аеропаг за непоносимото положение в Македония. Обществото на народите остана глухо за воплите на хиляди македонци, гинещи из занданите. Зловещият звън на веригите, идещ от Главняча, вместо да пробуди неговата съвест, я успокояваще!...

Чудно ли е след всичко това, че македонци и хървати, след като изчерпаха всичките си мирни средства в свещената борба за човешки права, прибегват до единственото, което им остана – насилието. Не са ли смешни усилията на френската полиция да открие разговорниците на марсилския атентат, когато и на децата е известно кои и къде са те?!... Не съзнават ли нъойските "миротворци", че те, четейки на 27 ноември 1919 г. драконовската присъда над Македония, прочетоха и тази на Александра Сръбски, която бе приведена в изпълнение в Марсилия от смелата ръка на един самоотвержен македонец.

Марсилският атентат не е един акт на отчаяние, както някой го квалифицират. Напротив, Марсилският атентат е един мощен протест пред световната съвест, респективно пред Обществото на народите, против престъпната й индиферентност, проявявана в течение на цели 15 години по отношение на потиснатите под игото на белградската диктатура македонци и хървати!

Ще бъде ли тоя протест чул? Това ще покаже близкото

бъдеще. Във всеки случай времето – тоя безпощаден рушител на човешките неправди – ще наложи ревизия на договорите. Правдата ще възтържествува, въпреки всичко! Македония ще бъде свободна!

Подвигът на Владо Черноземски намира широк отзвук сред многолюдната македонска емиграция в Съединените щати, Канада и Австралия. Името му става синоним на доблестен и безстрашен патриот. В отворено писмо на ЦК на МПО до министър-председателя Георги Къосеиванов по повод подписания на 24 януари 1937 г. в Белград пакт за „вечно приятелство“ с Югославия, между другото се казва:

„В същото време, когато в България е забранено да се споменава името на безсмъртния македонски герой Владо Черноземски. Предполагаме, че знаете кой е той, ние можем, защото живеем в културна Америка, да изразяваме свободно и публично безкрайното ни благоволение пред светлата памет на този велик син на нашата родина, въпреки зловните протести на сръбските консули. В нашия съюз, чийто устав е утвърден от надлежните власти, понастоящем членуват две организации, именуваии на светлото име на оногова, който доказва на 9 октомври 1934 г. в Марсилия по един осезателен за нашите врагове начин, че Македония не ще се подчини никога и за нищо пред варварския режим на тираните от Белград и Атина... Тези организации, Ваше превъзходителство, са: МПО "Владо Черноземски" гр. Уиндзор, Канада, и МПО "Владо Черноземски" в гр. Шепъртон, Австралия...

Световноизвестният хърватски скулптор Иван Мещрович, личен приятел на крал Александър, пише за последния си разговор в Загреб с владетеля:

„- Има някои области, където почти няма нито една хърватска къща, от която някой да не е бил заточен или пребит – баща, чичо, брат или син, и всичко това става във Ваше име, „в името на краля и държавата“. С каква сигурност бихте могли да дойдете между тоя свят и кой може да гарантира Вашата сигурност?

- Благодаря Ви – ми отговори кралят. – Никои не ми е говорил така, но аз вярвам, че е тъй. Аз, между нас казано, имам предчувствието, че ще бъда убит: кога, къде и от кого, това не знам....

„Срещу крал Александър в своето сърце много пъти е стреляла със своите най-дълбоки чувства, със своя свещен гняв не една майка, а стотици хиляди майки в Югославия. Думите на г-жа Радич (съпругата на убития в скупщината хърватски народен водач Стейпан Радич) – Да бъде благословена ръката на Черноземски – са думи на милиони съпруги, майки и сестри...

В България новината за убийството на крал Александър се посреща като сензация. Първите страници на вестниците са изпълнени с подробности по атентата. Министерският съвет обявява тридневен траур за чиновниците и армията и всенароден в деня на погребението. Офицерите са задължени да носят траурни ленти на ръкавите си. Цар Борис изказва своето съчувствие на кралица Мария и принц-регента Павел и изпраща на погребението като свои представители княз Кирил и флигел-адютанта си ген. Панов.

На 19 октомври в Белград се провежда заседание на Съвета на Малкото съглашение, след което се издава комюнике, в което между другото се казва: „Както и да е, държавите от Малкото съглашение не ще се оставят да бъдат отклонени от своята настояща политика чрез терористични акции.

Техните правителства заявяват тържествено абсолютната си солидарност с Югославия и се задължават да изпълнят с още по-голяма осторожност своите договорни задължения, които ги свързват, и ще продължат с неуморна енергия политиката, която са водили до днес...

20 години от смъртта на Иван Михайлов

На 5-ти септември се навършиха 20 години от смъртта на Иван Михайлов. Годишнината от кончината на този голям български родолюбец и железен водач на ВМРО мина почти незабележимо, особено на фона на цялата клоунада от запенени костюмирани палячовци, катерещи се по паметните места на Съединението. И четящи сто пъти преписвани нищоказващи речи, пълни с кух патос, „демокрация“ и „общочовешки“ ценности... Всяко зло за добро - може би така е и по-добре. Най-малкото - по-чистоплетно е пред гроба и паметта на Иван Михайлов.

Биографията му е добре известна на хората, които се интересуват от българската кауза в Македония. (Не че и те не са останали една шепа, но това вече е съвсем друг и страничен разговор – за образование, възпитание, национални ценности и кауза...). Роден в Ново село, днес квартал от град Шип в днешна Македония, учи в легендарната българската мъжка гимназия в Солун, служи в българската армия по време на Първата голяма война, след нея записва право в Университета, където и е основател на едни от първите организации на студентите българи от Македония – Корпорация „Вардар“, а след това - и Студентско дружество „Шар“. Междувременно е привлечен от Тодор Александров за секретар на задграничното представителство на Организацията в София. След поръчаното от Коминтерна и неговите родни лакеи убийство на Тодор Александров в края на август 1924 г. Иван Михайлов оглавява организационните дейци, които се борят за това ВМРО да остане националнореволуционната организация на македонските българи, целяща обединението на Отечеството. По това време фронтовете срещу това българско национално дело са много – всякакви още живи остатъци от „санданисти“, „федералисти“, „социалисти“, всичките щедро финансирани от Москва с проста и ясна цел – ВМРО или да бъде унищожена, или да бъде „интернационализирана“ и поставена в услуга на налудните планове за световна революция, витаещи из сифилистичните мозъци на властелините на Кремъл. Отделно – въоръжените сили на новите окупатори на българска Македония – СХС и Гърция, налагат нов, още по-страшен и безогледен от турския, терор над българите в окупираните територии.

Иван Михайлов успява да преведе Организацията през тези мътни, бурни и кървави времена, опазвайки я едновременно и от подозрителния поглед на короната, и от коминтерновските, земеделските, звенарските и прочее мръсни ръце, и воювайки на цялата територия на окупирана Македония срещу сърбите и гърците. Задача, на пръв поглед непосилна, но осъществена от Иван Михайлов. Последователно, безкомпромисно, с желязна воля и когато се е налагало – с железен юмрук.

Идва Деветнайсетомайския преврат от 1934 г., новата власт разпуска всички политически партии и обществени организации. Звенарите, щедро подпомагани и направлявани от Белград, насочват поглед към ВМРО и я обявяват извън закона. Това ново национално предателство, обслужвайки интереса на Белград, цели да лиши Организацията от базата ѝ в Пиринска Македония, за да я отслаби в акциите ѝ в окупираните български земи. Иван Михайлов взема трудното, но историческо решение ВМРО да не насочва оръжие срещу българи, облечени в български униформи, макар и командвани от чужди лакеи... Организацията формално е разпусната, дейците получават заповед да укроят оръжие и припаси и да преминават в нелегалност. Блестящ конспиратор, самият Михайлов напуска България и поема по пътя на емиграцията.

След Българския Великден от април 1944 г., Иван Михайлов и сподвижниците му виждат мечтата си осъществена – свободна българска Македония, обединена в границите на Отечеството. Дейците се легализират и участват активно в изграждането на административната и военната власт в новоосвободените земи. Уви, тази радост е кратка. След преврата от 9 септември 1944 г. на власт в София идва марионетно на Кремъл правителство за което българския национален интерес е „великобългарски шовинизъм“ а

„македонската“ нация е отделна от българската. Над България се спуска завесата на идеологическия „интернационализъм“, на националния nihilизъм и безродничество.

Иван Михайлов, след дълги емигрантски прекеждия, се установява в Рим. От този момент до края на живота му на 5 септември 1990 г. се проявява като талантлив и невероятно продуктивен публицист, защитник на българската кауза в Македония на ново поприще. Стотици статии, есета и интервюта убедително защитават пред света българския произход и характер на населението в Македония. Трудът на живота му – четири тома „Спомени“ – са по същество си енциклопедия на българската битка в окупирана Македония. Водач на ВМРО в емиграция, Иван Михайлов се превръща в символ и смисъл на новата борба. Представям си как е изглеждала тя от балкончето в Рим – борба срещу непоклатимата на вид стоманено-бетонна съветска система и срещу гъстия мрак, спуснал се над българите в тогавашна СФРЮ.

***

Иван Михайлов почива в малко гробище в Рим, в един гроб със съпругата си – Менча Кърничева. Мястото е деликатно избрано, усамотено, далеч от хорски очи. Плочите са мраморни – червена и черна, надписите – прости „Менча“ и „Иван“. Конспирацията и страненето от набиването на очи, мотом на Иван Михайлов през целия му живот, остават в сила и след смъртта му. Както подобава на велик човек, прочее.

***

От България за Рим пътува един автобус „поклонници“, както ги нарече г-жа Боева, членове на ВМРО от Добрич, Балчик, Варна, Горна Оряховица, Бургас, Стара Загора, Перник и разбира се - Благоевград, Банско, Разлог и София. Пътуване доста дълго и изморително. През три държави, две морета и няколко десетилетия. От българската история.

Стотината човека, който присъстваха на панихидата, отслужена по повод 20-тата годишнина от смъртта на Радко - както и досега го нарича г-жа Вида Боева, негова дългогодишна сътрудничка - донесоха със себе си свещи от родното Ново село, което Иван Михайлов напуска завинаги през 1918 г.), пръст от още окупираните Западни български покрайнини, диви пирински цветя, набрани от поляната около гроба на Тодор Александров, учител и пример в делото и живота на Иван Михайлов. Присъстваха българи от Македония, българи от Западните покрайнини, българи от Македонските патриотични организации в САЩ и Канада, бивши дипломати, хора, бранещи българщината в Македония. Панихидата отслужи отец Филип от Банско.

В дома на Иван Михайлов кабинетът му си стои така, както го е оставил стопанинът му. С пищещата машина с букви на „стария“ правопис, с купищата книги, с личните вещи. Поклонниците бяха посрещнати лично от госпожа Боева и съпруга и – Антон Попов, редактор на „Македонска трибуна“ в продължение на 10 години, съратник и сподвижник на Иван Михайлов. Благодарение на тях двамата са се запазили много от личните вещи на Радко, а също и духът и атмосферата в кабинета и работното му място. Те поддържат и гроба му и са на практика една от последните връзки между Иван Михайлов и цялата идея, която той олицетворява, и днешните последователи на каузата ВМРО.

Иван Михайлов не доживя да види мечтата си осъществена, макар че надживя мнозина от могъщите си врагове – и Сталин и Тито. Десетки други политически престъпници в СФРЮ отдавна са били пепел, и на бунещото на историята, докато пищещата машина в кабинета на Радко още е тракала.

Всички, които присъстваха на поклонението в закътаното римско гробище, си мислиха едно – в следващата кръгла годишнина Иван Михайлов да почива в родното си Ново село, където му е мястото. Разбира се, под български флаг, погребан с български почести. Както се полага на един велик българин.

Ангел Джамбазки

За железния полк

н.с. д-р Ангел Джонев

Тодор Георгиев Димитров е автор на няколко изследвания, множество научни студии, статии и стотици популярни материали, публикувани в специализирани издания и пресата. Тематично те са обвързани с Кюстендилския край, а също със Западнопокрайнинския и Македонския въпрос. Географската близост и единство на територията спомагат за цялостното вплитане на проблематиката в откритиата се в българската историопла тематична общност, ангажирана с миналото на неосъществения национален идеал. Колегата Димитров има онзи патриотичен заряд, който, примесен с неговия личен романтизъм, ни дава малко архаичната, но по български лиричната стилова особеност на оформения текст. Обективна предпоставка в тази посока е все още актуалният идеализиран образ на събитията, свързани с осъществяването на българското национално освобождение и обединение. Борбите, въстанията и войните са не само връхни усилия в този процес, но и своеобразна светиня, която превръща идеала в общонароден канон. Другите основни сфери на обществения живот имат по-особени характеристики и се възприемат някак си по-незначително. Политическият живот с присъщият му интригантски характер, стопанската история с нейната откровена скучност, културното минало с елитарният си кръг и резултат. В борбите и войните за национално освобождение и обединение има всичко това, заедно с динамика, героизъм и саможертва, а също съпричастност на целия народ. Резултатът също резонира общонационално, защото радостта, печалът и мъката се измерват с цялата държава. Едва ли има българска фамилия, която да не е положила поне един свой свиден син на бойното поле в дългата и кръвопролитна Голгота за единение.

Поредното издание, което ни събира, проследява развитието на кюстендилската войскова част и носи заглавието „Железният полк тринадесети пехотен рилски (1886-1945 г.)“. Авторската скромност проличава още с признанието, че той заимства названието „железен“ от нашия колега Денчо Митев. Ние, историците, трудно си признаваме понякога използването на чужди идеи. Димитров прави тази стъпка, но ще допълни още един пример (наскоро подказан от друг колега) за подобно определение на тринадесети полк. Още след Балканските войни цар Фердинанд I нарича рилци „железни“. Едва ли само той има това мнение и тогава и сега. Историческите факти показват много основания, че рожбите на Кюстендилско – Краището, Каменица, Пианец и Полето, са защитили категорично звучното и синкаво-студено определение.

Събитията са построени в осем части, като са илюстрирани със снимки и скици. Гъсти бойни редици оформят списъците на командири на полка, дружините, ротите и взводовете, на фелдфебелите и подофицерите. Последвани от марша „Покойници“, са списъците на падналите по бойните полета. Начело на монографията стои епитафията „Ръцете на онзи, който пише ще изгният и ще се стрият на прах, но написаното, ако и грубо, пребивава навеки“ (с. 2). Разрешете да добавя – и онези, които бяха под знамето на Тринадесети полк, изтляват към прахта, но подвигът е увековечен.

Тодор Димитров свири сбор с първата част – „Въведение“. Звучите са познато схематични, но някак специфично романтични. Кюстендилският край от национално вътрешна се превръща в държавно крайна територия. Политическият враг е на портата и предопределя дислокацията на боеспособни войнски сили. Авторът преценява две конкретни задачи пред бойците – защита на страната и готовност за битка за национално обединение. Който се занимава с история, е длъжен да извърши разузнаване. За това колегата стяга дозори и събира наличната информация, но не самоцелно, а след дълго зреене на тази идея. Първо, постиженията на изследователите, а своевременно и документалните източници. Старият боец, какъвто е Димитров, си дава ясна сметка от трудностите по захванатия маньовър. „Разпръснатостта на

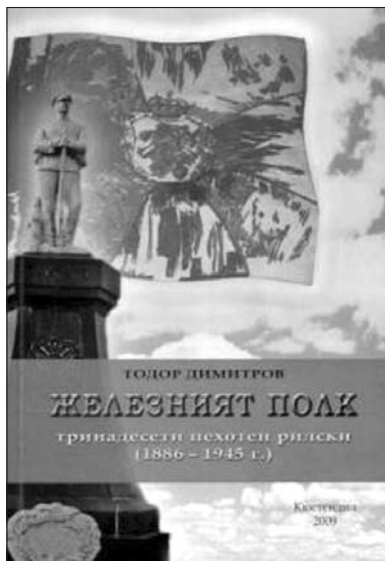
изворите по различни хранилища, липсата на достатъчно и достъпен справочен апарат, оскъпелите комуникации, командировките и да не изброявам още, отнемат неимоверно много време, енергия, труд и средства“ – са само част от препятствията. От засада дебнат „дълги лутания, тревоги, безсънни нощи и насмешливи подмятания“ (с. 6). На помощ са съюзниците изследователи Владимир Караманов, Лазар Нишков, Дончо Терекчиев и други, които са оставили своите проучвания като предимности. Основният защитен вал са документите – предимно от Държавен архив – Кюстендил и разбира се от Централния военен архив – В. Търново. Всяка боева подготовка на историка се калява именно в читалните и фондовете на архиви, музеи и библиотеки.

Така изградена позицията има своите особености и неосъзнати слабости, пропуски и потенциални грешки. Хлъзгави са спомението-проучвания, които не се основават на достатъчно категоричен документален материал. Преодоляването на тях показва възможните пробойни. А в констатацията от типа: „Пък и навлизането в прекомерна документална дълбочина ще отчае и дезорганизира търсещия.“ (с. 6) има много истина, но историкът не трябва да прибъгва до нея, защото подценява качеството на крайния резултат. Вярно е, че едно подобно изследване едва ли е по силите само на един човек, особено когато сред задачите е осветляването на всеки участник в живота на полка. Но заветът на книгата слага край на терзанията: „Учете и помнете историята! Помнете славните дела на Тринадесети пехотен рилски полк! Напред към бъдещето, чрез историята!“ (с. 7). Паисиев призив от нашето „просветено“ време.

Бойните редици се развързват в следващите шест раздела. Звучат заповеди за създаване на първата войскова част в Кюстендилско – Втори пеши (пехотен) струмски полк. Миналото на тази част е пресъздадена под формата на кратка предистория. Началото предимно е трудно. Приемствеността по естествен начин се обвързва с Българското опълчение и неговата Втора дружина. Върху тези основи се разгръщат ротите, взводовете, музикален състав, медийнски лица и важният символ – знамето. Под него по разчети дружината има 1000 щика, а след преобразуването в полк по военновременния щат достига 3957 щика. Щиковете са поставени на пушка „Бердана“, а командването носи револвери „Смит и Уесън“. Гръмвержецът „Св. Илия“ (20 юли) е полковият патрон. Разпръснат в различни селища и сгради, личният състав започва да се съсредоточава постепенно в новите казарми край с. Колуша, а уменията се тренират на стрелбището край с. Лозно. Скоро идват изпитанията, които колегата Димитров само маркира – защита на Съединението в Сръбско-Българската война (1885 г.). И след около година участие в детронацията на княз Александър I, за което струмският полк е разформиран.

С уместната авторска бележка, че празни пространства няма, започва същинската история на железните рилци. Тук въпросът, защо полкът е наречен именно рилски, звучи правдоподобно. Рекрутът му е предимно от Кюстендилска и Босилеградска околия и наистина по-логично е предложението на Т. Димитров – „По-приемливо е да се именува Осоговски“ (с. 20). Какви са били молитвите на кръстниците не е известно, но Рила сплотява синовете на Кюстендилско. На 31 август 1886 г. е рожденият ден на полка. Личният състав поради разжалване и уволнение значително намалява и се налага прехвърляне на бойци от други места. Тази криза е преодоляна, започват нормални занятия, изнизват се набори и се ротира командният кадър. Проследени са разрастването на армията и преминаването към дивизионна организация, като частта е включена в Седма пехотна рилска дивизия. Модернизацията не е подмината и заедно с облеклото и изхранването е фиксирано преминаването към ново въоръжение – „Манлихер“ за войника и „Парабелум“ за офицера. Под новото знаме, което също получава нужното внимание от автора, се строява мирновременният щат, а общобългарският светец Иван Рилски, почитан на 19 октомври, става патрон на полка.

„Участие в Балканските войни (1912-1913 г.). До Булаир и Калиманското плато“ е разделът, който свиква под знамето 6180 щика. Мобилизацията се извършва в еуфория и бойните действия започват успешно. Колегата Димитров маркира присъствието на сръбски части в Кюстендилско, които тръгват на запад, и подчинението на Седма дивизия на сръбската армия. Съюзническите отношения се превръщат в капан, който е видян от автора. Пътят на рилци започва с бойното кръщение при Кочани, следва

подходящи за историческо изложение. Не само сраженията, но и студът и болестите са сред враговете на войника. Жертви има, но стоически се понасят лишенията. Нагнетяването на отношенията със съюзниците и с останалите съседи предшества разказа за сблъсъка в следващата война. Проследено е прехвърлянето на рилци от Източна Тракия в Македония, близо до Кюстендил. Там, край река Злетовска, се разиграва битка, завършила с трагедия. Тази бой е сравним с трагедията на цялата Междусъюзническа война. Българските атаки започват и са спрени от командването, а външнополитическото положение е недооценено. В следствие на тези груби политически грешки значителни сили са извадени от строя. Полковият командир полк. Стефан Манов е ранен. Убити са стотици войници, около 1150 души са в плен. Намалял на около 600 щика, полкът, достигнал до сборна дружина, отстъпва към Кочани и е разположен на Калиманското плато, където взема частичен реванш. Героизмът на живите възпира сръбските атаки и парализира настъплението им.

Динамиката не е изгубена с преминаването в следващия раздел, където е проследено участието в Първата световна война. Мобилизацията и съсредоточаването са необходимите елементи, но за трудностите на предстоящите бойни действия красноречиво говорят названията на местности, села и върхове – Бесна кобила, Стръмна, Крива фея, Несвърта, Модрика, Проклетия. Октомври и ноември месец 1915 г. преминават в непрестанно движение, сражения, престрелки по долината на Морава, Косово поле и течението на Вардар до гр. Гевгели. Първата задача е да се пресече жп комуникацията Солун-Ниш, следва преследване на сърбите през Косово поле и на съглашенците във Вардарска Македония. Вихрените победи, съпроводени с жертви, донесат разбит противник, пленници с хиляди и множество трофеи. Авторът борави с фактите и описва следващите предизвикателства по презимването и прехвърлянето в района на р. Струма, откъдето през 1916 г. се прониква в Серското поле. Тук е проследен и боят при Еникьой, завършил със стотици свидни жертви. Следва период на позиционна война, съпроводен с реорганизация, и приключва с изтегляне след подписване на Солунското примирие. Верен на себе си, колегата Димитров прилага след разделите за войните списъци на командния състав и на загиналите. Бих обърнал внимание към този, на падналите по бойните полета, без да давам оценка за тяхната пълнота. Те логично са разделени по населени места и обхващат основно Кюстендилска околия. Тук са и бойниците от Босилеградско, които заедно със събратята си остават в общите могили и гробове. Но тези, които след изтощителна война се връщат, ги чака също нелека съдба.

Авторът разглежда този тежък момент в контекста на Ньойския договор. Армията е демобилизирана, а Тринадесети полк е сведен до дружина. Войниците от Босилеградско са уволнени и отиват в новата държава Югославия, а кюстендилското гражданство устройва покъртително изпращане. Накратко е пресъздаден животът в дружината, като са посочени нейните командири. Тук се получава известен дисбаланс, защото текстът е изключително кратък и не дава отговори на редица въпроси за изпълнение на поставените задачи, числения състав и някои други.

Вниманието в новия раздел отново е насочено към участието на рилци в следващата война, която се явява последна за неговата

история. Полковата организация е възстановена след Солунското споразумение от 1938 г. Знамето е развято и под него се строят кюстендилци, а след 1941 г. и босилеградчани. България застава зад Тристранния пакт, присъединени са нови национални предели и полкът марширува из Кратово, Свети Николе, Шип, Велес и Неготин. Съпротивата отвежда полка в Поморавието. В с. Бойник се разиграват кървави събития, отнели живота на десетки български войници и на стотици местни жители, сред които жени и деца. Колегата Димитров обръща съществено внимание на този въпрос и се опитва правдиво да отговори защо се стига до жестокия резултат. Войната връща полка през 1943 г., както преди десетилетия, отново на Бяло море. Там, на Орфанския залив, той прикрива възможен съюзнически десант. В средата на 1944 г. рилци отново са у дома, но за кратко. Преследват партизани из Каменица и Краището.

След девети септември България се включва в антихитлеристката коалиция. Първата задача е успешното отразяване на немска операция от района на Крива паланка. Скоро този град е подминат и железният полк излиза пред Страцинските височини. След четиридневен бой позицията е пробита, успешно е форсирана р. Пчиня и е превзет Куманово. Тук сред имената на железните рилци е добавено и страцински полк. Авторът проследява действията в района на Косово поле и последващото прехвърляне в Унгария, където участва в Дравската операция, и продължава с преследване на Вермахта до капитулацията на Германия. Пътят към дома вдъхва надежда, но буца засяда на гърлото, когато се преминава през българския Цариброд, отново записан в сметката на Югославия.

Триумфът е устроен в родния Кюстендил, но авторът ни насочва към няколко въпроса. Единият е парливият момент с дадените жертви, които се изчисляват на около 200 души. Другите са свързани с необходимостта от война с Германия и каква война води България. Тук колегата прави собствена интерпретация и споделя схващането, че като отечествена войната може да се определи в Македония и Поморавието, но няма такъв характер след това. „По-нататъшните действия на нашата армия са изключително в чужд интерес и в никакъв случай войната не може да се определи като Отечественна, а само една наложена от обстоятелствата ни намеса. (с. 194)“ – заключава той. В този контекст трябва да се припомним, че българинът има някакъв рефлекс, когато воюва за чужда територия. Това е забелязано още през Първата световна война от германското командване, което вижда нежеланието на войниците да участват в битка за техните интереси. Трудно може да се обясни на хората необходимостта от подобни коалиционни операции под върховенството на Варшавския договор и по-сетне на НАТО. Мнозинството пита какво търсим ние там?

Списъци, последен от които отново е на загиналите кюстендилци и босилеградчани, предшества последния раздел – „Възпоменание“. Тук каления в историческите битки колега Т. Димитров свири отбой. Опитва се да направи рекапитулация и да представи своите изводи. Наясно е с възможни пропуски и неточности. „В никакъв случай не се заблуждавам да се лаская от мисълта за някакво изключително творение. Има още много да се каже за нашия Кюстендилски полк, включително и за периода след 1945 г. до 1988 г., когато е закрит. Но до тук стигат творческите ми и най-вече финансови възможности.“ – признава той. Винаги може да се постигне повече. Но направеното не е никак малко и дава отговори на широк кръг въпроси. Осветлени са структурата, командният състав, бойните действия, резултатите. Обобщени са загубите във войните, които достигат до около 12 % от личния състав. На убитите и преживелите тогава, но почти всички в отвъдното днес, Т. Димитров посвещава последните редове, които, с разрешение, бих определил като молитва.

Къде сме ние след близо 125 години. Няма тринадесети железен полк, покорил на четирите посоки балканските простори. С кръвта си обагрил българското землище. Щиковите са прибрани и отдавна претопени. Униформите са износени и изхвърлени. Хората са в отвъдното. Нищо не е, каквото е било. Остават късове хартия, някоя сабя, пушка и револвер, поевхтял мундир и паго̀ни, потъмнели ордени и пожълтели фотографии.

Спасителката от забвението – историята – извади отново живота и постиженията му. Зад век и четвърт стои старият боец Тодор Димитров и реди думи, строява ги в редици, прави проверки и упражнения, готви се за двубой. Думи като куршуми свистят от тъмното и присветва. Канонада от изречения барабани и хвърля преграден огън пред забравата. В полумрака се появяват форми, звуци и мирис. На хоризонта стои отново книга – тази за „Железният полк“.

Народните будители братя Миладинови

Димитър (1810-1862) и Константин (1830-1862) Миладинови са родени в гр. Струга на брега на красивото Охридско езеро, там където река Черни Дрин изтича от него. Те произхождат от занаятчийско семейство. Бащата е майстор грънчар, а майката знае и пее много народни песни. В тази семейна среда още от деда братята добиват усет към красивото и слух за народната песен. Момчетата получават много добро образование за онова време. Димитър първоначално учи в гръцко училище в Охрид, а след това в гръцка гимназия в Янина. Получава добра подготовка за учител-елинист и той работи като учител до края на живота си. Учителствува в много градове сред българите в Македония, където по това време гръцкото културно влияние е силно. Той навсякъде организира училища, разширява тяхната програма и с блестящите си педагогически способности привлича много ученици.

След падането на България под османско владичество Българската православна църква, която организира и учебното дело, е подчинена на Цариградската гръцка патриаршия. В българските епархии са поставени висши духовници гърци, които прокарат силна елинизаторска тенденция. В същото направление действат и гръцките училища, в които, поради липса на добре организирано българско учебно дело, българските младежи се учат до средата на XIX в. Независимо, че е получил образованието си в гръцки училища, Димитър Миладинов се проявява като българин родолюбец и през целия си живот работи за създаване и укрепване на български училища с преподаване на българския език. Заради родолюбивата си дейност Димитър е преследван от духовниците гърци.

През 1856 г. при учителстването си в Прилеп Димитър успява да въведе изучаването на български език в гръцкото училище. В Струга през 1859 и в Охрид 1860-1861 г. той се бори срещу гръцката асимилаторска политика за равнопоставяне на българската култура, оглавява и борбата за самостоятелна българска църква. Той обикаля селищата в Македония и събира средства за построяването на българския православен храм „Св. Стефан“ в Цариград. Обезпокоени от смелата му родолюбива дейност фанариотите гърци пушат в ход клеветите. Охридският владика грък Мелетий внушава на местните османски власти, че Димитър е „размирник“ и агент на Руската империя. На 16 февруари 1861 г. той е арестуван и започват митарствата му по затворите в Охрид, Битоля, Солун и Цариград. Димитър Миладинов умира в Цариградска тъмница на 11 януари 1862 г.

По същият път преминава и по-младият брат Константин Миладинов. Първоначално той се учи при своя брат в Струга, Охрид и Кукуш, след това Димитър го изпраща да завърши гимназията в Янина. Константин учителствува две години в с. Търново, Битолско, а 1849 г. заминава за Атина и завършва елинска филология в Атинския университет. След няколко години Константин продължава образованието си в Русия. От 1856 до 1860 г. той изучава славянска филология в Московския университет. За съжаление наскоро след това споделя трагичната съдба на брат си Димитър. Научил за неговия арест, Константин заминава за Цариград да се бори за освобождението му. Но османските власти след като разбират самоличността му веднага го арестуват и хвърлят в същата тъмница, където той умира на 7 януари 1862 г.

Има различни предположения за смъртта на братя Миладинови. Едно от най-разпространените е, че те са отровени от гърци фанариоти, друго, че от тежките условия в тъмницата се разболяват и умират и трето, че в тъмницата плъзва епидемия от тиф, братята се заразяват и умират.

Просветителската дейност и трагичната смърт на двамата братя ги поставят на едно от първите места в историята на българското културно движение и българската национално-свободителна борба през XIX в. Братята имат една огромна заслуга - това е проявеният интерес към българското народно-поетично творчество. В резултат на този интерес се появява забележителният сборник „Български народни песни, собрани от братя Миладинови Димитрия и Константина и издани от Константина“, Загреб, 1861.

През 2011 г. се изпълват 150 години от първото издание на сборника „Български народни песни“, съставен от братята Димитър и Константин Миладинови. Това е едно от най-значимите събития в българската фолклористика и в българската култура. В средата на XIX век, в продължение на шест години се издават няколко забележителни сборника с български фолклорни произведения: „Български песни от сборника на Ю. И. Венелин, Н. Д. Катранов и други българи“, Москва, 1855 на П. Бессонов; „Показалец“,

Одеса, 1859 на Г. С. Раковски; „Народни песни на македонските българи“, Белград, 1860 на Ст. Веркович; „Памятники народного быта болгар“, 1861 на Л. Каравелов и сборника на братя Миладинови. Тези сборници разкриват пред научния свят фолклорното богатство на българския народ, намиращ се по това време под османско владичество.

Деветнадесети век е времето, когато в Европа напълно се утвърждава националната идеология, формира се националната идентичност, чувството за национална принадлежност. Националната идеология се основава преди всичко на историята като интересът е специално насочен към народното творчество – фолклора. Българската интелигенция, макар в условията на чуждо владичество, включва в това европейско движение българския народ и ускорява завършването на националната му консолидация.

Димитър и Константин Миладинови осъзнават голямото значение на фолклора в националното възраждане на българите. В предговора на сборника те пишат за своето разбиране, че народните песни са отледало на народния живот: **„Народот в песни изливат чувствата си, в них находвит душевна храна и развлечения; затова в жельба и в радост, по сватба и хоро, на жетва и грозьебранье, на везанье и преденье, по поле и по гори щедро изливат песните, като богат извор; затова можит да се речит, че народот е секогаш и велик певец“**. Те полагаат неимоверни усилия да съберат най-добрите поетични произведения, създавани през вековете от народния гений. Братята показват жив, непосредствен усет за поезия, успяват да подберат действително великолепно образци от български фолклор, да изтъкнат красотата и разнообразието му: **„От неколку песни сме избрали най-харната“** - пишат те. В обявлението за отпечатването на сборника във вестника на Г. С. Раковски „Дунавски лебед“ от 12 февруари 1861 г. К. Миладинов пише: **„Песните пред шест години зафатихме да събираме от секакви стърни от Западна България, т.е.**

Димитър

БРАТЯ
МИЛАДИНОВИ

Константин

от Македония, например от Охрид, Струга, Прилеп, Велес, Костур, Кукуш, Струмица и други места”.

Езикът на сборника отразява наречията от които произхождат събраните материали. Самите съставители си служат със своето родно, стружко наречие. В оная епоха писането на местното наречие е нещо обикновено, тъй като още не е утвърдена литературна норма на общобългарския език. Миладиновци навсякъде наричат своя език и езика на поместените народно-поетически творби български, това свидетелствува и заглавието на сборника. Те се самоопределят като българи, а обществената им и книжовна дейност представлява важен момент от българското национално Възраждане. От тогава до днес делото на братя Миладиновци е свързано дълбоко с българските национални традиции и българската национална култура.

Като възпитаници на гръцки учебни заведения братята си служат с гръцката азбука и пишат с гръцки букви. Първоначалното записване на песните с гръцки букви създава сериозни проблеми за издаването на сборника в Москва. При транскрибирането на буквите руските издатели срещат големи мъчнотии. Хърватският католически епископ Йосип Щросмайер, убеден привърженик на славянската взаимност приема да предостави средства за издаването на сборника, но поставя условие материалите да се препишат на кирилица. „Гърците са ви причинили на вас българите доволно много беди и неволи, затова се откажете от техните букви и прегърнете славянските букви”, казва Щросмайер. Той приема Константин да живее в епископския център в Джаково, където да направи преписа на кирилица и сборникът излиза на 21 юни 1861 г. в Загреб с посвещение на епископ Щросмайер.

С отпечатването на сборника заветната мечта на братята е осъществена. Те би трябвало да се радват, но съдбата е не-обикновено жестока към тях. Димитър никога не успява да види сборника, защото вече гние в Цариградска тъмница, а за Константин издаването на книгата съвпада с вестта за арестуването на брата му. Той веднага заминава за Цариград и скоро споделя участта на брата си. Създателите на едно велика дело умират без да видят възхищението, с което се посреща тяхната незабравима книга, без да почувстват поне частица от дълбоката признателност на своя български народ.

По времето, когато излиза сборникът и когато вестта за трагичната смърт на Миладиновци потресе света, всички, които тогава и след това пишат за тях ги наричат българи. В лицето на братя Миладиновци вижда безсмъртни и пламенни българи родолюбци, не само нашите възрожденци, но и чужденците – руси, чехи, поляци, хървати, сърби, германци и други, когато оценяват сборника или превеждат песните. Появата на Миладиновия сборник представлява етап в развитието на българската фолклористика. Той дава огромен материал, върху който вече може да се гради теоретично-изследователска дейност върху фолклора, започва развитието на нашата фолклористика като теоретична дисциплина. Пред научния свят за първи път се разкрива нашироко богатството на българското народно творчество и сборникът служи за извор и материал за многобройни научни изследвания. Той заема важно място не само в българската фолклористика, но и в историята на славянската и европейската фолклористика изобщо.

Още в 1863 г. руският учен И. Срезневски отбелязва: **„Вече и сега от това което е издадено се вижда, че българите не само не са останали назад от другите съплеменни народи по певческите си способности, но стоят и по-високо от много други, по жизнената сила на своята поезия...”**. Почти веднага части от сборника са преведени на чешки, руски и немски език. Миладиновият сборник изиграва голяма роля в развитието на новата българска литература тъй като неговите песни служат като поетически образци на най-големите български поети. Теоретичните изследвания продължават и до днес да черпят от това огромно фолклорно богатство, което правят достъпно на науката незабравимите народни будители братята Димитър и Константин Миладиновци.

Йордан Колев

КИЦ дейности

Представители на Демократичния съюз на българите, заедно с десетки български националисти взеха участие в 64 Национален и международен поход „По пътя на Ботевата чета” и на 2 юни се събраха на връх Вола, за да почетат 134 - та годишнина от героичната смърт на поета и революционер Христо Ботев. Заедно с членовете и симпатизантите на политическа партия АТАКА които поканиха българите от Босилеград да участват в похода, пътя на Ботевата чета от Козлодуй до Околчица бе изминат за четири дни. С възрожденски песни българи от цялата страна, Македония и Босилеградско издигнаха българските знамена в знак на почит към заветите на Ботев. В речите прозвуча: “Трябва да се трудим неуморно, за да създадем тази България, която Ботев е виждал в мечтите си”. Председателят на ДСБ Драголюб Иванчов благодари на лидера на Атака Волен Сидеров за оказаното съдействие група босилеградчани да изминат пътя на Ботевата чета и да сложат цветя на лобното му място.

***

Министерството на образованието и българското посолство в Белград с техническата подкрепа на КИЦ „Босилеград” през юни организираха 10 дневна почивка за 18 младежи от Олимпийския клуб в Босилеград в спортната база „Ковачевци”. Престоя бе използван максимално за активна пълноценна почивка по специална програма със спортни занимания. Босилеградските младежи останаха изключително доволни от условията в базата, от любезния персонал, добрата храна и прекрасните климатични условия. След завръщането си Олимпийския клуб в Босилеград изпрати специално благодарствено писмо на КИЦ „Босилеград” което бе проследено на българското посолство и Министерството на образованието.

***

Младежкия олимпийски клуб в Босилеград с подкрепа на КИЦ „Босилеград” проведе спортно състезание за ученици до 4 клас. КИЦ „Босилеград” беше покровител и осигури грамотите и медалите за участниците.

Самото състезание бе предшествано от 10 дневни подготовки на които членовете на Олимпийския клуб, ученици в горните класове на Основното училище и гимназията, под ръководството на Желко Насев възпитаник на Национална спортна академия „Васил Левски”, запознаха по-младите си съученици от основното училище с основните понятия по футбол, волейбол и баскетбол. В подготовките и самото състезание участваха над 40 ученици, които на 31 юли в двора на основното училище проведоха детско спортно състезание по всички правила на Олимпийските състезания – с факелно бягане през града и церемония по награждаване. Изживяването бе страхотно за малките ученици въпреки мълчаливата съпротива и недоверието с което се отнасят някои фактори в града към дейността на Олимпийския клуб. Много

жалко наистина, защото спорта е вероятно най-добрия начин за правилно възпитание на подрастващите и средство за социална превенция срещу малолетната престъпност, алкохолизма и наркоманиите.

***

Българската Неправителствена организация Бюро Радецки „Стигни далеч...” и КИЦ „Босилеград” през юли организираха седмична екскурзия за 10 босилеградски младежи по Програмата „Млади планинарски активисти в действие”, които имаха възможността заедно с млади планинарски активисти от Македония и България да пропътуват и разгледат редица природни и културни забележителности на България. Освен курорта Пампорово, екскурзиантите имаха възможността да разгледат Бачковския манастир, Музея на спелеологията в Чепеларе, пещерите „Дяволско гърло”, „Ягодина пещера” и „Ухловица” както и Широка лъка, селата Могилница и Арда, Агушевите конаци, град Смолян, Роженската обсерватория и най-високия връх на Родопите Перелик.

***

КИЦ „Босилеград” и МО на ВМРО по молба на кмета на село Божица по повод традиционния събор „Петровден” представиха на божичани български народни песни и танци в изпълнение на ансамбъл „Гоце Делчев”. Въпреки дъждовитото време и подозрението което висеше във въздуха, софийските момчета и момичета просълзиха старите божичани които отдавна не бяха чували и виждали на живо български песни и танци.

Лошо впечатление оставиха организаторите които ограничиха времето за изпълнение на гостите от София, а времето за участие на Сурдулишкия танцов състав който изпълняваше сръбски песни и танци се удължи прекалено много. В програмата участваха и победителите от „Власинско лято” – духовия оркестър от Сурдулица.

***

Народното събрание на Република България и тази година пое разноките за 50 ученици българчета от Босилеград които прекараха десетдневна летна почивка от 21 юли до 1 август в Националния детски комплекс Равда край Бургас. Организатор на почивката и сега бе КИЦ „Босилеград”. Групата бе придружена от трима ръководители от Босилеград. Участниците останаха доволни от почивката, но организаторите смятат че този тип почивки, за да изпълни целите и очакванията, трябва да бъдат организирани като активни почивки със спортни и други занимания които да ангажират вниманието и времето на децата на които бързо им доскучнява на плажа и почват да се занимават с лудории, които оставят лошо впечатление. Необходимо е да се направи програма в която децата не само да почиват но и да научат нещо по време на почивката си.

***

От 20 до 30 юни Фондация „Заедно за децата” и КИЦ „Босилеград” организираха 7-дневна летна почивка в гръцкия курорт Ставрос за 5 деца победители на Великденския фестивал. Фондация „Заедно за децата” няколко години награждава победителите на фестивала със седмична почивка в Гърция а организаторите използват случая да използват възможността да им се приключат срещу заплащане. Тази година групата достигна 22 души.

***

Освен детската почивка в Равда, КИЦ „Босилеград” в края на юли и началото на август организира още две групи летовници за възрастни от Босилеград и вътрешността на Сърбия в курорта Созопол срещу заплащане. Групите бяха посрещнати от хотел „Смокините” като първата беше от 60, а втората от 26 души. Те прекараха 10 дневни почивки на море и общо взето всички останаха доволни от условията. Летовниците бяха превозвани с рейса на община Босилеград по намалени цени.

***

На 30 август представители на КИЦ „Босилеград” и ДСБ се срещнаха с патриотите от ВМРО на панихидата на гроба на легендарния водач на ВМРО Тодор Александров убит от вътрешни предатели и поръчка на Коминтерна 1924 година в планината Пирин над село Сугарево, Мелнишко. На панихидата в местността „Равна Бука” пристигнаха участниците на похода организиран от младежката организация на ВМРО. След панихидата и речите

които произнесоха председателя на ВМРО Красимир Каракачанов и неговия заместник Ангел Джабазки, беше дадена почетна стрелба и новите членове на ВМРО положиха клетва.

Останалото беше изкачване и спускане с джип по стръмния, пращен и каменист път до поляната „Равна Бука” където, поздравен във времето, почива „горския цар”, който на времето е пълнил световната преса и е водел ВМРО в битките за свободата на Македония от сръбската окупация. Неговия също легендарен наследник Иван Михайлов в том III от Спомените си е оставил подробни свидетелства за разколите и предателствата довели до убийството на Тодор Александров и разплета приключил с избиването на неговите убийци и спасяването на организацията. Дори и описанията на местностите и параклиса край гроба, снимките с ковчега на Александров и дъба влязъл в кадъра са напълно същите сякаш всичко е било вчера а не преди 86 години. Докато слизаме от планината към Мелник неволно се натрапва сравнението на тогавашните кървави разчиствания на сметките и сегашните политически разправии във ВМРО... С колко страдания, с колко жертви и кръв е пропита тази македонска земя в името на свободата която и до днес не е постигната! Потиснати и мрачни в Мелник ни посрещат приятелите от ВМРО от Банската група и ни събират на обед в атмосферата на тежки и мъчни разговори и още по-тъжни и мъчни македонски песни. Там се уговаряме за следната панихидата на гроба на Иван Михайлов в Рим!

На връщане за Босилеград си говорим защо гробът, параклиса и пътя из планината са толкова напуснати? Убийците на Тодор Александров като че ли още стрелят по делото и паметта му и искат да го доубият. След Кюстендил ни се мярка монументалния партизански паметник на Полетински камък и сравнението пак само се натрапва. .. И горчивата мисъл че историята не се пише според истината а според волята на победителите. За това говори и до днес неразкритата тайна за истинските подбудители на убийството на Тодор Александров.

***

На 31 август в деня на св. Иван Рилски в новата черква построена с дарения от България и все още неосветена поради нежеланието на българомразеца епископ Пахомий, представители на КИЦ „Босилеград”, ДСБ и „Национално движение Западни покрайнини” което доведе клирусния певец Иван Митев от София и местните жители се събраха да отслужат литургия и да засвидетелстват подкрепата си на отец Йоан.

За разлика от миналата година, сега изостанаха политическите речи на епископа, пък и кмета Владимир Захариев предвидливо си остана в къщи. Нямаше го и Министър Божидар Димитров. Събраха се гостите и местните жители, отец Йоан отслужи литургията и след това всички се събраха на трапезата специално подготвена по традициите на „селската служба”.

И всички си отидоха удовлетворени. Черквата Св Иван Рилски си работи, местните хора я посещават и си уважават отец Йоан въпреки немилостта на епископа и куп други врагове които не престават да воюват срещу идеята богослужението в Босилеград да се води на майчин български език.

***

В Рим се е установил легендарния водач на ВМРО Иван Михайлов след спирките си в Турция, Полша и Хърватска, за да посвети останалите си земни дни на Македония. Там е живял, там е писал Спомените си и статиите по македонския въпрос в емигрантския печат. Съдбата е поискала да страда и да живее дълго и да надживее с десетилетия враговете за да създаде идеологията върху която трябва да се гради свободна Македония която и до днес не може да се измъкне от оковите на великосръбския и гръцкия национализъм и коминтерновските заблуди срещу които Иван Михайлов не е избирал средства и не е пестил силите си. Английската и американска преса неведнъж пишат за него: ... *Фактът е, че ВМРО остава най-мощната революционна организация в света. Тя е ръководена от един тричленен комитет, на който Михайлов „некоронования крал на Македония”, както понякога той е наричан, е шефът ... Той е повече от един лидер. Той възлгъщава един идеал. Той възлгъщава духа на македонската свобода ... Днес Михайлов държи в Европа едно положение на извънредна важност, защото изглежда, че в негова сила е да избере между мир или война на Балканите.*

ВМРО уважи българите от Босилеград и им даде възможност да отдадат почит на Иван Михайлов. Честта се падна на Димитър Димитров Треперски и съпругата му Венка. Развълнуван, той тръгва с ръководството и активистите на ВМРО с автобус през Гърция и ферибот през Средиземно море за да пристигнат всички заедно в Рим и да се поклонят пред гроба на Иван Михайлов и съпругата му Менча Кърничева. Ония които знаят историята си, знаят защо. Иван Михайлов еднакво е защитавал българите в Западните покрайнини и българите в Македония. В четите на ВМРО е имало и четници от Босилеградско и Царибродско а в статиите и Спомените си Иван Михайлов е оставил ценни свидетелства за борбата на българите от Западните покрайнини. Достатъчни, Димитър Димитров да се поклони от тяхно име и да остави шепа пръст от Босилеград на гроба му!

***

КИЦ „Босилеград“ успешно приключи тазгодишната кандидатстудентската кампания за записване на българските университети по Постановление № 103. Благодарение на Дружеството за българо-германско приятелство в град Дармщат, Германия и Национално движение „Западни покрайнини“ преподавателката Анета Иванова от Гимназията за древни езици и култури в София в продължение на повече от месец проведе курс по български език от 58 часа в помещенията на КИЦ-а. Кандидатстудентите редовно посещаваха курса и имаха възможност значително да подобрят знанията си по български език. КИЦ „Босилеград“ през цялото време на кампанията беше на тяхно разположение за консултации и подготовка на документи.

Подготовките се отразиха на успеха: всички кандидатствали си взеха кандидатстудентските изпити и в последвалите 3 класаци се класираха и приеха рекорден брой студенти досега - 50! Резултатите можеха да бъдат и по-добри ако нямаше останени ученици на поправителни изпити в гимназията и ако знанията по български език и българска национална история бяха на по-високо ниво. За съжаление, за разлика от Основното училище където по въпроса за обучението на български език все пак нещо се работи и за разлика от Царибродската гимназия която за две години успя да набере 52 ученици които изцяло се обучават на български език, в босилеградската Гимназия тази тема в последните няколко години се посреща с явна съпротива. Сякаш Босилеградската и Царибродската гимназия не работят по един и същ закон! За разлика от преди двайсетина години когато босилеградските училища изцяло приложиха царибродския модел за тнр. „двуезично“ обучение, сега директора на босилеградската гимназия се пази като опарен от обучението на български език и даже отива до смешни крайности които са чист анахронизъм във времето в което живеем! През май отказа да приеме колегите си и учениците от Берковишката гимназия, а през септември за посещение и дарение на български книги от Министерството на образованието на науката и младежта поиска разрешение от сръбското просветно министерство! Въпреки антибългаризма на директора на Гимназията, босилеградските ученици масово отиват да следват в България!

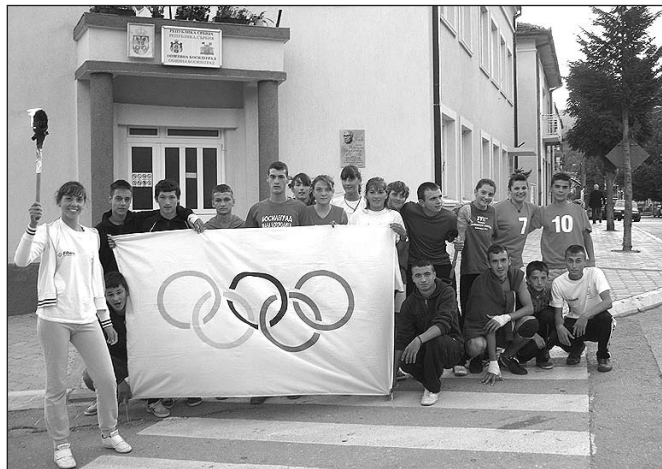
II ученически игри по повод Мала Богородица

Кой крещи „Уа Бугари“!

Идеята за провеждане на такива ученически игри е на Олимпийски клуб Босилеград и се провеждат за втори път. Желко Насев, учител по физическо възпитание и възпитаник на НСА „Всил Левски“ полага невероятни усилия да предаде на босилеградските ученици знанията и любовта си към спорта и към идеите на олимпизма. В рамките на около два месеца, заедно с по-големите си възпитаници от Олимпийски клуб Босилеград, той се постара не само да им предаде знанията си по основните видове спорт но и да ги научи на спортменско поведение. Да им внуши, че спорта е преди всичко здравословен начин на живот, на мислене и поведение и да им предложи алтернатива на агресията, алколизма, тютюнопушенето и наркоманиите. Явно е намерил правилния начин до тях защото децата обичат да идват на лекциите му и на спортните занимания които той съвсем непретенциозно им прави.

За втора поредна година с подкрепата на Националната спортна академия „Васил Левски“ и КИЦ „Босилеград“, Олимпийски клуб Босилеград прави истински спортен празник за учениците в Босилеград. Не само със спортните игри, но и с церемонията по награждаването на която редовно идва проф. Лозан Митев от Националната спортна академия „Васил Левски“.

Радостта на децата и организаторите е достатъчна да се забравят всички неприятности които понасят организатори, родители и деца при провеждането на игрите. И все пак, крайно време е да се запитаме защо всичко ново и прогресивно което идва в Босилеград трябва винаги да се посреща с такава съпротива и подозрителност от страна на ония които продължават да живеят в миналото.

Защото, да забраняваш на учениците участие в кросовото бягане което беше организирано от РТС и Министерството на спорта и образованието на Република Сърбия заради това че ден преди това са участвали на състезанието посветено на Швейцарските учители в София, да им забраняваш достъпа до спортните терени на „Младост“ строени с парите на техните родители и да ги караш да играят и да се състезават по ливадите, да ограничаваш факелното бягане на децата из улиците на Босилеград, да ги провокираш с агитки от малолетници дресирани с раситките си повици „Уа Бугари“ да сквернословят срещу рода си и България (в която вече на другия ден ще отидат да хленчат по разни институции), не е поведение достойно за благородните цели на спорта, за сближаването и приятелството между народите и още по-малко за името и достойнството на Босилеград на който всички принадлежим. Не е достойно и за Сърбия която така или иначе все пак се стреми да се върне там където ѝ е мястото – в Европа. Крайно време е да се засрамим от такова поведение. Ако все още имаме чувство за срам.

Въпреки всичко, младежите от Олимпийски клуб Босилеград, благодарение на ентузиасма си и целогодишните усилия на Желко Насев, постигат забележителни резултати които с малко повече добра воля и усилия биха могли да им открият не само по-широко поле за изява но и да пронесат името на Босилеград по света.

Ива С. Симеонов е родена на 04.06.1988 година. Основно и средно училище завършва в Цариброд. Следва право на СУ „Св. Климент Охридски“. Започва да пише от 2001 година. Пише поезия на български и сръбски и е носител на редица награди. Спечелила е много конкурси за поезия в Сърбия и България. Включена в Енциклопедията за най-талантливите деца или най-добрите ученици на основните училища в Сърбия “Те идват” – 2003.

България

Дъждовни капки потъват в тялото ти
коронясвайки мига с единство
раждащо нов свят
рождбата на плодна земя
броди из пътеките на височините
всеки ден расте и нараства
допълвайки хармонията
върща се да храни бъдещия залък
майко земьо
в себе си пазиш живот
и арсенал от спомени на корени наши
тялото на всеки от нашите предци по-
жива в теб

Бънджи скок

Драскам се
с ноктите на граблива птица в тръпки
пропадайки в свободния полет
като инат на пагубна страст
в силата на криле адреналин

Игра на пламъка

Жар е тялото
пламък е душата
заигра едно пламъче
стана друго...
откри се бал в огнището на моя дом
в мен бушува огнено фламенко
а може би само тънцувам
и кръвта ми в захлас гори
може би светлината привидение създава
вътрешният глас надделява
нещо наистина съществува
скрито в мен
от духа на детството
дълбоко под начупената и осквернена
черупка

Творец

Твой съм творец
ти живя в мен
на света донесе те вдъхновение
отделяше се от моите сънища
през пукнатините на душата
болезнено и дълго
изкъпана с кръвта на моите рани
подадена си ръка на светлостта и правдата
измислен смисъл на бесмисления живот.

* * *

Ако болка те заболи
а не сломи
и слънце те стопли
а не опече
следи от сигурно избрулени стъпки
ще срутиш на всичко което деня ти
дари.

* * *

Татко и майко
убиец съм на вашата гордост
не можете да ме изградате
защото не съществувам
аз съм Вода
форми на рамка докосвам
и нататък в течението безпрепятствено чупя
неукротимо
вдишвайки риск.

Радица Димитрова

***

Като че ли ме чуват
само глухите
поглеждайки ме в очите
с надежда, че и те
може да усетят думите
стига да има
кой да разбере
смисъла и посланието
предадено на съществуване
с поколениято
поклонило се пред тишината.
Блазе на тези,
които избират какво да чуят
и се предпазват
от всеки грях,
породен от остра дума
минала през мислите
останала в ума
преработена в глас
нечуващ се за някои от нас...
Като че ли ме чуват само
онези омаяни от изгрева
вдигайки ръце над очите
да скрият слънцето,
което нежно ги гали,
но няма как да чуят,
че в съзнанието ми вали... вали...

***

Разкъсаната ми същност
завладява нереалното
подсъдимото на удвоение
в реалните часове.
Разкъсаната ми съвест
завладява баналното
в което опитваме ние
да чуваме гласове.
Разкъсаната ми мисъл
завладява измислянето
за да не си мисли
за това – аз за което.
Разкъсаната ми надежда
завладява бъдещето
ще успее ли да върви
към по-блестящото.
Разкъсаното ми съществуване
завладява предизвикателството
няма да се предам
дори да се разкъсам до последно.

***

Мисля си за опесията,
която внезапно пороби
усиления, да се откажа
от самата себе си.
Не пред въпроса защо,
щото не зная и сама,
впоследствие на порядък
от това, което всъщност мога.

Национален съвет

Бай-Стоян от Крива Бука
на дръвника си чука,
и радикалната наука
по своему я тълкува:
„Ще пукнат от съклет,
на изборите
за Националния съвет:
довчерашните сърби
не разбират,
какви българи ще избират?!
Не им го побира ума,
нали българин
бе най-мръсната дума –
кой уста отвореше
срещу България говореше,
а от лани,
българи станаха
и най-големите сърбомани!
Косовските юнаци
до един,
закачиха шайкачите на клин,
всички сръбски мекерета
и ченгета,
с български тескерета
през баири и долини
фучат
с български лимузини!
Забравиха митинзи
и стачки,
когато запллюха
България с най-мръсните
си храчки,
и писаха султан тапия
да се присъединят
към Сурдулишката енория.
Сега псуват
на Милошевич мамето,
(такова било времето)
и бързат в КИЦ-а
да питат,
на майка България
да цицат –
да запишат си детето
по Постановление стоитрето,
десет дена на морето,
пък на изборите –
майната му на ДСБ-ето!
Няма късмет
от такъв съвет,
щом другарите
пипат чувала с парите,
щом довека
вълците ще пазят
агнетата в егрека.

Иван Николов

Много тъжна песен

През юли се обърна колата,
скарахме се работниците
с Тато в общината
за поредната заплата –
няма какво да ядат децата!
Стачен комитет се формира,
директора на Дирекцията
непременно да се информира.
Положението стана космато
и директора спешно извика Тато:
„Батко, помощ давай,
и властта ни спасявай,
тръгнаха към общината
ще ти оскубат главата!
Свиквай бързо кръгла маса,
прави интриги и сплетки –
дойде време да плащаме
изборджийските сметки!
Положението е сериозно,
даже грозно,
прави се експертен тим –
ще има екшън
в холивудски филм!
„Не вдигай тревога
докато мога,
с помощта на Бога
аз на тия изборджийски хулигани
ако е късмет
ще им покажа стачен комитет –
хич не ми дреме,
мина изборджийското време!”
Потен и рошав закратко
пристигна и Татко:
„Ей хора, обичам ви сладко,
но времето е кратко,
спортна зала правиме
за заплати ще забравиме,
върцайте се по места,
не клатете ми властта,
говоря ви сериозно

времето е грозно –
тая икономическа криза,
ще ни накара в пандиза!
Стига сили аз да смогна
непременно ще помогна,
домашния ви бюджет
със стотачка на човек!”
Разколебаха се,
работническите дружини
тръгнаха с лопати и машини:
-то няма оправия,
ама ще останат и без тия!
Тато отиде в двора
и мургавите роднини
посрещна да ги води
по Дукатско на събора,
селяните да омае
и ключек да поиграе!
Че туй е много важно –
ромите да хапнат блажно,
сръбска чалга се пее,
и от Тато пот се лее –
виси му ризата навънка
и дайре на ухо му дрънка!
Кой на маса,
кой под маса,
кой направо на тревата
през главата
се премята,
каси с бира обръща,
и върху ризата
краставици и домати повръща!
Един на хорото се клатушка
друг на сянка се превръща,
а бай-Станчо от баира
им гледа сеира,
па се чуди и се кръсти:
„Тия па демократи
от както се избраха,
и комунистите надминаха!”

Васил Димитров

